

DEMOKRACIJA

Filozof Slavoj Žižek
je v preteklosti kot
ideolog LDS posredno
omogočil številne
primere tranzicijskega
bogatenja. Na sceno se
vrača kot oster kritik
kapitalizma in ideolog
Golobičevega Zaresa.

NEVARNA RAZMERJA

INTERVJU

Dr. Peter Lah

Novinarjem škoduje ideološki aktivizem

OSEBNOSTI

Skrivnostni
obveščevalec
Vladimir Vauhnik

DOKUMENTARNE VSEBINE NA TELEVIZIJI SLOVENIJA

Nacionalna televizija ima edina v Sloveniji redno lastno produkcijo dokumentarnih vsebin.

Zavedamo se odgovornosti, ki nam jo tak položaj nalaga. Zato spoštujemo bogato tradicijo in razvijamo sedanjost dokumentaristike. Pri produkciji dokumentarcev pazimo, da pri tem razvijamo in negujemo humanizem, univerzalnost sporočila, avtorsko pripoved ter vizualni presežek. Na sledi zapisanih besedil, ustnih izročil, materialnih dokazov ohranjamo dokument časa in prostora. Razkrivamo skrite kotičke slovenskih pokrajin ali približamo oddaljene dežele, govorimo o posebnostih in stereotipih, zanimivih in velikih Slovencih, odkrivamo odmevne dosežke in arhetipe, značilne za naš čas.

Spremljajte dokumentarne oddaje Televizije Slovenija!

doma, v svetu dokumentarcev

**RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA**

Prelomna aretacija

Metod Berlec, foto: Tone Stojko

V teh dneh se spominjamo začetka afere JBTZ, ki je spremenila tok slovenske zgodovine. Če se je prej o demokratizaciji Slovenije govorilo bolj akademsko, o osamosvojitvi Slovenije pa samo potihoma, je dogajanje, povezano s to afero, sprožilo slovensko pomlad, katere del je bila zahteva po demokratizaciji Slovenije pa tudi čim večji samostojnosti takrat še jugoslovanske Socialistične republike Slovenije.

V zgodnjih jutranjih urah 31. maja 1988 so pripadniki Službe državne varnosti po navodilu slovenskega partijskega vodstva, ki ga je vodil Milan Kučan, in vodstva zvezne armade aretirali Janeza Janšo. Poleg njega so totalitarne oblasti priprle še častnika jugoslovanske armade Ivana Borštnerja in novinarja Mladine Davida Tasića. Urednik Mladine Franci Zavrl se je pred aretacijo skril v eni od ljubljanskih bolnišnic. Vsi trije so se kasneje znašli (slovenski udbovci so jih izročili kosovcem) v rokah vojaške protiočveščevalne službe in ta jih je zaprla sredi Ljubljane v vojaške zapore na Metelkovi. Zveza komunistov Slovenije pod Kučanovim vodstvom je s tem poskušala vsaj delno ustreči armadi, ki jo je motilo kritično pisanje o njej in zahteve po večji demokratizaciji. Slovenske oblasti pa so s tem na republiški ravni želele dati tudi lekci-jo ljudem, ki so bili nezadovoljni z njeno oblastjo in bi se morda sčasoma organizirali v pravo opozicijo. Uradni izgovor za aretacijo četverice je bila posest zapupnega vojaškega dokumenta poveljnika 9. armade JLA generala Svetozarja Višnjića iz januarja 1988, v katerem je ta zaradi domnevnih znakov kontrarevolucije v Sloveniji dvignil stopnjo bojne pripravljenosti enot. Del omenjenega dokumenta je uredništvu Mladine poslal Ivan Borštner, ki je v njem videl priprave zvezne armade za vojaško posredovanje v Sloveniji. Od aretiranih je bil za takratno JLA najbolj moteč kolumnist Mladine Janša. Armado so motile njegove kolumne, v katerih se je zavzemal za civilno služenje vojaškega roka, za rabo slovenščine v zvezni armadi na območju Slovenije in manjši vpliv vojske v druž-

bi. Aretacija je vzbudila izjemno pozornost in ogorčenje velikega dela slovenske javnosti. Slovencem je bilo preprosto dovolj spon komunističnega totalitarizma. V znamenje protesta se je 21. junija 1988 na Kongresnem trgu v Ljubljani pod vodstvom Odbora za varstvo človekovih pravic zbrala več kot petdesetisočglava množica protestnikov (ponosen sem, da sem bil kot srednješolec zraven, saj je bilo to enkratno, fantastično doživetje, polno čustev in veselja, da se končno dogaja nekaj prelomnega). Sledil je proces proti četverici pred vojaškim sodiščem v Ljubljani v srbskem jeziku. Ves čas sojenja so na Roški cesti potekale protestne demonstracije. Slovenska pomlad je dosegla enega svojih vrhuncev. Napovedoval se je čas velikih sprememb. Četverica je bila obsojena na različno dolge zaporne kazni, zaradi pritiskov javnosti pa jim kazni ni bilo treba odsedeti v celoti. Slovensko partijsko vodstvo in armado je po aretacijah in ob procesu proti četverici presenetil spontan odziv javnosti, ki se je glasno in odločno odzvala na ta nedemokratska dejanja. Kučan pa je bil že takrat spreten politik in je vso odgovornost prenesel na zvezno armado ter takratnega republiškega sekretarja za notranje zadeve Tomaža Ertla, ki naj bi bil pri tem deloval avtonomno, sam pa je razglasil »sestopanje z oblasti«.

Dvajset let kasneje takrat aretirani in pozneje močno stigmatizirani Janez Janša vodi slovensko vlado. Tok zgodovine je včasih res nepredvidljiv in presega človeško domišljijo. To je pokazalo ponedeljkovo dogajanje v Bruslju. Slovenski premier in predsednik Sveta EU Janez Janša je v evropskem parlamentu Mihailu Gorbačovu, nekdanjemu generalnemu sekretarju sovjetske komunistične partije, zadnjemu predsedniku Sovjetske zveze in Nobelovemu nagrajencu za mir, izročil posebno nagrado Energy Globe Award 2008 za življenjsko delo, ki jo podeljuje evropski parlament. Simbolično je tako nekdanji disident izročil priznanje človeku, ki je pripomogel, da je komunistični totalitarizem odšel na smetišče zgodovine. **D**

Dvajset let kasneje takrat aretirani in pozneje močno stigmatizirani Janez Janša vodi slovensko vlado in predseduje EU. Izroča tudi priznanje človeku, ki je na globalni ravni pripomogel, da je komunistični totalitarizem odšel na smetišče zgodovine.

UVODNE STRANI

- 9 Razpoke v Šrotovem imperiju
10 Pogledi: Plejbojev politični potop
11 Kolumna: Epidemija stavk

POLITIKA

- 12 Haaški kongres in vsakdanji kruh
15 Med liberalizmom in tovarišijo
18 Politika na svetovnem spletu
20 Dežela performansov

SLOVENIJA

- 22 Referendum o pokrajinah bo
24 Botri tranzicijski tajkunov
28 Bližamo se uvedbi vinjet
30 Izola ostala brez svetnikov

TUJINA

- 32 Resnica o Korotanu
33 V mestu antičnih bogov
34 Vzpon iz političnega pepela
36 Globus: Dalajlama o Kitajski
37 Tuji tisk: Lahko verjamate

INTERVJU

- 38 Dr. Peter Lah

DOMOZNANSTVO

- 42 Impresionisti in njihov čas
46 Osebnosti: Vladimir Vauhnik
54 Slovenska literatura kot pustolovščina

OGLEDALO

- 56 Film: Noč groze
58 Avtomobilizem: Seat Leon FR 2,0
60 Zdravje: Kokain je marihuani za petami
62 Šport: Moskva ovita v rdeče
64 Črna kronika: Ujeli trgovce z orožjem
66 Rumeni: Nova slovenska mis
68 TV Kuloar: Vzel jo je vrag ...
74 Znanstvenica leta in motnje spanja

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müller, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

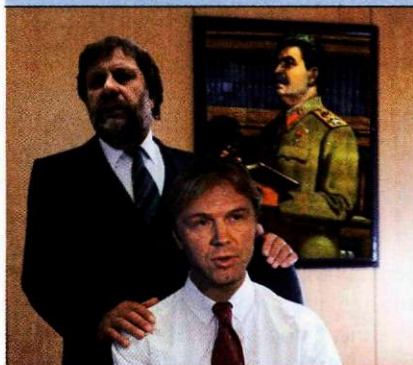
38 Intervju: dr. Peter Lah

Velika večina slovenskih novinarjev se identificira z levičarstvom in socializmom. To samo po sebi ni nič narobe, konec koncev lahko podobno rečemo za novinarje v številnih zahodnih demokracijah.

12 Haaški kongres in vsakdanji kruh

Predzadnji teden v maju je bil, kar se tiče predsedovanja Slovenije EU, v znamenju Višegradske skupine, 60. obletnice haaškega kongresa in obiska kmetijskih ministrov držav članic EU v Sloveniji. Nekateri od njih so bili pri nas prvič.

15 Med liberalizmom in tovarišijo

Kot kaže, sta se kapital in politika znašla v velikem konfliktu, ki bo terjal tudi kolateralne žrtve. Zdi se, da bodo zadnji meseci pred volitvami v kontekst vojne proti tajkunom vnesli tudi vprašanje razmerja med liberalizmom in socializmom.

24 Tranzicijski botri tajkunov

Grozoviti davek tranzicije je prišel na dan po letu 2004, ko se je zamenjala oblast. Slovenija se v nekaterih primerih lahko primerja celo z dogajanjem v Rusiji, kjer so posamezniki v kratkem času neznansko obogateli.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi teden Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. maja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006

2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavezujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Moč drugega lica

Aleksander Škorc

Bližajo se volitve in inflacija bo poskočila. Ob odurni nesnagi, ki pada iz ust slovenske "le-vičarske smetane", gre namreč marsikomu na bruhanje, kar povzroča večjo porabo in s tem dražitev hrane. Da ne bo pomote, povprečno pošten bruhajoč Slovenec bi denimo v Italiji brez pomislov volil levico.

Verjetno ste se že kdaj vprašali, kako legalno razsuti kakšnega posebno zoprnega škodljivca poljubne usmeritve. Niti ni težko, kajti človek ima na razpolago brezmejno božjo moč. Da pa bi jo dobili, morate najprej postati popolnoma nesebični, sicer bi s takšno močjo v trenutku nespretno uničili svet.

Je pa rahlo zamotano. Ko ste nesebični, ste nehote na milost in nemilost izpostavljeni vsakomur, ki ima čas in voljo izživljati se nad vami. Nastaviti drugo lice vam je tako samoumevno kot dejstvo, da vam lahko kdor koli kadar koli vzame kar koli, z življenjem vred. Smrtno ranjeni od krivic, z ljubeznijo, zakopano globoko pod temno nesnago prevar in razočaranj, si želite samo tega, da ne bi obstajali. Brezmejna moč božja leži pred vami, samo malo truda bi bilo še treba ... Zakaj le in za koga, se vprašujete in čisto vseeno vam je, ali se zemlja v naslednjem trenutku sesuje v prah in s prebivalci vred nepovratno odtaša v mrtva vesoljska prostranstva.

V popolni bedi vas bo končno doletela milost božja. Bitje božanske lepote, absolutnega poštenja in kristalno čistih misli vam bo s svojo nezlagano prisrčnostjo prebudilo ljubezen. A bo kot vi tudi ona zakopana pod kupom človeške nesnage si ne boste mogli kaj, da ne bi vseh svojih sil zastavili za njeno svobodo. Ovijali jo boste v naraščajočo ljubezen tako dolgo, da bo končno v popolni čistoči bleščeče zažarela, in kakor se bo bleščala ona, boste sijali vi, ker vse, kar podarite drugemu, postane dokončno tudi vaše. In od mogočne ljubezni, ki vaju bo obdajala, se bo odbila sleherna zla nakana, že najmanjša neprijazna misel celo, se nezmotljivo vrnila k svojemu pošiljatelju in ga soočila z razdiralnimi posledicami njegovih lastnih zlih namenov. Če poenostavim, zla ni mogoče uničiti; ko naleti na ljubezen, se odbije in uniči samo sebe. Močnejša je ljubezen, hitrejša in temeljitejša je uničenje. In kadar prepoznate krivico, lahko z ljubeznijo ovijete žrtev, krivica bo izravnana in njenega povzročitelja bo doletela pravična kazen.

Preberite še enkrat in dojemite, da si česa takega preprosto ni mogoče izmisliti.

H-umor

»Ne, ker je prepozno na sporedu. Takrat že spim.«

(Nekdanji politik France Bučar se še ni soočil s svojo animirano različico v oddaji Hri-bar.)

»Pravzaprav bi bil presneto slab menedžer, če ne bi izkoristil priložnosti, ki se mu je ponudila, in naredil tega, kar je.«

(Uredniku Maga Vesu Stojanovu se zdi samoumevno, da je Boško Šrot izkoristil vpliv in položaj za pridobitev bogastva.)

»Ugotavljam, da sem Majda Potrata in govorim z mesta Mirana Potrča.«

(Poslanka SD Majda Potrata je za vsak primer opozorila, da se oglašja z mesta, kjer sicer sedi njen poslanski in strankarski kolega, da je ne bi kdo zamenjal z njim.)

»Očitno ji manjkajo samo še pravniške in duhovniške kute.«

(Bojan Požar občuduje vsestransko modno oblikovalko Uršo Drofenik, ki zna narediti skoraj vse. Manjkajo ji samo še nekatere malenkosti, pa bo popolna.)

»Dejanska revščina je drugačna, kot kažejo vladni podatki, varstveni dodatek, s katerim se vlada baha, pa je socialni korektiv.«

(Poslanka Lipe Barbara Žgajner Tavš je vse bolj zaskrbljena zaradi revščine, za katero je po njenih besedah kriva sedanja vlada in ne tajkuni, ki jih njena stranka tiho podpira.)

»Pa saj to je za znoret!«

(Prva nadzornica Dela Andrijana Starina Kosem ni mogla verjeti, da si jo je upal poklicati eden od novinarjev Reporterja. Se je oglasila slaba vest?)

»Sicer bo trajalo malo dlje, vendar bo tudi komunistično slepa Esmeralda počasi spregledala.«

(Afnogunc na spletnem forumu NSi optimistično pričakuje politično streznitev tistih, ki radi gledajo južnoameriške TV-žajfnice.)

»Vztrajam pri obsodbi nezakonitih in netičnih ravnanj v lastninjenju skupnega premoženja. Nimam ne moralnega ne političnega dolga do kogar koli, ki je vpleten v te posle.«

(Nekdanji predsednik države in predsednik Foruma 21 Milan Kučan je po nesreči ošvrknil nekaj »old boyev«.)

»Bati se je, da dobivamo dva zanikrna velekapitalista.«

(Kolumnist Mladine Janko Lorenci ni navdušen nad Boškom Šrotom in Igorjem Bavčarjem. Morda se mu kolca, da je kot urednik Sobotne priloge Dela zagovarjal t. i. slovenski nacionalni interes, ki se je izkazal predvsem kot zasebni interes slovenskih »rdečih« direktorjev.)

»Kaže, da je izgubil kompas in da se očitno ne zaveda resnosti situacije.«

(Predsednica LDS Katarina Kresal meni, da se je obrambnemu ministru Karlu Erjavcu zaradi dogodkov v zvezi z oklepniki patria očitno omračil um.)

Pavček pretil ministru Erjavcu

Zaradi sumov nepravilnosti in korupcije pri poslu z oklepniki je predsednica LDS Katarina Kresal ministra za obrambo Karla Erjavca pozvala k odstopu. Erjavec se je na poziv odzval z besedami, da bi prav Kresalova kot pravica morala upoštevati načelo domnevne nedolžnosti, saj krivda nikomur še ni bila dokazana. Hkrati je razkril, da ga je predsednik uprave družbe Viator & Vektor Zdenko Pavček v času, ko je bil sprejet sklep o izbiri Rotisa, na svojo željo obiskal in od njega zahteval, naj sklep o izbiri prekliče, sicer bo imel »hude težave« in »bo težko zdržal mandat«. V družbi Viator & Vektor so v odzivu na Erjavčeve trditve zapisali, da jih presenečajo in da minister poskuša le preusmeriti pozornost javnosti. V zvezi s trditvami predsednika uprave skupine Viator & Vektor Zdenka Pavčka je nekdanji premier Anton Rop dejal, da se »sam kot predsednik vlade s tem ni posebej ukvarjal«, češ da so dogovori o poslu z osemkolesniki med državo in podjetjem stekli že v času prejšnje vlade in da je bilo med tedanjim

Nakup osemkolesnikov patria buri duhove.

ministrom za obrambo Antonom Grizoldom in Pavčkom podpisano pismo o nameri. Minister za obrambo Karl Erjavec je na kasnejši tiskovni konferenci potrdil, da pismo o nameri obstaja. »Zato mi je tudi razumljiv ves ta pritisk Viator & Vektorja in LDS,« je dejal Erjavec in dodal, da je Pavček vidni član LDS. Karl Erjavec je v zadnji oddaji Vroči stol dejal, da je bila po njegovih podatkih afera, povezana z raziskovanjem domnevnega podkupovanja pri nakupu oklepnikov 8x8, sprožena iz Slovenije. Med drugimi naj bi jo bili sprožili nekdanji člani LDS, ki so »prestopili v drugo stranko«. Erjavec ne verjame, da bi Patria podkupovala. Po njegovih besedah je Finska država, ki ima najmanj korupcije, zato bi se mu zdelo zelo čudno, če bi poskušali podkupovati. »Tudi iz izjav direktorja Patrie izhaja, da ni bilo nobenih takšnih zadev,« je dejal Erjavec. Vodja poslanske skupine SNS Zmago Jelinčič pa je nekdanji vrh LDS obtožil dogovarjanja za posel z oklepniki in se zavzel, da bi bili v zvezi z afero Patria zaslišali Antona Ropa, Milana M. Cvikla in Zdenka Pavčka. P. J.

Modrost tedna

»Nihče ne pričakuje, da se o Cerkvi piše samo pozitivno in nekritično, pričakuje pa se, in to upravičeno, da je kritika utemeljena in da je tam, kjer ni upravičena ali potrebna, Cerkve pozitivno predstavljena. V Cerkvi smo začudeni, da nekateri ne morejo živeti brez sovražnikov. Če jih ni, jih ustvarijo sami. To kaže tudi na določene bolezenske simptome v družbi.«

(Mariborski pomožni škof Peter Štumpf)

»Dejstvo je, da so se med vodilne kapitaliste v naši domovini povzpeli nekdanji »tovariši«, vodilni borci za delavske »pravice«, za raj na zemlji, kjer bo vsak dobil po svojih potrebah. /.../ V časih, ko kapital vse bolj prevzema dejansko oblast, si jo po ovinkih znova in predvsem prefinjeno prilaščajo. Nekdanja ideološka tovarišija s prikrito ekonomsko noto postaja sedaj ekonomska s prikrito totalitaristično noto. Njena žrtev je spet delavec in vsi, ki so od njegovega dela odvisni. Tudi država.«

(Zgodovinar in publicist dr. Stane Granda)

Alumni reunion

Srečanje študentov in podjetnikov

Pod pokroviteljstvom Management Groupa je v petek, 23. maja, na Gospodarskem razstavišču potekalo srečanje podjetnikov in študentov, ki so ga organizatorji poimenovali Alumni reunion. Dogodek je zdru-

žil vse sedanje in nekdanje člane Management Groupa. Kot je dejala predsednica MG Amra Handanagič, je namen srečanja, da se študentje srečajo s podjetniki in tako lažje navežejo poslovne stike s podjetji ter tako premostijo razliko med teorijo in prakso.

Management Group je neprofitna organizacija študentov z različnih področij, ki si poleg teoretičnega znanja, pridobljenega na fakulteti, poskušajo v času študija pridobiti še praktične izkušnje na področju organizacije in vodenja projektov. Svojim članom se trudijo omogočiti udeležbo v njihovih ambicijah, dokazovanje njihovih sposobnosti in ustvarjanje novih poslovnih priložnosti. Poudarek je na pridobivanju relevantnih znanj in izkušenj s področja menedžmenta, podjetništva, trženja in mednarodnega sodelovanja že med študijem. Ob vsem tem se ustvarjajo nova prijateljstva, nove poslovne vezi in nove priložnosti. M. M.

Joras ne stavka več

Joško Joras je končal gladovno stavko, ki jo je začel 30. aprila. Kaže, da se bo zaplet s svetličnimi koriti le rešil. Berislav Rončević in Dragutin Mate sta se na srečanju na mejnem prehodu Obrežje dogovorila za postavitev zapornice, vladi pa bosta dogovor obravnavali že v tem tednu. Postavitev zapornice bo po besedah Dragutina Mateja omogočila normalno gibanje po t. i. evropski poti. Ministra sta se na omenjenem srečanju dogovorila še o postavitvi drugih zapornic in se strinjala, da je treba z njimi zagotoviti učinkovitejši in prožnejši nadzor cestnih komunikacij na lokacijah Vonarje (Marčja vas)–Harina Zlaka, Jarmovec–Paravičeva miza, Pregara–Pregon in na območju Sečovelj tik ob levi strani

Korita naj bi zamenjala zapornica.

Aforizmi

Kučan išče levo stranko, ki bi jo podpiral, a so zanj vse premalo leve.

...

Vsakič ko se spomnim, da je Hitler začel svoj pohod v Münchenski pivnici, dobim čudne asociacije.

...

Poskusili so z Marxom, ni šlo; Stalin jih je razočaral; zdaj stavijo na etiko, a ne vedo, kaj je to.

...

Največ zločinov se je zgodilo po vojni.

...

Življenje se lahko podaljša samo na škodo kvalitete. popravljen

Žarko Petan

mostu čez Dragonjo, razdelili pa bodo tudi ključne zapornice. Postavitev zapornic ne prejudicira meje med državama. Dogovor med slovenskim in hrvaškim ministrom zbuja upanje, da je v obeh državah dovolj politične volje za ureditev odprtih vprašanj. L. H.

Spomin na pot v osamosvojitve

Ob obletnici ustanovitve koordinacijske podskupine osamosvojitvenih procesov in vojne v Sloveniji leta 1991, ki je delovala v hiši na Adamič-Lundrovem nabrežju in jo je vodil Igor Bavčar, so prejšnji teden odkrili spominsko ploščo.

Za območje Ljubljane in Ljubljanske pokrajine je koordinacijska skupina delovala od 26. maja do 31. oktobra 1991 v zgradbi Mestne občine Ljubljana, prav tam, kjer so odkrili spominsko ploščo. V podskupini so sodelovali predstavniki policije, pokrajinskega štaba TO in upravnega organa za ljudsko obrambo, ki so usklajevali obrambne, varnostne in zaščitne aktivnosti. Najpomembnejša naloga skupine je bila, da je prek operativnega centra vzdrževala in koordinirala vse obrambne aktivnosti na svojem območju, ki so omogočile, da so se enote slovenske milice in TO uspe-

Odkritje spominske plošče ljubljanske koordinacijske skupine

šno uprle agresiji Jugoslovanske ljudske armade, je ob odkritju plošče dejal predsednik policijskega veteranskega društva Sever Ljubljana Emerik Peterka. S tem so bili postavljeni tudi

realni temelji, ki so pripeljali do tega, da danes živimo v samostojni in demokratični Sloveniji. Vodja podskupine Marjan Starc pa je dejal, da sta takratna milica in TO, ki sta imeli popolno podporo slovenske politike, slovenskega prebivalstva in mednarodne javnosti, z blokadami, zaporami cest, odklapanjem elektrike, zaporami vode JLA preprečili, da bi sploh lahko uporabila svoja vojaška sredstva zoper Slovenijo. Takratni vodja republiške koordinacijske skupine za primer izrednih razmer Igor Bavčar je ob odkritju plošče dejal, da se zdi, da odkrivajo znamenje neki instituciji, državnih organizacijskih skupini, ki sama po sebi nima tako zvenečega imena, kot jih imajo številne partizanske brigade in enote, vendar ni tako. Ta boj je pred 17 leti izbojevala takratna mlada slovenska država. L. H.

Pekre so vzpostavile enotnost

Ob obletnici pekrskih dogodkov je 24. maja potekala slovesnost dneva mestne občine Maribor. Pekrski dogodki so pomenili uvod v desetdnevno osamosvojitveno vojno. Zaradi njihovega zgodovinskega pomena je 23. maj eden od štirih spominskih dnevo mesta Maribor. Slavnostni govornik, predsednik parlamentarnega odbora za zunanjo politiko Jožef Jerovšek, je dejal, da so pekrski dogodki razblinili

Slovesnost ob dogodkih v Pekrah

še zadnje dvome, saj smo z obrambo vadbene centra postali zgled odločnosti, enotnosti in patriotizma pred odločilnimi dnevi vzpostavljanja slovenske državnosti in poznejšega napada JLA na Slovenijo. Dokončno so vzpostavili plebiscitarno politično enotnost, ki smo jo tako nujno potrebovali, in v tem je njihov izjemni pomen za Slovenijo. Po Jerovškovih besedah so prav Pekre eno od rojstnih mest Slovenske vojske, katere vojaki so izjemno cenjeni v misijah Nata in se dokazujejo kot pravi nasledniki slavnih slovenskih vojščakov, ki so v davni skrhal moč turških hord, slovenskih polkov, ki so bili elita in zgled poguma cesarske vojske, partizanov in tigrovcev, ki so nas uvrstili v krog protifašističnih zmagovalcev druge svetovne vojne in vseh, ki so v vojni za Slovenijo paralizirali jugoslovansko armado. Jerovšek je v svojem govoru pogledal tudi v prihodnost in dejal, da so v današnjih razmerah parlamentarne demokracije razumljivi različni pogledi na notranjepolitične teme, ki vplivajo na nadaljnji razvoj, kljub temu pa se mora ohraniti temeljno soglasje o ključnih strateških vprašanjih naše prihodnosti, tudi o vprašanjih razvoja in varnosti, o strategiji odnosov s sosedi ter o vlogi in mestu Slovenije v mednarodni skupnosti. Kot je še dejal Jerovšek, se slovenska politika doslej ni izkazala na področju enakomerne ekonomskega razvoja države, zato je ustanovitev pokrajin edina prava rešitev, zavzel pa se je tudi za ustavitev družbenega razslojevanja. L. H.

Pogubni komunizem

Združenje ob Lipi sprave je organiziralo spominsko slovesnost ob 66. obletnici atentata na profesorja in domoljuba dr. Lamberta Ehrlicha. Zgodovinarica Tamara Griesser Pečar je pojasnila, da so komunisti v skladu z monopolizacijo odpora proti okupatorjem vsakega Slovenca, ki je deloval zunaj OF oz. partizanskega gibanja, označili za izdajalca, ki se lahko likvidira. Na tej podlagi so za izdajalca označili tudi Ehrlicha in ga likvidirali. Na vsem območju Ljubljanske pokrajine so komunistični likvidatorji do pomladi 1942 umorili nekaj sto nasprotnikov komunizma. Na slovesnosti je profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani Janez Juhant dejal, da je Ehrlich videl resnico narodovega življenja in prav ocenil pogubno vlogo komunizma za narod. Umreti je moral zaradi resnice in sposobnosti organizirati upor slovenskega naroda proti fašizmu. Po Juhantovih besedah številni kljub temu še danes ne vidijo pošastne logike komunizma, zato obstaja mrak med nami. Dejal je, da zato žal mnogi še danes težko spijo, drugi pa živijo v varljivih utvarah o preteklosti in sedanjosti, posledično pa dileme življenja ali smrti begajo ter jemljejo življenjsko energijo in prihodnost. Pristojne ustanove niti po 18 letih niso uradno formalno končale revolucije, izrekle priznanja njenim žrtvam in obsodile nosilcev nasilnega režima: »Zaradi tega ostaja naša zavest pohabljen, mnogi pa ne znajo ali si ne upajo razlikovati rabljev ob žrtvih.« Po Juhantovih besedah pa se mit revolucije razblinja, čeprav ga zaradi potreb oblasti in ohranjanja privilegijev še vedno napaja in ohranja NOB. Le počasi se uveljavlja spoznanje, da so se Petriček, Teharje, Kočevski rog in

vse drugo začeli že leta 1942, ko je pod strelom omahnil tudi Lambert Ehrlich, ki je umrl za mir in spravo. L. H.

Slovesnost ob 66. obletnici atentata na Lamberta Ehrlicha

Razpoke v Šrotovem imperiju

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Domnevni spor Skoraj cinične brezskrbnosti, s katero se je še pred nekaj meseci pred kamerami postavljaj razvpiti vodja laškega pivovarsko-medijskega imperija Boško Šrot, je konec. Potem ko sta po razkritju škandalozne zgodbe o lastništvu družbe Kolonel Urad za varstvo konkurence in Agencija za trg vrednostnih papirjev vložila kazenski ovadbi zoper Šrota, se prve razpoke kažejo tudi znotraj »zelenega« imperija, saj je očitno, da združba, ki je še konec lanskega leta brez slabe vesti lomastila po časopisni hiši Delo (še zlasti na Magu), ne bo ostala dolgo enotna. Tako so se že pred časom pojavili različni pogledi na kakovost dela odgovornega urednika Dela Janeza Markeša, še zlasti po tistem, ko je nacionalna raziskava branosti pokazala upad branosti časopisa Delo in njegovih edicij in ko se je uprava Dela pod vodstvom Petra Puhana morala soočiti s čedalje nižjo naklado ter slabimi poslovnimi rezultati časopisne hiše. Tedaj se je namreč govorilo o skorajšnjem odhodu tako Markeša kot Puhana. Vendar do zdaj še ni prišlo do večjih kadrovskih sprememb, čeprav naj bi bile te vse bolj verjetne. Po neuradnih podatkih naj bi se bila glede Markešev vloga na Delu sporekla Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek, ki sta v Črni vdovi najbolj razvpiti Šrotovi ekspoziaturi. Prav njun domnevni spor naj bi porajal veliko ugibanj o tem, na čigavo stran se bo postavil Boško Šrot.

Komedija zmešnjav Ena od domnevnih spornih točk, ki naj bi povzročila razhajanja v pivovarskih vrstah, naj bi bila uvedba enotirnega upravljanja na Večeru, kjer naj bi direktor Uroš Skuhala postal tudi urednik, medtem ko naj bi dosednji urednik Tomaž Ranc postal njegov namestnik. Za Zdolška naj bi bilo uvajanje enotirne uprave moteče, saj naj bi bilo usmerjeno predvsem v obvladovanje uredništva, poleg tega naj bi bil Zdolšek protestiral proti registriranju blagovne znamke Reporter s strani časopisne hiše Delo. Čeprav je Zdolšek v primeru Večera ugriznil v svoj lastni rep, so se že pojavile govorice, naj bi ga Pivovarna Laško kmalu odslovila iz nadzornega sveta Dela in naj bi se bil sprl z Andrijano Starina Kosem. Slednja je zanikala, da bi bila sprta z Zdolškom, je pa, zanimivo, obiskala uredništvo Reporterja in obljubila, da bo Delo umaknilo vlogo za registracijo Reporterja. Po nekaterih podatkih naj bi bili Reporterjev novinarjem, ki jih je uprava Dela ovirala pri odhodu zaradi odpovednega roka, že odobrili odpoved delovnega razmerja. Vse to kaže, naj bi bilo nagajanje uprave Dela morda prvotna zamisel ASK, vendar je naletelo na neodobranje nekaterih njenih najbližjih sodelavcev. Zato ne presenečajo govorice, naj bi nekateri medijski mogotci iz Črne vdove s pomočjo oglasov poskušali premamiti urednika enega od spletnih portalov, ki je kritično pisal o dogajanju na Delu.

Odpoved političnim botrom ASK je novinarjem Reporterja tudi priznala, da je odgovorni urednik Dela Janez Markeš sprt s predsednikom uprave Petrom Puhanom, kar pomeni, da je zamenjava odgovornega urednika le vprašanje časa. Sporno naj bi bilo, da je Markeš dopustil prevelik vpliv Golobičeve stranke Zares na uredniško politiko, kar naj bi

Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek zanikata medsebojni spor.

Boško Šrot se je odpovedal političnim botrom, kot sta Milan Kučan in Gregor Golobič, kar pomeni, da se počuti zelo močnega.

bilo moteče za Pivovarno Laško oz. Boška Šrota. Slednji se je očitno odpovedal vsem političnim botrom, med drugim Milanu Kučanu in Gregorju Golobiču, kar pomeni, da se sam očitno počuti dovolj močnega, tako ali tako pa lahko kakršno koli povezovanje z njim politikom prinese samo škodo. Kot je še dejala ASK, naj bi Golobič pritiskal, da bi za predsednika uprave Dela imenovali publicista Miho Kovača, vendar se je Pivovarna Laško temu uprla. Kritični članki na račun Boška Šrota in Pivovarne Laško v Dnevniku pa dokazujejo, da sta se od »zelenega« imperija distancirala tudi Bojan Petan in DZS, medtem ko naj bi sedanji ljubljanski župan Zoran Janković imel številne dokumente o dogajanju v Pivovarni Laško, ki naj bi mu jih po nekaterih namigih pošiljal prav Zdolšek, ker naj bi imel pri Jankoviću, ki je sedaj »pri koritu«, boljše finančno zaledje. Dogajanje v zvezi s Pivovarno Laško pa je terjalo tudi prvo kolateralno žrtev, in sicer domnevno lastnico Kolonela Danijelo Rakovič, saj naj bi jo bili že odslovili iz Probanke, kar je zgovoren dokaz, da tudi »zelenega« revolucija žre lastne otroke. ■

Plejbojev politični potop

Ana Müllner

V prvem letu mandata je Sarkozy zapravil podporo in se je pojavljal predvsem v družabnih kronikah.

Ma ja je minilo točno leto dni od evropskega političnega dogodka par excellence, prisege šestega predsednika pete francoske republike. Nicholasu Sarkozyju, ki je v drugem krogu predsedniških volitev gladko premagal socialistko Ségolène Royal, je brez večjih težav uspelo prepričati Francoze, da je najspособnejši kandidat za vodjo države in da lahko ponudi odgovore na izzive, s katerimi se država sooča v vedno večjem številu.

A po letu dni na Elizejskih poljanah je Sarkozy postal eden izmed najmanj priljubljenih francoskih politikov vseh časov, saj ima vsak mesec manjšo podporo javnosti. V zadnjem letu je Sarkozy bolj kot svoje politične sposobnosti v ospredje postavil svojo naklonjenost luksuznemu življenjskemu stilu, ki nedvomno ne bi smel biti na vrhu prioritet enega najvplivnejših mož na svetu. Monsieur le président je v zadnjem letu s svojim burnim zasebnim življenjem poskrbel tudi za redno nastopanje v družabnih kronikah; v manj kot osmih mesecih se je najprej ločil od žene Cecilie, nato pa je sledilo javno razkazovanje ljubezni z nekdanjo manekenko Carlo Bruni, ki je v februarju postala nova prva dama Francije. In v času, ko je Francija nestrpno pričakovala (ter še pričakuje) številne reforme, za katere se je »Sarko« tako glasno zavzemal v času predvolilne kampanje, so namesto reform lahko spremljali njegovo poziranje po elitnih svetovnih lokacijah z Brunijovo pod roko. K temu lahko dodamo še občasne verbalne napade, ki bi jih bolj kot predsedniku države pripisali neizobraženemu dilerju iz pariških predmestij, in recept za katastrofo je popoln.

Sarkozyjevo nepremišljeno obnašanje je že pustilo globoke posledice v razporeditvi moči znotraj francoske politične scene; prav on naj bi bil namreč najzaslužnejši za rekorden poraz stranke UMP na lanskih lokalnih volitvah. Čeprav je Sarkozy priznal, da njegovo prvo leto na oblasti res ni bilo najbolj uspešno, pa se postavlja vprašanje, ali lahko znova pridobi večino Francije na svojo stran. Le tako bo lahko prebrodil še drugih pet let na čelu države. Brez dvoma pa mu je že uspelo zapraviti močno dediščino svojega predhodnika Jacquesa Chiraca. Sarkozy ima čedalje nižjo podporo tudi znotraj UMP. Posledično se seveda vedno bolj krepi podpora socialistom, ki lahko ob nadaljevanju aktualnega obnašanja predsednika države že začnejo sestavljati prihodnji vladni kabinet.

Nujna je volja

Petra Janša

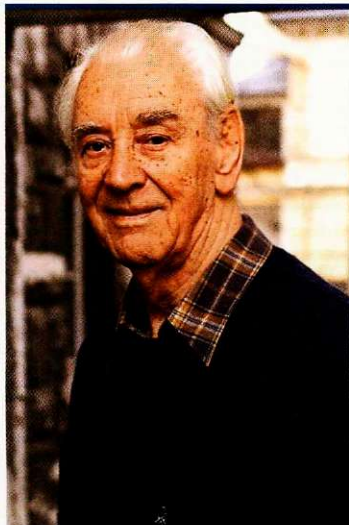
Boj proti t. i. tajkunom, ki ga je napovedal premier, ne bi smel biti predvolilna poteza, temveč vsakdanja praksa.

Še dobro se spominjam, ko mi je kmalu po tem, ko smo Slovenci dobili svojo državo in smo se žal le navidezno rešili komunističnih spon, rekel neki španski profesor, češ, Slovenci boste potrebovali še najmanj trideset let, da boste začeli misliti in delovati demokratično. Zdaj vem, kaj je hotel reči. Nekdo, ki je prav tako živel pod diktaturo enoumja in ustrahovanja, mi je hotel povedati prav to, kar beremo zadnje mesece v nekaterih medijih, to je, da ob osamosvojitvi Slovenije nismo (DEMOS) izkoristili priložnosti, da obračunamo s prejšnjo ideologijo, ali kot je zelo nazorno v enem od svojih aforizmov napisal Žarko Petan: »Dokler komunizem ne bo doživel svojega Nürnberga, bo Evropa ogrožena.«

Res da smo v predvolilnem času, vendar nas resnično zanima, kakšen epilog bo dobila operacija »čista lopata«. Nekateri so pač mnenja, da vse skupaj nima smisla in da je »boj proti tajkunsko-političnim povezavam, ki s kriminalnimi dejanji še naprej razpredajo lovke po celotnem nacionalnem tkivu in brezsravno bogatijo«, Sizifovo delo.

Zakaj sem omenila Španijo? Le malokdo v Sloveniji ve, da je ta leta 2006 doživela svojo »čisto lopato«, ko so v policijski akciji, imenovani »operacija Malaya«, za zapahe spravili 75 ljudi, med njimi župana mondenega obmorskega letovišča Marbella Juliana Muñoz. Obtoženi so bili pranja denarja, jemanja podkupnin, graditve objektov brez ustreznih dovoljenj ... Zgrajenih je bilo 19.000 ilegalnih objektov, ki so jih kupci, večinoma tujci, kupovali v dobri veri, da so pravno urejeni. Večino teh so pozneje legalizirali. Operacija je bila obsežna in dobro pripravljena, in kar je tudi pomembno, španska javnost se ni zgražala, ko so kamere kazale aretacije obtoženih. In verjemite, da so tam novinarji precej bolj »nasilni« kot pri nas.

A vrnimo se v Slovenijo, kjer so razmere odsev dogajanja zadnjih 15 let in kjer še vedno lahko beremo, »da Šrot (Boško) ni počel nič takega, česar ne bi bili pred njim že mnogi drugi. Izrabil je vpliv in položaj, da si je pridobil bogastvo«. Kaj porečete na to vi na levi in vi na desni, ki si vsakdanji kruh služite s poštenim delom? Ali ne bi bilo dobro, da bi, kot je nedavno izjavil Ivan Oman, »začeli znova kot leta 1988«? Za to je potrebna poleg učinkovite izvršilne in sodne tudi zakonodajna oblast, politična volja torej, in te, kot kaže, zdajšnji vladi ne manjka. Konec koncev pa za vse »obsojene« obstaja še predsednik države, ki jih lahko pomilosti, kot se je enkrat že zgodilo.

Epidemija stavk

Dr. Peter Starič

Odkar je sedanja vlada, doživljamo epidemijo stavk, ki se vrstijo kot v nekakšni štafeti. Bil jih je že toliko, da se težko spomnim tistih nekaj, s katerimi so le zagrozili. Kot npr. sodniška stavka, s katero nameravajo »pozdraviti« skorajšnji prihod ameriškega predsednika Busha in opozoriti našo vlado, naj se nikar ne zapleta s tem človekom. Sicer pa smo pod sedanjo vlado imeli stavke avtoprevoznikov, carinikov, delavcev, zdravnikov in medicinskih sester, nekaj posamičnih gladovnih stavk in stavko zapornika, ki je splezal na streho.

Obeta se še stavka visokošolskih in drugih učiteljev. (Če sem pomešal kako že izvedeno stavko s tisto, ki je šele napovedana, ali kako pozabil navesti, se opravičujem, kajti v poplavi vseh se ne znajdem več.)

Spominjam se, da pod prejšnjimi vladami stavk tako rekoč ni bilo kljub veliko višji inflaciji, nižjim plačam, višjim davkom ter večji brezposelnosti in revščini. Predsednik sindikatov Dušan Semolič, ki je na tem položaju že kar 20 let, se gotovo spominja let 1988 do 1990 ter jugoslovanske hiperinflacije, ko smo dobivali plače v stotisočih ali celo milijonskih zneskih takratnih dinarjev. Vrednost naših prihrankov je kopnela kot spomladanski sneg. Čeprav je bilo takrat veliko slabše kot sedaj, se Semolič ni oglasil zaradi inflacije in nizkih plač delavcev, niti ne tisti drugi, ki danes po dolgem in počez kritizirajo vlado. Tudi za časa vlade, ki jo je vodil Tone Rop, ko so nas, upokoјence, oropali kar za dve pokojnini, nihče od DeSUS, ki bi moral skrbeti za dobro vseh upokoјencev, ni ugovarjal. O tistih, ki so že takrat živeli pod pragom revščine, niso govorili in pisali, kajti najprej so »morali« obogateti režimski povzpnetniki, za kar je poskrbela zanje napisana zakonodaja. Certifikati po 400.000 SIT, ki smo jih dobili, so bili ob izdaji vredni okroglo 51.143 DEM, torej današnjih 28.571 €. Namesto da bi z njimi obogateli državljani, nam jih je inflacija pod prejšnjimi vladami tako oglodala, da so danes vredni že skoraj tisočkrat manj. Sindikati pa nič!

Stavke so bile že pred drugo svetovno vojno, vendar je med tistimi in današnjimi precejšnja razlika. Takrat so stavkali delavci zasebnih podjetij, ne pa državnih. Ne spominjam se, da bi stavkali npr. zdravniki, učitelji, cariniki, kaj šele sodniki. Za časa druge Jugoslavije pa so bile stavke skoraj nepredstavljive. Takrat je Edvard Kardelj z velikim pompom odpotoval v Ameriko, da bi zakrknjenim kapitalistom razložil naše samoupravljanje. Vendar o uspehu njegove turnee naši časopisi niso poročali. Pač pa je pricurjla vest iz Švedske, kjer je imel Kardelj

tiskovno konferenco. Tam ga je neki »nebodigatreba« vprašal, ali so stavke v Jugoslaviji dovoljene. Kardelj je odgovoril, da že sam pojem »delavsko samoupravljanje« pove, da stavka nima nobenega smisla. Vendar se novinarji niso dali na kratko odpraviti in so ponovili vprašanje. Kardelj je obsežno razložil nesmisel stavke pri nas. Novinarji pa so še naprej vrtali:

»Samo to bi radi izvedeli, ali je pri vas stavka dovoljena, ne pa, ali ima smisel ali ne.«

Takrat je Kardelj vrgel papirje na pult: »Ni dovoljena!« in jezno odšel iz dvorane. Kaj pravi na to g. Semolič, ki je vodil sindikat še v jugoslovanskih časih, ko je – po Leninu – veljalo, da je sindikat transmissijski jermen med partijo in delavskim razredom? Zdajšnja inflacija, ki naj bi bila glavni vzrok za vse stavke, je pri nas dvakrat večja, kot je povprečje v Evropski skupnosti. Vsi, ki kupujemo hrano, smo lahko ugotovili, da so za višjo inflacijo krivi naši veletrgovci, ker so preveč navili cene. Namesto proti njim, ki so jim z luknjičasto zakonodajo pomagale prejšnje vlade, da so tako neznansko obogateli, stavkajo delavci proti sedanji vladi, ki si prizadeva raziskati nezakonito bogatenje in kaznovati morebitne

krivce. Tako kot tisti kmet, ki pretepa svojega psa zato, ker mu kure znesejo premalo jajc ...

Po vsem napisanem ni težko ugotoviti, kdo podžiga in usklajuje našo stavkovno štafeto. V podkrepitev naj navedem, kar sem izvedel že pred dobrimi tridesetimi leti, ko sem obiskal svoje sorodnike v Bologni. Tam blizu so v velikem podjetju, kjer je bilo zaposlenih precej komunistov, imeli zelo pogoste stavke. Pogajanja, na katerih so sindikalni voditelji postavljali maksimalistične zahteve, so bila dolgotrajna, podjetje pa je imelo zaradi tega precejšnjo škodo. Nazadnje se je lastnik domislil genialne rešitve!

Komunističnim vodjem je naročil, naj za en avtobus delavcev organizirajo izlet v Sovjetsko zvezo, za kar je pokril vse stroške. Tam so se na lastne oči prepričali, kako krasno živijo ruski delavci! Ko so se vrnili z izleta, v podjetju ni bilo nobene stavke več ...

Čeprav je bilo takrat veliko slabše kot sedaj, se g. Semolič ni oglasil zaradi inflacije in nizkih plač delavcev, niti ne tisti drugi, ki danes po dolgem in počez kritizirajo vlado.

Congress of Europe

1948 - 2008

23/24 MAY 2008 - THE HAGUE

"Building the Europe of the Future Together"

Haaški kongres in vsakdanji kruh

Petra Janša, foto: Kristina Kosec/Bobo, Nebojša Tejič/Salamon 2000, EU, arhiv Demokracije

Predzadnji teden v maju je bil, kar se tiče predsedovanja Slovenije EU, v znamenju Višegrajske skupine, 60. obletnice haaškega kongresa in obiska kmetijskih ministrov držav članic EU v Sloveniji. Nekateri od njih so bili pri nas prvič.

Premierji Višegrajske skupine in treh baltskih držav, ki sta se jim pridružila še slovenski premier Janez Janša in predsednik evropske komisije José Manuel Barroso, so 22. maja v Pragi govorili o energetskih vprašanjih, lizbonski pogodbi, prioritetah češkega predsedovanja in evropski sosedski politiki. Predsedujoči Svetu EU in slovenski premier Janez Janša je omenjeno srečanje, na katerem je bilo osem članov sveta, izkoristil tudi za neformalno pripravo na junijsko vrhunsko zasedanje EU, kjer »bodo ključni poudarki podobni, kot so bili na diskusijah na atomskem forumu; se pravi energija, okoljske spremembe in implementacija lizbonske pogodbe«. Države Višegrajske skupine (Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska) in

baltske države (Latvija, Litva in Estonija) po Janševih besedah skupaj s Slovenijo tvorijo jedro novih držav članic Evropske unije, saj jih povezuje veliko skupnih interesov. Janša je poudaril, da se »zdaj, ko je Slovenija predsedujoča, pričakuje, da bomo nekaj teh korakov v smislu večje kohezije, večje enotnosti, večjega zmanjševanja razlik med stari in novimi članicami naredili hitreje, kot to počnemo«.

Haag, območje svobode Pomemben dogodek minulega tedna je bilo nedvomno tudi praznovanje 60. obletnice haaškega kongresa. Od 7. do 11. maja leta 1948 je potekal prvi haaški kongres, na katerem je sodelovalo približno 750 predstavnikov iz vse Evrope. Predsedoval mu je

Winston Churchill, udeleženci pa so takrat resno pozvali k oblikovanju politične, ekonomske in finančne unije v Evropi.

Osrednja razprava na tokratnem, jubilejnem forumu se je začela s kratkim filmom o ključnih dogodkih v zadnjih 60 letih, med katerimi sta bila tudi razpad Ju-

Britanski premier Winston Churchill

goslavije leta 1991 in pridružitve Slovenije EU leta 2004. »Slovenija za to, da je danes del evropske družine, dolguje zahvalo evropskemu gibanju, ki praznuje 60 let,« je poudaril premier Janša in dodal, da udeležba na forumu zanj ni le prijeten, ampak tudi čustven trenutek. Pred 60 leti je bila Evropa ogrožena in razdeljena, Slovenija pa je bila takrat na »drugi strani«, je pojasnil in dejal, da je bil pred 60 leti glavni izziv, kako Evropi zagotoviti mir in jo združiti, danes pa se moramo osrediniti na tri izzive, ki prihajajo od zunaj: mir in varnost, boj proti podnebnim spremembam in boj proti revščini.

Predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pötering je opozoril, da je pri oblikovanju vizije za naprej treba upoštevati vse

dosedanje dosežke. Med največjimi izzivi za Evropo prihodnosti je prav tako izpostavil podnebne spremembe, opozoril pa je tudi na pomen medkulturnega dialoga. »Verjamem v prihodnost Evrope, to je moje prvo sporočilo,« pa je poudaril predsednik evropske komisije José Manuel Barroso in navedel Winstona Churchilla, ki je pred 60 leti, ko je vodil haaški kongres, o evropskem povezovanju dejal: »Ta iskrica bo prižgala

Udeleženci forumu v Haagu so razpravljali, kako uresničiti cilj, da bo EU blizu ne le elitam, ampak tudi ljudem.

ogenj, ki bo gorel vse svetleje in močnejše v srcih in mislih ljudi.«

Poleg predsednikov treh osrednjih institucij EU, Janše, Barrosa in Pötteringa, so se foruma udeležili še predsednik parlamentarne skupščine Sveta Evrope Lluís Maria de Puig, predsednik evropskega ekonomsko-socialnega odbora Dimitris Dimitriadis in predsednik odbora regij Luc van den Brande. Dimitriadis je opozoril, da bi bilo treba predvsem nehati govoriti in začeti delati, ter izpostavil problem komunikacije med ljudmi in institucijami, češ da v EU ni več tolmačev, temveč le še javni uslužbenci. Evropa nista dva kvadratna kilometra v Bruslju, je na problem prepada med institucijami in ljudmi opozoril van den Brande.

Po dopoldanski plenarni razpravi so se najvišji predstavniki EU sešli s princem Oranskim, premier Janša pa se je udeležil tudi kosila ob 60. obletnici haaškega kongresa, ki ga je priredil nizozemski minister za evropske zadeve Frans Timmermans.

Janša, Pöttering in Barroso, Timmermans in Dimitriadis so popoldne sodelovali v razpravi z različnimi udeleženci foruma, ki

jo je bilo mogoče v živo spremljati na spletu po Europe By Satellite, moderator pa je bil Quentin Peel, uveljavljeni novinar in urednik za mednarodno politiko pri britanskem časniku Financial Times. Udeleženci foruma v Haagu so dvodnevne razprave združili v 60 idej o tem, kam gre EU, njegov temeljni sklep pa je, da bo treba še več energije nameniti temu, kako uspeti pri uresničevanju cilja, da bo EU blizu ne le elitam, ampak tudi običajnim ljudem. Ta poziv je ključen v pričakovanju prihodnjih evropskih volitev. Udeleženci so pozvali k dejanskemu približanju EU ljudem, da bi na volitvah v evropski parlament junija prihodnje leto volilo več Evropejcev kot na zadnjih, na katerih je bila volilna udeležba izjemno slaba tako v starih kot v novih državah članicah unije.

Udeleženci foruma so tako razpravljali o vizijah in dolgoročnih ciljeh EU, vprašanja irskega referendumu o lizbonski pogodbi, prvega konkretnega dogodka, ključnega za prihodnost EU, pa so se komaj dotaknili. Irci se bodo namreč 12. junija na referendumu o lizbonski pogodbi odločali tudi za druge države članice EU, je v povezavi z referendumom poudaril predsedujoči Svetu EU premier Janša. »O načrtu B ne bi smeli govoriti, je samo en načrt – ratifikacija in uveljavitev pogodbe januarja 2009 in prepričan sem, da se bo to zgodilo,« je zatrdil. Irska je tako edina država, ki bo o lizbonski pogodbi, ključni za uresničevanje ambicioznih ciljev EU na področju podnebja, gospodarstva in zunanje politike, odločala na referendumu, ker tako velewa njena ustava. Vse druge države so se po polomu na referendumu o ustavni pogodbi v Franciji in na Nizozemskem leta 2005 tokrat odločile za parlamentarno ratifikacijo. Uveljavitev nove, lizbonske pogodbe, ki je naslednica zavržene ustavne pogodbe, je mogoča le, če jo ratificirajo vse države članice. Irski referendumski NE bi tako lahko usodno vplival na cilje EU, saj bi sedanjo osredotočenost unije na zunanje izzive znova preusmeril na notranje težave.

Kmetijski ministri o hrani Slovenija je kot predsedujoča Svetu

Premijeri Višegradske skupine in treh baltskih držav skupaj z Janšo in Barrosom.

Kmetijski ministri EU pred najstarejšo vinsko trto na svetu

Komisarka Fischer Boelova se je preizkusila v vožnji splava.

EU od nedelje do torka gostila kmetijske ministre držav članic EU. Prvi del srečanja je potekal v Mariboru, kjer so se lahko ministri seznanili s slovenskim kmetijstvom in podeželjem. Med drugim so si ogledali prireditev Podeželje v mestu, se odpravili na vožnjo s splavom po Dravi, si ogledali najstarejšo vinsko trto na svetu, turistično kmetijo in vinsko klet. V torek je sledilo neformalno zasedanje ministrov na Brdu pri Kranju, kjer so bila glavna tema zakonodajni predlogi v okviru vmesnega pregleda reforme skupne kmetijske politike EU (CAP).

Evropska komisija z omenjenimi zakonodajnimi predlogi med drugim predlaga odpravo prahe, postopno odpravo mlečnih kvot, višjo stopnjo modulacije, torej prenos sredstev iz prvega stebra neposrednih plačil kmetom v drugi steber ukrepov za razvoj podeželja, in najnižje plačilo oziroma omejitev glede na velikost kmetije. Komisija si želi, da bi bili predlogi potrjeni še letos in da bi začeli veljati nemudoma.

Kot je ob predstavitvi predlogov dejala evropska komisarka za kmetijstvo in razvoj podeželja Mariann Fischer Boel, gre pri ►

Častna nagrada Mihailu Gorbačovu

Slovenski premier in predsedujoči Svetu EU Janez Janša je v evropskem parlamentu Mihailu Gorbačovu, zadnjemu predsedniku Sovjetske zveze, izročil posebno nagrado Energy Globe Award (EGA) 2008 za življenjsko delo. Gorbačov je po njegovih besedah pripomogel k najpomembnejši pozitivni spremembi v Evropi v zadnjem stoletju. »Ali se zgodovina kar zgodi ali jo pišejo posebni ljudje? Včasih jo napišejo nekateri z idejami, vizijami in energijo. Človek, ki mu danes izkazuje čast, je prispeval k najpomembnejši pozitivni spremembi v Evropi v zadnjem stoletju,« je ob izročitvi nagrade dejal premier Janša.

»Politična filozofija Gorbačova je znana kot perestrojka in glasnost, ob tem pa je novo zgodovinsko evropsko arhitekturo poimenoval tudi evropska hiša – in danes ga pozdravljamo v tej hiši Evrope,« je nadaljeval slovenski premier in dodal, da je Gorbačov, ki je bil »na prvi bojni črti«, ko se je končeval spor med kapitalizmom in komunizmom in je prevladala svoboda, danes nov plemenit vzor, saj spodbuja nove vrednote, novo razmišljanje za oblikovanje prihodnosti – filozofijo odgovornosti. »Kot predsednik Mednarodnega zelenega križa si prizadeva za ekološko perestrojko, za globalno glasnost,« je poudaril Janša.

Premier je sklenil z besedami Gorbačova: »Vsi smo potniki na ladji Zemlja in ne moremo dovoliti, da jo uničimo. Ne bo nove, druge Nove tove barke.«

Gorbačov se je vsem navzočim – Janši, predsedniku evropskega parlamenta Hansu-Gertu Pötteringu in predsedniku evropske komi-

Podelitev častne nagrade Energy Globe Award 2008 za življenjske dosežke nekdanjemu predsedniku Sovjetske zveze Mihailu Gorbačovu

sije Joséju Manuelu Barroso – zahvalil za nagrado in poudaril, da je Evropa s svojim združevanjem pokazala, da je težave mogoče reševati le skupaj in da je zato tudi lahko lokomotiva v svetu pri okoljskih vprašanjih. Zgodovina po njegovo ponuja alternativne rešitve, na nas pa je, da jih najdemo, je menil Nobelov nagrajenec za mir.

► vmesnem pregledu CAP, imenovanem tudi zdravstveni pregled oziroma health check, za to, da se kmetom omogoči zadostiti naraščajoče povpraševanje in se hitro odzivati na signale, ki jih prejema s trga. Kmetom naj bi tako dali orodje, s katerim bodo obvladali nove izzive, kot so npr. podnebne spremembe.

Teh izzivov se zaveda tudi slovensko predsedstvo. V ta namen je pripravilo dokument za podporo razpravi na neformalnem

zasedanju, v katerem izpostavlja podnebne spremembe, biogoriva, varovanje okolja, upravljanje tveganj v kmetijstvu in prehransko varnost.

Omenjeni dokument med drugim poudarja, da se mora kmetijstvo odzvati na podnebne spremembe na dva načina: na eni strani naj pripomore k blažitvi podnebnih sprememb z zmanjševanjem svojih izpustov toplogrednih plinov, na drugi pa naj se prilagodi na učinke podnebnih sprememb,

ki so že v teku. Evropska komisija ugotavlja, da bodo nekateri od učinkov podnebnih sprememb morda pozitivni za kmetijstvo v nekaterih delih Evrope, posebej v severni Evropi. Večina vplivov pa bo verjetno negativna in bodo bolj izraziti v najbolj ranljivih delih Evrope, ki se že zdaj soočajo s pritiski zaradi družbeno-ekonomskih in okoljskih dejavnikov, kot je npr. pomanjkanje vode. To velja še posebej za južno Evropo, gorska območja

(Alpe) in ravninska območja, ki jih ogrožajo poplave.

Kot enega od pomembnih izizivov kmetijske politike dokument izpostavlja cene kmetijskih pridelkov. Te namreč naraščajo, hkrati pa se povečuje njihova nestabilnost. V preteklem letu so se na ravni EU žita podražila za 80, koruza za 50, maslo pa prav tako za 50 odstotkov. Po napovedih naj bi cene ostale na visoki ravni tudi v dolgoročnejšem obdobju. Še več, v prihodnje naj bi tudi veliko bolj nihale. Povečanja cen so bila posledica različnih dejavnikov, od vplivov podnebnih sprememb in dražjega goriva do povečanja svetovnega prebivalstva, hitrega razvoja in s tem povpraševanja nekaterih velikih držav, kot so Kitajska, Indija in Brazilija, ter rastočega povpraševanja po biogorivih.

Hkrati z neformalnim zasedanjem kmetijskih ministrov je Slovenija gostila tudi formalno zasedanje posebnega odbora za kmetijstvo. Gre za strokovno politično telo, ki pripravlja predloge sklepov za obravnavo na Svetu EU za kmetijstvo. Glavna točka tega zasedanja je bila predstavitev presoje vplivov, ki bodo spremljali zakonodajne predloge v okviru pregleda reforme skupne kmetijske politike. **D**

S spremembami kmetijske zakonodaje EU naj bi kmetom dali orodje, s katerim bodo obvladali nove izzive.

Ministri so si pred zasedanjem ogledali prireditev Balet lipincev.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Med liberalizmom in tovarišijo

Gašper Blažič, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Kot kaže, sta se kapital in politika znašla v velikem konfliktu, ki bo terjal tudi kolateralne žrtve. Zdi se, da bodo zadnji meseci pred volitvami v kontekst vojne proti tajkunom vnesli tudi vprašanje razmerja med liberalizmom in socializmom.

Nobenega dvoma ni, da bodo glede na aktualno dogajanje tajkuni ter boj proti njim prvovrstna predvo-lilna tema. Pri tem je že mogoče zaslediti spremembo taktike tranzicijske levice, ki se poskuša distancirati od Boška Šrota in vplivnega menedžerskega lobija. Iz tajkunskega primeža bi se rad izvlekel tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki je z javno obsodbo tajkunov posredno priznal, da je z ustanovitvijo Foruma 21 naredil napako, saj je s tem tranzicijsko levico pred javnostjo na neki način simbolično povezal z bogatim menedžerskim slojem, s tem pa nehote razkril

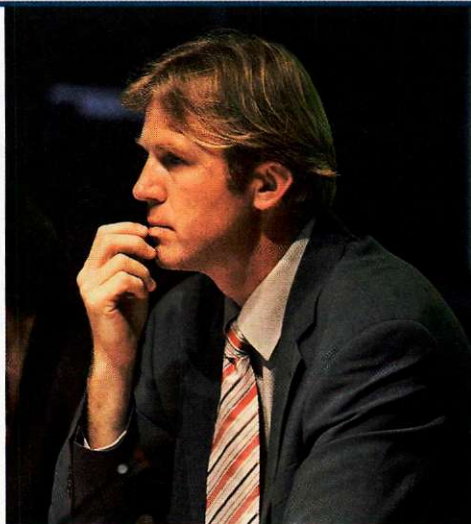
Mogoče je
že zaslediti
spremembo
taktike
tranzicijske levice,
ki se poskuša
distancirati od
tajkunov.

svojo povezanost s t. i. tovarišijskim kapitalizmom, kot je pojav tranzicijskega kapital-socializma poimenoval ekonomist mag. Bernard Brščič (njegovo mnenje objavljamo posebej).

Protislovja LDS V Demokraciji smo doslej že večkrat pisali o dediščini dvanajstletne vladavine LDS, za katero je bilo značilno kupovanje socialnega miru z različnimi finančnimi dotacijami (posledično tudi višjimi davki in zadolževanjem) na eni strani ter ►

► z omogočanjem bogatenja tranzicijskih mogočnejšev na drugi. Paradoksalno je namreč, da se je LDS ob tem ves čas razglašala za liberalno, medtem ko je njen glavni ideolog Slavoj Žižek v resnici levičar, za kar se je tudi sam opredelil. Kot piše Stanislav Kovač v *Financah* (21. maj 2008), se je Žižek v intervjuju za »Democracy now!« razglasil za komunista in marksista (podobno je izjavil tudi za Delovo Sobotno prilogo konec lanskega leta), medtem ko je svojo knjigo »Revolution at the gates« posvetil Vladimiru Iljiču Uljanovu - Leninu. »Pod vplivom leninistične ideologije so komunistične države odpravile tržno konkurenco in jo nadomestile z državnim centralnoplanskim modelom, ki je tržne cene spremenil v plansko-obračunske kategorije, funkcijo denarja pa zreduciral na merilo vrednosti,« je zapisal Kovač in dodal, da Žižek simpatizira tudi z venezuelskim komunističnim diktatorjem Hugom Chavezom. Žižkova velika vrnitev na slovensko politično prizorišče je dejansko ironična glede na Žižkovo izjavo, ki so jo predvajali na programski konferenci pred volitvami leta 2004 v Cankarjevem domu, češ da mu pet minut dobrega filma pomeni več kot usoda Slovenije, medtem ko je tedanji predsednik LDS in premier Anton Rop javnost posvaril pred neokonservativizmom in »demontažo socialne države«. S tem je tudi dejansko priznal, da je voditelj socialistično usmerjene stranke, s čimer je hotel po mnenju nekaterih preprečiti usmeritev sredinskih volilcev k Janševi SDS, ki je tedaj še kot opozicijska stranka veljala za zagovornico žrtev tajkunskega bogatenja (tj. nižji sloji), pred volitvami pa se je začela spogledovati tudi z nekaterimi prviniami klasičnega liberalizma.

Marksistova vrnitev Po porazu LDS na volitvah je Žižek sledil predvsem Gregorju Golobiču, ki se je po dramatičnih spopadih z Janšo tik pred volitvami leta 2004 umaknil v ozadje, nato pa se v ospredje političnega dogajanja vrnil lani z ustanovitvijo stranke Zares. Da se Golobič pri tem ni odpovedal Žižku, ki je Golobiča označil za slovenskega Stalina in

*Prvak Zaresa
Gregor Golobič
je eden redkih
Žižkovih pravih
prijateljev.*

*Filozof
Slavoj Žižek,
samooklicani
marksist in
komunist*

*Za Žižka je
početje Boška
Šrota norma-
len pojav v
kapitalizmu.*

LDS je v času svojega vladanja uvedla lažni liberalizem.

za enega svojih redkih pravih prijateljev med Slovenci, dokazuje tudi zapis na spletni strani Zaresa (8. oktobra 2007), v katerem Žižek piše, da so se s tem, ko je na zadnjih parlamentarnih volitvah prišla na oblast prejšnja opozicija, izčrpale vse možnosti obstoječe politike. Vsi so v zadnjem desetletju in pol imeli priložnost biti na oblasti in vsi so razočarali, je prepričan Žižek, ki je na ta način zbudil tudi »svojo« nekdanjo stranko LDS. Vendar pa poudarja, da »položaj kliče po novi politični sili, katere naloga ne bo v tem, da bi ponudila radikalno drugačne politične rešitve, ampak predvsem v tem, da bo uvedla nov način političnega delovanja«. Iz konteksta je razvidno, da ima Žižek v mislih Golobičevo stranko, ni pa jasno, kaj ima v mislih, ko govori o novem načinu političnega delovanja. Znano je namreč, da so ključni nosilci Zaresa prav nekdanji obrazi iz LDS, začenši z Gregorjem Golobičem, ki je v LDS večino časa deloval kot generalni sekretar, v ozadju pa kot glavni kadrovik. Zato si je težko predstavljati, da bi nekdanji funkcionarji LDS, ki so po Žižkovem mnenju razočarali, zagotavljali nov model političnega delovanja.

Proti liberalnemu kapitalizmu Zanimivo je, da je Žižek, kot v *Financah* piše Stanislav Kovač, na dveh ekonomskih konferencah predaval slovenski menedžerski eliti, v začetku aprila pa je predaval tudi na mednarodni konferenci »Nasilje globalizma in vodenje družbe« v Portorožu. Po Kovačevih navedbah naj bi Žižek sredi maja na konferenci ekonomske fakultete tajkunizacijo Slovenije označil kot nekaj povsem normalnega za kapitalizem. Vendar pa tovrstni »kapitalizem« dejansko negira dve temeljni vrednoti liberalnega kapitalizma, in sicer tržno konkurenco in vladavino prava. Pokazalo se je, da sta prav omenjeni vrednoti v primeru zgodbe o Bošku Šrotu v svojem temelju zanikani, saj postaja čedalje bolj jasno, da je šlo v omenjeni zgodbi za še enega od številnih primerov izigravanja pravne države, poleg tega pa so na račun »nacionalnega interesa« pridobivali predvsem domači oligarhi. Ob tem je paradoksalno, da so na podlagi ekonomske oligarhije in v času socializma privzgojenega protikapitalističnega refleksa najbolj oškodovani socialno šibki državljani. Ni namreč mogoče zanikati, da je tudi visoka inflacija v zadnjih mesecih večinoma posledica monopolizacije trga. Tako naj bi po podatkih *Financ* že vsak deseti Slovenec delal za Boška Šrota.

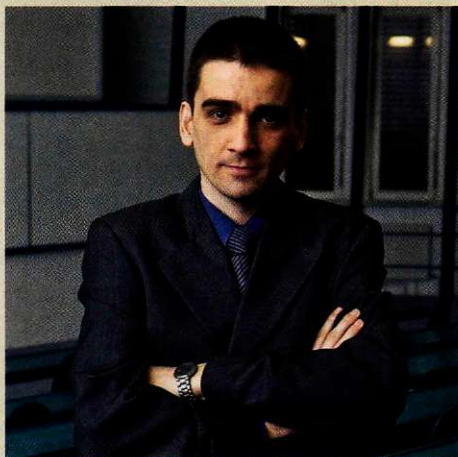
Tri leta prepozno Vprašanje nasprotja med tržnim ter avtoritarno-oligarhičnim kapitalizmom azijskega tipa je hkrati tudi vprašanje izbire med pravim (klasičnim) ter lažnim liberalizmom, ki ga je dr. Tine Hri-

Zgodba o t. i. tranzicijskem liberalizmu

Mag. Bernard Brščič, Ekonomska fakulteta, zgodbo o slovenskem liberalizmu ocenjuje takole: »To je zgodba o t. i. tranzicijskem liberalizmu, ki ga morda najlepše opiše sintagma »vulgoliberalizem«, akoravno bi ga njegovi zagovorniki raje opisali kot »socialni« oziroma »progresivni« liberalizem. Ne glede na izbor označevalca pa gre za politično-ekonomsko doktrino, ki bi si v taksonomiji liberalizma Friedricha Augusta von Hayeka prisodila oznako lažnega liberalizma. Vulgoliberalizem je miselni dedič francoskega razsvetljenstva, oplojen s tradicijo britanskega utilitarizma, idejno pa je izjemno blizu socializmu.

LDS kot eksponent vulgoliberalizma nikoli ni bila prava liberalna stranka, čeprav so se nekateri njeni člani v začetku 90. spogledovali s klasičnim liberalizmom Acton-de Tocquevilleove tradicije. A na pravni državi, tržnem gospodarstvu in negativnem umevanju svobode utemeljeni model liberalizma se nikakor ni prilegal stranki, ki je v svojih izvorih socialistična, ne nazadnje je naslednica Zveze socialistične mladine Slovenije. Svojega liberalizma tako LDS ni dokazovala z zavzemanjem za preoblikovanje Slovenije v pravno državo, ampak je svojo »liberalnost« izpričevala s protikatolištvom, moralnim relativizmom in politično korektnostjo do obrobni družbenih skupin, kot so npr. muslimani, istospolno usmerjeni, izbrisani. Namesto svobodnega tržnega gospodarstva smo dobili izrojeno obliko tovarišijskega kapitalizma, ovitega v ljudem veččno idiomatiko nacionalnega interesa, dejansko utemeljeno na klientelizmu, kriminalu in korupciji. Opisane izrojenosti slovenskega liberalizma so tradiciji klasičnega liberalizma tuje.

O miselni zmedi slovenskih »liberalcev« govori primer ideologa LDS in novonastalega Zaresa dr. Slavoja Žižka. Vprašati se je

Mag. Bernard Brščič, ekonomist

treba, kako je lahko ideolog domnevno liberalnih strank samoopredeljeni marksist in leninist, in kot smo lahko nedavno brali, zagovornik kitajskega modela kapitalizma, modela, ki črti zasebno lastnino in predstavlja samo instrument političnega preživetja kitajskih komunistov.

Vse navedeno me utruja v prepričanju, da je s slovenskim pojmovanjem liberalizma nekaj hudo narobe. Še več, priče smo morda eni večjih prevar v slovenski politični zgodovini, uzurpaciji pojma liberalizem s strani komunistov. Zaradi potrebe po političnem preživetju so si po osamosvojitvi nadeli nova liberalna oblačila, a njihova narava je ostala nespremenjena. Žal je tej mimikriji podlegel doberšen del volilnega telesa. Zaradi opisane onečastitve imajo danes nekateri liberalizem za psokvo. Podoben pojav lahko zaznamo tudi na zahodu, kjer je klasično liberalnih strank malo. Politični programi, utemeljeni na avtonomiji posameznika, samoodgovornosti, negativni svobodi in sočutju z lastnim in ne davkoplačevskim denarjem, pač težko prepričajo volivce. Umetno pa je tudi vprašanje, ali je idejno stanje

slovenske desnice boljše. Žal je odgovor nikalen, tudi »desnico« pesti idejna praznina. Politični preobrat leta 2004 je veliko obetal, SDS se je idejno spogledovala s klasičnim liberalizmom, a je proti koncu mandata zdrsnila v socialno demagogijo, značilno za socialistične stranke in kohabitacijo s tovarišijo. Sedanja vlada se bo težko otresla očitkov, da je ravno v času njenega mandata tovarišija izvedla koncentracijo in centralizacijo kapitala, medtem ko se je proces prvotne akumulacije kapitala izvedel v dvanajstletni vladavini LDS. Žal je sedanja vlada v celoti povzela na klientelizmu osnovani modus vladanja, ki ga je vzpostavila LDS. Res je en mandat prekratko obdobje, da bi odpravili vse izrojenosti, nakopičene v zadnjih šestdesetih letih, a razen davčne reforme je bilo pri sproščanju Slovenije v smeri svobodnega tržnega gospodarstva narejenega bolj malo. Največji deficit pa beležimo pri vzpostavitvi pravne države, za katero tudi pri sedanji vladi ni politične volje. Z izgovarjanjem na domnevno neodvisnost sodstva se poskuša opravičiti pasivnost, a neodvisnost slovenskega sodstva je privid, je pojem, ki ga slovensko sodništvo zamenjuje z neodgovornostjo.

Miselna praznina potemtakem družijo slovensko »levico« in »desnico«.

Slovenski levčarji nas poskušajo prepričati, da je danes čas nove politike in da ideologija ni pomembna, da je zadostna ideologija ad-hoc pragmatizem. To seveda ni res. Živimo v svetu, ki je zaznamovan z moralnimi vrednotami in spopadi idej. Žalibog tudi slovenska desnica ni sposobna doumeti, da so ideje pomembne. Pri SDS še nisem zasledil, da bi se kdo od njenih ideologov opredelil do klasikov politične in ekonomske filozofije in rekel: V to verjamemo. Omledna »nova politika«, ki temelji na idejni promiskuiteti, pa Sloveniji ne more prinesiti nič dobrega. »

bar na Zboru za republiko označil za »vulgoliberalizem«. Omenjeno vprašanje je namreč pomembno za to, ali bo Slovenija v prihodnje tudi dejansko in ne samo formalno parlamentarna demokracija in pravna država – če bi namreč

kapital oligarhov postal gospodar politike, bi bilo s tem konec pravne države, saj bi parlament samo sledil interesom kapitala in bi sprejemal temu primerne zakone. Zato se je mogoče strinjati s tistimi, ki menijo, da se je boj

proti tajkunom začel tri leta prepozno in da je sedanja vlada naredila veliko napako, ker je sprva privolila v kolaboracijo z oligarhi, dokler je le-ti niso izigrali. Če bi vlada namreč že od začetka postavila boj za tržno konkurenco in pravno državo, bi bile možnosti za zmago na volitvah dosti večje. Drugo vprašanje pa je, ali je distanciranje Gregorja Golobiča od tajkunizacije Slovenije zares iskreno glede na Žižkova stališča do liberalnega kapitalizma, ki ni (in tudi nikoli ni bil) prioriteta LDS in Zaresa. ■

Težko si je predstavljati, da bi nekdanji funkcionarji LDS, ki so po Žižkovem mnenju razočarali, zagotavljali nov model političnega delovanja.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

Politika na svetovnem spletu

Lucija Horvat, foto: Andreja Velušček

Marko Rakar združuje znanje o medijih z novimi tehnologijami in je svetovalec za internet, nove medije pa tudi za politiko na internetu na Hrvaškem. Je ustanovitelj skupinskega političnega bloga pollitika.com

Kako daleč je Hrvaška pri uporabi novih medijev, interneta, spletnih časopisov?

Ja, ta čas milijon in pol ljudi, kar je tretjina hrvaške populacije, aktivno uporablja internet, to pomeni enkrat na mesec ali pogosteje, kar je sprejemljiv podatek, ni pa posebno spektakularen. Kar zadeva medije, imamo okoli 40 lokalnih televizij, 150 radijskih postaj – ta del se razvija relativno dinamično, veliko pa se dogaja tudi v zvezi z internetnimi mediji. Kljub temu še vedno capljamo za tujino, Ameriko, Anglijo in

drugimi državami. Hrvaški internet je še vedno relativno statičen. Edini segment, kjer je precej aktivnosti, je politični del interneta, kjer se res veliko dogaja.

Ste ustanovitelj portala pollitika.com, torej se prav pri vas veliko dogaja?

Pollitika.com ni portal, ampak je skupinski blog, to je spletna stran, ki sem jo osnoval v času, ko sem se aktivno ukvarjal s politiko. Imam svoj blog, ki se imenuje mrak.org, na katerem sem se začel ukvarjati samo s politiko.

Mrak.org je hitro postal najpopularnejši in najvplivnejši blog na Hrvaškem, pa ne zato, ker bi bil tako dober, ampak zato, ker nas je zelo malo in je zato lahko prodreti. Vedel sem, da se mrak.org ne bo nikoli bolj razširil, ker je to glas samo enega človeka. Zato sem ustvaril skupinski blog pollitika.com, ki ima registriranih več kot 1.700 blogerjev, ki so od leta 2007 napisali okoli 3.000 tekstov in okoli 60.000 komentarjev. Kvaliteta diskusij je precej visoka, neredko en komentar ustvari veliko večji tekst

kot neko pismo na forumu. Zato večina ljudi, ki tam piše, ustvarja interes medijev, ki danes zelo pogosto uporabljajo pollitiko.com kot primarni vir informacij in zgodb.

Se pravi, da ima spletni blog velik vpliv na javno mnenje?

Doseg pollitike.com ni prav velik, saj nas mesečno obišče 8 do 10 odstotkov populacije. Pomembneje je, da lahko pridete na pollitiko.com in napišete tekst ter pri tem veste, da bodo ta tekst prebrali v vsakem uredništvu,

na vseh ministrstvih, na vladi, v saboru itd. Primer je hrvaški sabor, ki je med desetimi do petnajstimi najpogostejšimi obiskovalci pollitike.com. Politiki ne uporabljajo tega bloga samo za to, da bi pisali – imamo namreč del parlamentarcev, ki tudi pišejo na pollitiki.com, pa tudi take, ki bloge berejo, da bi videli, kaj ljudje mislijo o določenih stvareh.

Torej gre za primaren stik s širšo javnostjo?

Cela vrsta zgodb, posebej v preteklih parlamentarnih kampanjih, je izšla iz tekstov, ki so se pojavili na pollitiki.com, kjer so bile analizirane tudi nekatere stvari, ki so se dogajale zunaj pollitike.com; dodane so bile nove informacije, sestavila se je zgodba. Pollitika.com je zagotovo osrednje spletno mesto za državno politiko na Hrvaškem.

Je s pomočjo bloga mogoče videti zakulisje politike? Ali je to nasploh mogoče s pomočjo novih medijev?

Seveda. Saj s pomočjo bloga lahko spremljamo poteze politikov 24 ur na dan. Če tega ne počnem jaz, ker sem danes v Ljubljani, bo to počel namesto mene eden od kolegov s pollitike.com. Vsako dejanje politikov se dokumentira skozi kakšen tekst oziroma analizo. Zelo lahko je namreč poiskati vse tekste, ki zadevajo nekega politika, afero, dogajanje, in to z vseh mogočih vidikov, ker pollitika.com ni spletna stran, ki bi bila politično usmerjena. Vabimo namreč tako levičarje in desničarje pa tudi sredinsko usmerjene, da bi obiskali naš blog in nanj pisali. Nekako se je namreč treba pogovarjati, najti skupno začetno točko. Na Hrvaškem je zelo malo krajev, kjer bi se lahko srečali tako levi kot desni in se pogovarjali, ne da bi drug drugega potolkli. To je temeljna funkcija pollitike.com, kjer lahko vsak doda svoj del zgodbe. Vlada na primer naredi neko potezo, leva stran doda na blog svoj pogled, prav tako desna in dobimo veliko bolj kompleksno sliko, kot bi bila, če bi o tej vladni potezi brali v kakem časopisu.

Kakšen je pomen novih medijev v političnih kampanjah in kakšen pomen imajo pri tem tradicionalni mediji?

Če pogledamo primer ameriške kampanje, se stvari začnejo dogajati na internetu in šele potem prehajajo v realnost. Primer: demokratiški kandidati so svojo kandidaturo najprej predstavili na internetu na Youtube, šele potem so jih dali medijem, da so jih distribuirali naprej. Podobno se je zgodilo na Hrvaškem med zadnjimi parlamentarnimi volitvami, saj se je velik del kampanje odvijal na internetu. Ne zato, ker so to hoteli vladajoči ali opozicijski politiki, ampak zato, ker nam je uspelo organizirati skupino ljudi, ki je dosegla, da politiki ne morejo več ignorirati interneta. Na Hrvaškem je vrsta političnih afer prišla prav z interneta, iz različnih blogov. Objavljali so se različni tajni dokumenti, na Youtube smo imeli celo vrsto različnih filmčkov, ki so bodisi dokumentirali izjave politikov izpred dveh, treh let, bodisi so nekatere njihove besede postavljali v ustrezen kontekst. Tako je Youtube zelo vplival na hrvaško politiko. Seveda so tudi mediji, kot so pollitika.com in drugi blogi, pomagali, da se je neka informacija pojavila na vrhu spiska iskanih informacij na primer v Googlu. Takšno informacijo bodo uporabniki interneta tudi najpogosteje kliknili in prebrali. Obilica informacij na blogu omogoča, da ljudje pridejo do informacij o kandidatih, ki niso filtrirane skozi novinarske oči, kar je zelo pomembno.

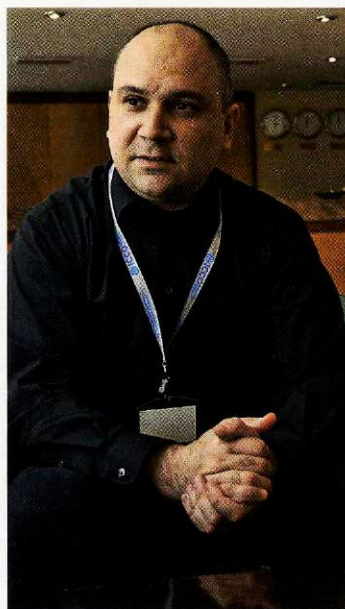
Kaj pa problem izbora informacij, ki jih nekdo prebere? Kako izbrati informacije, saj jih je veliko?

Prav temu so namenjene spletne strani, kot je pollitika.com. Imamo veliko ljudi, ki sodelujejo v oblikovanju vsebine, toda pollitika.com nima plačanih novinarjev, urednika, vse se dela na prostovoljni bazi. Da kakšna zgodba pride do naslovnice, je odvisno od community – skupnosti pollitike.com. To pomeni: jaz napišem tekst, precej dober, ljudje zanj glasujejo in ga tako promovirajo do naslovnice. Glas velja tako za tekst kot za blogerja.

Tako zelo hitro vidimo, kdo so najaktivnejši oz. najbolj cenjeni blogerji, njihovi teksti se zelo hitro prebijejo do naslovnice. Ta način samomoderiranja spletne strani zagotavlja, da pomembna vsebina pride na pravo mesto. Obiskovalci samo berejo tisto, kar jih najbolj zanima.

Ali je mogoče govoriti o pozitivnem oziroma negativnem vplivu internetnih medijev?

Pa še kako! Primer je serija filmčkov o nekdanjem hrvaškem

Tradicionalni mediji morajo najti način, da se bodo lahko kosali z internetom in njegovo hitrostjo posredovanja informacij.

ministru za notranje zadeve Ivice Kirinu, ki po raziskavi International Republican Institute leta 2006 sploh ni bil na spisku pozitivnih ali negativnih politikov, leto kasneje pa, potem ko so bili na internetu dostopni štirje filmčki o njem in so bili videni 800.000-krat, kar je neverjetna številka za državo, ki ima 4,5 mi-

lijona prebivalcev in 1,5 milijona uporabnikov interneta, je postal tretji najbolj negativni politik na Hrvaškem. Zato je imel slabši položaj na volilni listi, ni več prišel v vlado. Internet mu je zagotovo zapečatil usodo v visoki politiki.

Torej je negativen vpliv spletnih medijev večji od pozitivnega?

Ljudje so vedno bolj dojemljivi za negativno informacijo. Če daste na razpolago goro pozitivnih podatkov – npr. stranka, ki jo zastopam, je zelo dobra in ima najboljši politični program –, bo to pri volivcih vzbudilo zadovoljstvo, zadovoljni ljudje pa ne hodijo na volitve. Če pa vam uspe ljudi razjeziti, ker je druga stran nekaj naredila ali opustila, takrat jih boste motivirali, da bodo šli volit. Pozitivna in negativna kampanja se dogajata in ne moreta druga brez druge.

Se po vašem vpliv tradicionalnih medijev zmanjšuje?

Vse raziskave, ki obstajajo, kažejo, da vpliv konvencionalnih medijev upada. Posebno mlajši ljudje ekskluzivne informacije vse pogosteje iščejo na internetu, ker jim je to laže in bolj preprosto in ker lahko primerjajo zgodbo iz več različnih virov. Tradicionalni mediji morajo najti način, da se bodo lahko kosali z internetom in njegovo hitrostjo posredovanja informacij, kar je zanje zelo težka naloga. Hitrost interneta je takšna, da ga večina medijev, razen televizije in radia, preprosto ne more dohajati.

Ste se, preden ste prišli v Slovenijo, kaj ukvarjali s slovenskim spletnomedijskim prostorom? Ga lahko komentirate?

Zelo malo sem spremljal dogajanje v Sloveniji, pogovarjal pa sem se z nekaterimi ljudmi, ki so se ukvarjali z internetnimi kampanjami ob vaših predsedniških volitvah. Vesel sem, da sem slišal, da so nekatere postopke, ki smo jih uporabljali na Hrvaškem, uporabili tudi v Sloveniji. Tako se je Slovenija nekaj naučila ob hrvaških parlamentarnih volitvah, mi pa smo se prav tako nekaj naučili od vas ob predsedniških volitvah. ■

Dežela performansov

Dr. Robert Petkovšek, Bor Slana

»O okusih se ni vredno prerekati,« pravi latinski pregovor. Kar je nekomu všeč, ni nujno, da bo tudi drugemu, in kar nekomu ni všeč, je lahko drugemu. O tem, da drugemu ne moremo kratiti pravice do okusa, ni nobenega dvoma. Izbira po lastnem okusu je pravica vsakogar in jo sme izražati v javnem prostoru. Težava nastane, ko to, kar je za nekoga okusno, za drugega ni le brez okusa, ampak je žaljivo.

Če nekdo pri slaščičarju izbere kivijev sladoled, ki ga sam ne maram, ta izbira zame, ki imam rad stracciatello, osebno ni niti žaljiva niti nežaljiva. Nekaj povsem drugega je, če se nekdo odloči sprevračati simbole, v katerih drugi izraža svoja najsvetejša čustva. Takšni simboli so nekakšni dvojniki naših najbolj notranjih občutkov, čustev, »okusov«, zato niso nič manj sveti kakor slednji. Človek iz njih živi in črpa svojo istovetnost. Ob tem je več kot upravičeno vprašanje: ali dejanje, s katerim nekdo sprevrača simbole, ki so za drugega nekaj svetega, še lahko velja za okusno? Ali za takšno dejanje še lahko rečemo, da je stvar okusa, ali pa je zunaj meja slehernega okusa? Žal dejanja, ki uničuje tista simbolična tla, iz katerih raste in se napaja osebna istovetnost drugega, ne moremo imeti za stvar okusa ali občutka. Tu gre preprosto za ne-občutek, ne-okus, za nevzgojenost okusa.

Kaj pomeni »ne-občutek«, »ne-okus«? Ko nekdo brez vsakega znanja igranja klavirja udarja po tipkah, ne moremo zanj reči, da igra po svojem okusu in občutku. Zanj sploh ne moremo reči, da igra, saj občutka za igranje klavirja nima, ker mu ga ni nihče nikoli privzgojil! Zvoki, ki prihajajo iz klavirja, niso posledica takšnega ali drugačnega občutka, ampak posledica ne-občutka!

Vrnimo se k svetim podobam in simbolom! Če ne sprejemam svetih podob drugega, je to lahko nekaj razumljivega; imam pač druge vrednote. Nerazumljivo pa je, ko za nekaj okusnega ali celo umetniškega razglasimo sprevračanje, pervertiranje svetih podob drugega. To še malo ne more veljati za stvar občutka, še manj pa ima to kakšno zvezo z umetnostjo. A žal prav takšnemu sprevračanju svetih simbolov drugega, ki gre mimo vseh kulturnih, civilizacijskih, sobivanjskih norm, danes nekateri dajejo status umetnosti. Ko se nekdo s kulturne ravni spusti na raven barbarstva, ne-občutka, ima že pravico, da svoje »ustvarjanje« razglasi za umetniški performans. Spomnimo se »umetniške akcije« zažiga strunjskega križa, upodobitve brezjanske Marije Pomagaj s podgano v naročju ali nedavnega dogodka upodobitve ptujske Matere božje kot razgaljene žene. Ob slednjem dogodku se je znova razvnelo vprašanje okusa. Mediji so skoraj brez

izjeme govorili o umetniškem performansu. Celotna zgodba se zaplete že pri izrazu samem. Pri tem, da bi pravilno dojel besedo »performans«, mi nista čisto nič pomagala niti Slovar slovenskega knjižnega jezika niti Slovenski pravopis, prav tako sta odpovedala poznavanje latinščine in dolgoletno ukvarjanje s filozofijo. Vsi uporabljajo besedo, nihče je ne pojasni in je ne zna pojasniti. Nejasnost je popolna! Sčasoma mi je postalo jasno, da je nejasnost bistvo performansa; da nejasnost ni samo začetek, ampak tudi že bistvo tega problema. Beseda »performans« najprej pomeni nekaj takšnega kot »karkoli«, s tem pa tudi »kdorkoli«, »kadarkoli«, »zaradi česar koli«. Pomen, ki ne pomeni nič določenega in prav zaradi tega vse! In drugič: mora učinkovati, »dvigniti mora prah«, mora »vžgati«. Povežimo torej oba dela! Gre za dogodek s čim večjim učinkom, s čim »več prahu«; v tem dogodku pa se lahko znajde »kadarkoli«, »kakorkoli«, »zaradi česar koli« »kdorkoli«. Najprej je to bila brezjanska Marija Pomagaj, nato ptujska Mati božja, nekoč bo to ... bogsigavedi kdo, kdaj, zakaj, čemu ... Kakorkoli besedo obračamo, vidimo, da je performans igra z ognjem, ki

Težava nastane, ko to, kar je za nekoga okusno, za drugega ni le brez okusa, ampak je žaljivo.

lahko nič hudega slutečega oplazi kakor strela z jasnega, ne da bi vedel, zakaj prav njega in prav tedaj! V imenu performansa je torej dovoljeno »karkoli«, da je le »učinek« popoln. Silovitejši ko je učinek, bolj je dejanje »performančno«, bolj služi namenu. A tudi to ni jasno: kakšnemu namenu?! Jasno je le, da performans gradi na nejasnosti, da je nekakšen žrtveni obred, ki se ne ozira na čas in osebo.

Zunanje in notranje Vrnimo se k nič hudega sluteči podobi Matere božje, ki je pri nas postala predmet tega sodobnega, kvaziumetniškega obreda! V vsej negotovosti je gotovo eno: avtorjem tega obreda je zagotovila odmevnost. Slovenske družbe so se znali dotakniti na enem njenih najbolj občutljivih mest, v njenem jedru.

Zakaj prav podoba Matere božje? Znameniti tübinski teolog Peter Hünermann je pred časom pripravil študijo o postopnem razvoju gledanja na ženo in o nastajanju lika idealne žene v Svetem pismu. Ta lik je nastajal postopoma, iz generacije v generacijo, v času hebrejske zgodovine in še prej. Misel svetopisemskih pisateljev je bila usmerjena k ženi, ki bi

O avtorju

Rodil se je leta 1965 v Ljubljani. Po končani gimnaziji se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je študiral klasično grščino, sociologijo kulture in filozofijo. Vzporedno je študiral teologijo in vstopil v Misijonsko družbo. Doktorat iz filozofije je naredil na Katoliškem inštitutu v Parizu. Je docent za filozofijo in prodekan na teološki fakulteti. Je član Slovenskega filozofskega društva in sekcije Generatio Europaea Evropske akademije znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu. V francoščini je izdal knjigo Eksistencialni status platonizma, v nemščini pa Heidegger-Index.

njost, iz katere se napaja humanistika, ko posluša besede človeškega srca, jih ubeseduje in zapisuje. Tako nastajajo povesti, romani, poezija, sveti spisi, umetniška in sakralna dela, ki so jedro vsake kulture. Na to globoko resnico duha je sodobni človek pozabil. Genialnemu matematiku in filozofu Pascalu ni bilo pod častjo govoriti o srcu, o njegovi skrivnostni logiki in siloviti moči spoznanja. Sodobna filozofija o tem molči. Pravi, da je notranjost mit, odsev družbenih ali telesnih razmer, s tem pa ne reže samo veje, na kateri sedi humanistika, ampak krči tudi svoj prostor ter ga prepušča sociologiji in njenemu zunanemu pogledu na človeka. V tem je tudi bistvo problema, ki smo ga odpri na začetku. S tem ko se humanistika izreka o človekovih ciljih, postavlja norme človekove eksistence. Nasprotno je sociologija opisna veda, ki beleži dejstva. Na eni strani so norme, cilji, ki naj bi jim človek kot človek sledil, na drugi opis dejanskega, vsakdanjega stanja. Do tod je vse v redu in prav! Problem se začne z umikom humanistike in z vzponom družboslovja upada pogled človeka na cilje, na njegovo poslanstvo. Norme njegovega ravnanja začnejo čedalje bolj postajati dejstva, statistike. »Ker vsi tako mislijo, moram tudi sam tako misliti,« je zapoved, ki jo narekujejo statistike. Sodobna kultura je vedno manj personalistična, vedno bolj kolektivistična.

svetu dala Mesijo, Maziljenca, Odršenika. Novozavezni pisatelji so uresničenje teh napovedi in pričakovanj prepoznali v Mariji, materi Jezusa iz Nazareta. Besede, ki so jih uporabili za njen opis, ali pa besede, ki jih polagajo na njena usta, so nekakšen koncentrat, ki ga je človeška zgodovina pripravljala o liku žene in ženskosti. Zato ni presenetljivo, da je Marija tudi poslej stala v središču zgodovine in da so z njo povezana mnoga svetišča po vsej zemeljski obli – samo na Slovenskem jih je čez sedemdeset –, iz katerih se ni nehala napajati človekova žeja po duhovnosti. Zanimivo se sliši, da je ena od teoloških disciplin mariologija, teološki nauk o Mariji. Kako naj si razlagamo dejstvo, da je mogoče iz nekaj svetopisemskih besed narediti celo znanost o Mariji? A z znanostmi je pač tako: obstajajo znanosti o predmetih, ki jih človeško oko komaj zazna ali pa so zanj zaradi majhnosti ali prevelike oddaljenosti nezaznavni. Znanost ne temelji samo na čutnih zaznavah, ampak tudi na zmožnosti duha, da gre onkraj vidnega. Tako je duh, ki je živel v veri, postopoma skozi zgodovino oblikoval podobo idealne žene. Duh se je vračal k sebi, se preiskoval in izpraševal, od kod prihaja, kam gre, v čem je njegovo dostojanstvo, kakšno njegovo poslanstvo. Iz poslušanja svojih najglobljih vzgibov je človek postopoma oblikoval spoznanja in podobe o samem sebi ter o mestu, ki ga ima v svetu. Teh spoznanj ni mogel razbrati iz sveta. Ta spoznanja imajo veliko globlje izvore.

In s tem prihajamo k bistvu humanistike! Humanistika, človekovo vedenje o samem sebi in njegovi kulturi, zajema spoznanja, ki jih človek črpa iz najglobljih kotičkov svoje eksistence, v katero svet nima vpogleda. Od tod je hebrejski človek – človek v veri – ustvaril podobo Odršenikove matere. Zato je podoba Marije kulturno-duhovni koncentrat najbolj subtilnih, najbolj pretanjenih in vzvišenih misli ter slutenj o vlogi žene v človeški zgodovini. Ta spoznanja povzema teološka disciplina z naslovom mariologija. Na to se je prav spomniti danes, ko znotraj socioloških ved postajajo moderne t. i. ženske študije. Ta družboslovna veda ima svojo predhodnico v mariologiji, njuna pristopa pa sta različna: prve so družboslovna, druga humanistična veda.

Humanistika in družboslovje Sodobni čas pozna vzpon družboslovja in krizo humanistike. V tem je kriza sodobnega duha: preučuje in pozna se od zunaj, sociološko, z vidika statistik. Boji se iti vase, se izrekati od znotraj navzven, in ker se čuti nezmožnega, da bi se srečal s seboj, se zateka v performanse, v »dosežkarje«, v »dvigovanje prahu« s čimerkoli, kadarkoli, kakorkoli. Sodobni človek je človek površja, ki živi od zunanjih podob, od videnega. Izključuje pa tisto notra-

Umetniški performans Vrnimo se k »umetniškemu performansu«! Kultura je nastajala tako, da se je človek vračal vase in se izrekal. Postopoma se je duh upogibal pred tem, kar je spoznal za resnično, lepo, sveto. Tako je – med drugim! – prečiščeval podobo idealne žene, ki jo krščanstvo prepozna v Materi božji. Kultura je rezultat dolgega zgodovinskega razvoja, v katerem so vrednote drsele z generacije na generacijo, se izčiščevale in postajale vedno preprostejše. »Največje resnice so neverjetno preproste, a pot do njih je dolga,« se ponavljajo veliki filozofi. Ne da

Prehod od humanistične, personalistične kulture v sociologistično, kolektivistično kulturo je povezan z izgubljanjem občutka za temeljne humanistične vrednote.

bi se tega zavedal, tudi sodobni človek še vedno črpa iz mnogih takšnih preprostih resnic, ki so se oblikovale in izbrusile na dolgi poti kulturnega razvoja.

Praksa sodobnega človeka gre v drugo smer. Vedno manj se je zmožen soočiti s samim seboj, vedno manj je vaje tistega notranjega boja s samim seboj, v katerem je preraščal sam sebe, se spreminjal, rasel in postajal vedno bolj kulturno bitje. Vedno bolj ve o sebi le tisto, kar spozna o sebi od zunaj. Zato tudi umetnost ni več izražanje njegovih notranjih videnj, ampak se kaže v performansih, v slepem iskanju zunanjih dosežkov. Ta prehod od humanistične, personalistične kulture v sociologistično, kolektivistično kulturo je povezan z izgubljanjem občutka za temeljne humanistične vrednote. Izgubljanje tega občutka, tj. rastoči ne-občutek za vrednote, odpira pot novi ne-kulturi, novemu barbarstvu. Takšno sodobno barbarstvo se uteleša v pravici do žaljenja in sprevrčanja tistega, kar je doslej veljalo za najsvetejše, najlepše, za najbolj resnično. In to dobiva tudi čisto uradno ime: umetniški performans. **D**

Poslanci so s 46 glasovi potrdili odlok o referendumu.

Referendum bo 22. junija

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Referendum o pokrajinah bo, o Kosovi komisiji ne. Opozicija je poskušala tokrat še zadnjič narediti vse, da do pokrajin ne bi prišlo. Za odlok o referendumu je glasovalo 46 poslancev.

Poslanci državnega zbora so pretekli teden s 46 glasovi za in tremi proti sprejeli odlok za razpis posvetovalnega referenduma o pokrajinah. Takšna odločitev pomeni, da se bomo volivke in volivci 22. junija na referendumu odločali o ustanovitvi 13 pokrajin, kot jih predlaga koalicija. Hkrati je bil iz parlamenta umaknjen predlog za razpis referenduma o komisiji za preprečevanje korupcije, ki ga je predlagala Pahorjeva SD, ki si že najmanj tri leta prizadeva, da bi Kosova komisija še naprej delovala, četudi so njeni učinki pičili oziroma jih skoraj ni.

Glasovanje Za odlok o posvetovalnem referendumu je glasovala večina poslancev koalicije, pridružila pa sta se jim tudi oba poslanca narodnih skupnosti. Proti odloku so glasovali Stanislav Brenčič (SLS), Anton Kokalj (NSi) in Franc Žnidaršič (DeSUS). Glasovanje o odloku so obstruirali poslanci vseh opozi-

cijskih strank (SD, LDS, Zares, SNS in Lipa).

Iz razprave Pred glasovanjem so poslanci opravili splošno šesturno razpravo, v kateri so predvsem poslanci koalicije poudarjali pomen pokrajin. Te so potrebne zato, da se zmanjšajo razlike med statističnimi regijami v državi in omogoči enakomernejši razvoj. Pri tem so kot zgled postavljali občine, ki so po besedah Franca Pukšiča (SDS) pripomogle k hitrejšemu razvoju v večini kra-

jev. Na drugi strani so poslanci opozicije govorili, da referendum dejansko ne bo določal o ničemer. Po njihovem mnenju je namreč samo posvetovalen, poleg tega pa naj iz odgovorov ne bi bilo mogoče razbrati, kaj si volivci res želijo, čeprav bodo vprašanja zelo preprosta in zelo jasna. Po mnenju opozicije naj bi državljane in državljanke na referendumu spraševali, koliko pokrajin si želijo (na primer 4, 6, 13, 14 in tako dalje). Janko Veber, poslanec SD in kočevski župan,

je izrazil celo prepričanje, da referendum v osrednjeslovenski regiji sploh ne bo uspel. Od kod to prepričanje, ni pojasnil. Vprašal pa je, kaj se bo zgodilo, če bo odgovor v enem kraju negativen, v drugem pa pozitiven. Odgovoril mu je poslanec SDS Branko Grims, češ da bodo imeli v tistih krajih, kjer se bodo odločili, da pokrajine ne želijo, možnost, da se pozneje izrečejo o tem, v kateri pokrajini želijo biti. Predlog opozicije, da bi na referendumu odločali samo o številu pokrajin, pa se zdi Grimsu manipulacija. Po njegovo se želijo s predlogom tisti, ki ga zagovarjajo, samo izogniti razpravi o tem, katerih pokrajin si ne želijo. »S tem pa se bojijo stopiti pred svoje volivce,« je dejal. Milan M. Cvikl, poslanec SD, nasprotuje uvedbi pokrajin in meni, da pred odločanjem na referendumu ni jasno, kaj bodo delale pokrajine in kako se bodo financirale. Odgovorila mu je Alenka Jeraj, poslanka SDS, češ da so se tudi ob ustanavljanju novih občin pojavljali številni pomisleki, vendar so se te vseeno izkazale kot dobre.

Konec dobro, vse dobro Na tiskovni konferenci, ki je potekala še pred glasovanjem, je Bogdan Barovič, poslanec SLS, pojasnil

Resorni minister Ivan Žagar

Bogdan Barovič, poslanec SNS, je razkril zakulisno dogajanje.

razloge za obstrukcijo poslanske skupine. Dejal je, da je bilo sprva predvideno oziroma dogovorjeno, da bi razpravo in glasovanje obstruirala celotna opozicija in DeSUS, ki je sicer vladna stranka. Če bi držal prvotni dogovor, »bi bilo v dvorani 44 poslancev koalicije in bi zakon padel«, je dejal Barovič. Zato je ocenil, da sta »izključna krivca« poslance DeSUS ne glede na njuno glasovanje. Pri tem je Barovič razkril, kaj se je že nekaj časa dogajalo v ozadju, in sicer kako so potekali dogovori med opozicijo in DeSUS glede uvedbe pokrajin in načrtovanega glasovanja o pokrajinskih zakonih v parlamentu. Pojasnil je, zakaj je predsednik DeSUS Karl Erjavec, minister za obrambo, pred nekaj tedni preprosto obrnil ploščo in začel govoriti, da pokrajine v Sloveniji sploh niso potrebne. Skratka, Barovič je s svojo izjavo razkril zakulisne igrice opozicije in DeSUS. No, na srečo, so se v upokojenski stranki odločili drugače in večina poslancev je nato glasovala za referendum. Pri tem spomnimo, da je uvedbo pokrajin ves čas zagovarjal Vasja Klavara, poslanec DeSUS in podpredsednik državnega zbora. Tudi na seji pretekli teden je dejal, da prihaja iz Posočja, živi pa v zahodnem delu Slovenije in ve, da si državljani pokrajin želijo in da je njihova uvedba nujna. Dodajmo, da je Klavara pred časom očitno na pritisk vodstva svoje stranke ali pa poslanske skupine umaknil podpis pod pokrajine. Včeraj je glasoval za, v DeSUS pa so pojasnili, da bodo glasovali vsak po svoji vesti. Toliko o tem, kaj se je dogajalo v zakulisju in kako je nazadnje vodstvo DeSUS le spoštovalo koalicijsko pogodbo iz leta 2004, kjer je med projekti navedena tudi uvedba pokrajin. Konec dober, vse dobro. Očitno so se v vodstvu stranke zavedeli, da so vladna in ne opozicijska stranka, namere opozicije pa so padle v vodo. Zanimivo je, da je pred glasovanjem o odloku referenduma Jožef Školč, poslanec LDS, očitno še zadnjič poskušal stvari 'rešiti' in je predlagal odmor pred

Franc Pukšič, poslanec SDS
in župan občine Destrnik

slance DeSUS, da bi strnil vrste z opozicijo, je padel v vodo.

Branko Grims, poslanec SDS

Janko Veber, poslanec SD

Alenka Jeraj, poslanka SDS

glasovanjem. Kaj bi se v tem času dogajalo, najbrž ni treba ugibati. Kot razlog za odmor med parlamentarno sejo je navedel DeSUS. No, do odmora ni prišlo in zadnji poskus vplivanja opozicije na po-

Opozicija Preostali del opozicije (SD, LDS, Zares in Lipa) je svoje razloge za obstrukcijo glasovanja pojasnil na skupni tiskovni konferenci po koncu glasovanja. Po mnenju vseh štirih poslanskih skupin naj bi bil parlament s sprejetjem odloka sprejel nedomišljeno odločitev. Referendumska vprašanja, kot bodo postavljena volivkam in volivcem, pa naj bi pripeljala do tega, da ne bo mogoča enoznačna razlaga referendumskih izidov. S tem so že nakazali, da v opoziciji volje ljudi ne bodo spoštovani in da bodo naredili vse, da bi se referendumu udeležilo čim manj ljudi, kar bi njihovemu nasprotovanju dalo vetra v jadra. O tem, da referendum ne bi uspel, ni dvomil nihče, niti opozicija ne, razen Vebra na primer. S tem so vsi skupaj tudi nakazali, kaj bodo v prihodnjih tednih počeli. Nasprotovanje opozicije posameznim vladnim predlogom je v demokratičnih državah sicer ra-

pojasnili oziroma niso navedli pravih razlogov. Projekt regionalizacije države je bil torej projekt vseh dosedanjih vlad, Janševa pa je s tem prišla najdlje oziroma je bila pri tem najuspešnejša doslej. Očitno je torej, da si opozicija ne želi, da bi vlada v poročilu o opravljenem delu lahko zapisala, da je izvedla tudi ta – za slovenske državljane in državljanke – pomembni projekt. To je torej razlog za nasprotovanje opozicije s Pahorjevimi SD na čelu uvedbi pokrajinske zakonodaje.

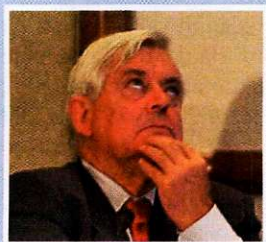
Zgodba se lahko ponovi Po tem ko je bil odlok v parlamentu s potrebnim številom glasov (46) sprejet, je resorni minister Ivan Žagar za Slovensko tiskovno agencijo dejal, da je referendum v tem času potreben zato, ker bi morali sicer s projektom regionalizacije Slovenije v prihodnjem mandatu začeti znova. To pa bi pomenilo, da niti po najbolj optimističnem scenariju še pet, šest let ne bi imeli pokrajin. »Zdaj je pravzaprav edina možnost, da pripeljemo ta projekt do čim hitreje realizacije,« je poudaril Žagar. Glede števila pokrajin je pojasnil, da je bil dogovor dosežen ob spremem-

Posvetovalni referendum 22. junija
sploh ne bi bil potreben, če bi opozicija držala svoje obljube.

zumljivo, vendar pa je treba pri uvedbi pokrajin zapisati, da so se zanje zavzemale vse prejšnje vlade in da so tudi poslanci opozicije, predvsem Pahorjeve SD, že v času mandata te vlade glasovali za spremembo ustave, v kateri je zapisano, da bo Slovenija razdeljena na več pokrajin. Prav poslanci Pahorjeve SD so v preteklih letih javno govorili in pisali, da je regionalizacija Slovenije nujno potrebna, da je potrebno trinivojsko upravljanje države, da centralizacija države ni dobra in da centralistično upravljanje z enega mesta za Slovenijo ni dobro. No, Pahorjevi poslanci so na to kmalu pozabili. Zakaj zdaj oziroma že nekaj časa nasprotujejo uvedbi pokrajin, doslej niso

bi ustave na najvišji politični ravni. Žagar je tudi ocenil, da brez ustanovitve pokrajin kljub obstoječim mehanizmom ne bo mogoče ustvariti systemskega premika, s katerim bi zmanjšali čedalje večje razvojne razlike med območji naše države. »Pokrajine seveda ne bodo tega odpravile, bodo pa omogočile tem okoljem, da se bo postopno ta slika začela hitreje popravljati.« Minister je ob tem opozoril na netočnosti, ki se pojavljajo pri razpravi o pokrajinah. Tako je znova poudaril, da v zvezi tem niso predvideni novi davki niti dodatna administracija, s čimer bodo poslanci opozicije poskušali strašiti volivce in volivke v prihodnjih tednih. **D**

Osebe, ki so tlakovale pot sumljivim menedžerskim odkupom podjetij:

FORUM 21 ▶

zares

Gregor Golobič

Janez Kocijančič in Borut Pahor

Dr. Jože Mencinger
(z močjo strokovne avtoritete)

Anton Rop

Mitja Gaspari

Milan M. Cviki
(pomočnik)

Andrej Rant
(pomočnik)

Andrej Plahutnik
(UVK)

Neven Borak
(ATVP)

Klavdijo Stroligo
(UPPD)

Boško Srot

Herman Rigelnik

Bojan Petan

Zoran Janković

Romana Pajenk

Igor Bavčar

Tranzicijski botri tajkunov

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček, Bor Slana

Davek na tranziciju je prišel po letu 2004, ko se je zamenjala oblast. Slovenija se delno lahko primerja z Rusijo, kjer so posamezniki v kratkem času neznansko obogateli. Nekateri od njih so danes v zaporu ali pa se skrivajo v tujini.

Mitja Gaspari kot nekdanji guverner Banke Slovenije nosi levji delež za zdajšnje dvomljive menedžerske odkupe, kot je primer Pivovarne Laško. Kot prvi nadzornik slovenskih bank je kril hrbet tistim, ki so to pripravljali in seveda tudi izvedli. Nič se namreč ni zgodilo čez noč. Priprave na lastninjenje so potekale več let, posebej intenzivno pa v času, ko je Banko Slovenije vodil prav Gaspari. Med najbolj odgovornimi je tudi Klauđijo Stroligo, nekdanji direktor Urada za preprečevanje pranja denarja. Največji operativec je bil seveda Tone Rop, ki je vse od začetka družbene preobrazbe (od leta 1992 ali 1993 dalje) bedel nad procesom privatizacije nekdanje družbene lastnine, najprej kot državni sekretar za področje lastninjenja, v letu 2004, ko se je proces skoraj končal, pa kot predsednik vlade. Volitve so mu preprečile, da bi proces izvedel do konca. Pomemben sooblikovalec dvomljivih prevzemov je bil tudi Milan M. Cvikl, poslanec Pahorjeve SD, nekdanj poslanec LDS, nekdanji državni sekretar na finančnem ministrstvu, nekajmesečni minister, zaposlen tudi v Banki Slovenije in Novi Ljubljanski banki (NLB) ter tesen Gasparijev sodelavec.

Pogled nazaj Dejstvo je, da so nekateri menedžerski odkupi posledica slovenske tranzicije. Preobrazba nekdanje družbene lastnine v zasebno se je začela v letu 1992. Spomnimo se certifikatov, ki smo jih prejeli vsi polnoletni državljani. Že takrat se je vedelo, da bomo v prihodnjih letih priče trem fazam lastninjenja. Najprej smo certifikate lahko vložili v posamezna podjetja in v zamenjavo dobili delnice. Ker slovenski državljani in državljanke večinoma niso vedeli, kaj delnice sploh pomenijo, so poznavalci to izkoristili in od leta 1993 je cvetel trg z lastninskimi certifikati. Takrat so nastajale borzno-posredniške družbe, ki so certifikate odkupovale od državljanov po bagatelni ceni. Kot primer naj navedemo certifikate Leka, ki so jih odkupovali po 5 tisoč takratnih slovenskih tolarjev. Ko je Lek objavil program lastninjenja oziroma ko je bilo mogoče certifikate zamenjati za

Borut Pahor stavi na ljudi, ki so soodgovorni za tajkunsko zgodbo. Vprašanje je, kako bodo to sprejeli volivci.

Predsednik SD Borut Pahor je z ekipo, v kateri so tudi Mitja Gaspari, Anton Rop in Milan M. Cvikl, predstavil smernice alternativnega vladnega programa Socialnih demokratov.

delnice, se je cena povečala najmanj za petkrat in kmalu celo za desetkrat. Na koncu je bilo mogoče za delnico dobiti okrog 100 tisoč tolarjev. Matjaž Gantar, so-lastnik družbe KD Holding, je na ponedeljkovem debatnem večeru Slovenskega centra Pen, kjer so razpravljali o pritisku kapitala in politike na medije, dejal: »Lahko bi imeli super neodvisne medije, pa so novinarji svoje delnice rajši prodali za nov avto.« Novinarica časnika Dnevnik Tanja Lesničar Pučko pa mu je odvrnila, da »novinarji nismo zaupali certifikatom in nismo imeli dovolj informacij«.

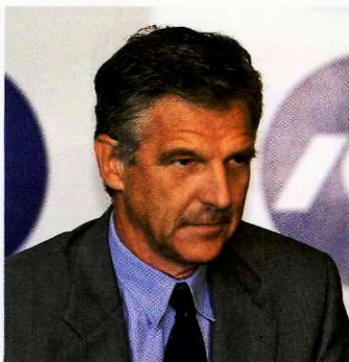
Če novinarji nismo imeli dovolj podatkov o tem, kako bi jih lahko imeli državljani? To je resno vprašanje in posledica dejstva, da so celo nekateri strokovnjaki takrat javno govorili, da »so certifikati ničvredni« in podobno. Zakaj to omenjamo? Zato, ker je bil med temi tudi dr. Jože Mencinger, nekajletni minister in poznejši rektor ljubljanske univerze. Ali je v to, kar je javno govoril, verjel ali so bile njegove besede le del skrbno načrtovane politike, ve najbolje sam. Mogoče je oboje, nedvomno pa je s svojim govorjenjem na eni strani javnost odvrnil od tega, da

bi več pozornosti namenila certifikatom, ki so pozneje prinesli delnice, po drugi pa so njegove izjave prišle prav pozneje, ko se je začelo govoriti o nacionalnem interesu, katerega tvorec ali vsaj eden od največjih zagovornikov je bil nekdanji predsednik države Milan Kučan.

Potek lastninjenja Druga faza lastninjenja nekdanjega družbenega premoženja je potekala pozneje, ko so državljani, ki so svoje certifikate ali vsaj del njih zamenjali za delnice, le-te pospešeno prodajali. Že od leta 1996 dalje so nekateri opozarjali, novinarji smo o tem pisali, da se bo lastninjenje končalo s koncentracijo lastništva v rokah nekaj posameznikov, kar se dogaja v zadnjih letih. Nihče pa ni opozarjal na to, da bi se to lahko dogajalo na način, kakršnemu smo priče danes. Morda tudi zato ne, ker si nihče verjetno niti v sanjah ni mogel predstavljati, da bi bilo to sploh mogoče, namreč kupovanje delnic z bančnimi posojili, ki naj bi se nato odplačala z izčrpanjem prevzete gospodarske družbe. Povedano drugače: bodoči lastniki za najem posojila zastavijo delnice, anuitete posojil in obresti pa nato odplačujejo iz dobička ali rednega poslovanja ►

Številne poslovno-politične niti vodijo v Forum 21, ki ga vodi Milan Kučan.

Marko Voljč in Andrej Hazabent, nekdanja vodilna bančnika v državi

Branko Grims, poslanec SDS

Bojan Šrot brani svojega brata.

► družbe, katere lastniki so postali. Gre za tipično izčrpavanje družbe in zaposlenih, pri čemer ni denarja ne za razvoj ne za dostojne plače zaposlenih. Podjetje torej kupuje in odplačuje samo sebe, lastniki pa so na koncu – če se seveda vse srečno konča – posamezniki. Prvič smo se s takim primerom, ko je podjetje (na račun zaposlenih) moralo odplačati samo sebe, srečali v semiški Iskri, ki so jo ob pomoči slovenskih državljanov

kupili nemški lastniki, kar je zdaj že 'pozabljena' zgodba, saj so jo že prodali naprej. Zaposleni v družbah, ki so prevzete na tak način, lahko le sanjajo o udeležbi pri dobičku, saj gre slednji gre za odplačevanje dolga.

Vloga bančnikov Seveda prevzemi na opisani način ne bi bili mogoči, če se ne bi menedžerji, ki so se pojavili kar nenadoma (na primer Boško Šrot, ki je bil

prej uslužbenec občinske uprave) ali pa so bili v podjetju že nekaj časa, na to pripravljali nekaj let. Vsega tega namreč ni mogoče izvesti čez noč. Če nič drugega, so se morali pošteno potruditi, da so znižali vrednost podjetja, da so lahko delnice odkupovali po najnižji mogoči ceni. Pri tem so nedvomno sodelovale tudi banke. Pri tem nosijo levji delež Marko Voljč kot dolgoletni predsednik uprave NLB in Andrej Hazabent, član uprave NLB, pred tem pa predsednik uprave Nove Kreditne banke Maribor, kjer ga je nasledil Črt Mesarič. Večino posojil sta po nam dostopnih informacijah dali prav ti dve banki, ki sta bolj ali manj v državni lasti. Pozneje se jima je pridružila mariborska Probanka, vodi jo Romana Pajenk, ki je tako ali drugače sodelovala pri lastniških mahinacijah Pivovarne Laško in njenih povezanih družb. Ob tem ne smemo pozabiti nekaterih gospodarskih družb, ki so znane kot parkirišča delnic. Delnice nekaterih družb so bile pri njih tako dolgo, dokler ni napočil

pravi čas, da so le-te pristale v rokah dogovorjenih (in pravih!) lastnikov.

Vloga politike Da je bilo vse to mogoče, so poskrbeli politiki z nadzornimi institucijami, ki so (v domači in tuji javnosti) dajale videz urejene demokratične države, vodili pa so jih ljudje, ki so vse to dopuščali. Ali kot je rekel Branko Grims, poslanec SDS, v dneh, ko je stranka napovedala izredno sejo v parlamentu o koncentraciji kapitala: »Stranpoti slovenske tranzicije so se v minulih mandatih prekrivale z vzpostavljanjem nedelujočih institucij, namenjenih finančnemu nadzoru ter ustvarjanju navideznega boja proti gospodarskemu kriminalu in korupciji.« V vodstva navidez neodvisnih institucij so tako »postavljali ljudi po politični lojalnosti, kar je povzročilo njihovo nedejavnost in neuspešnost«.

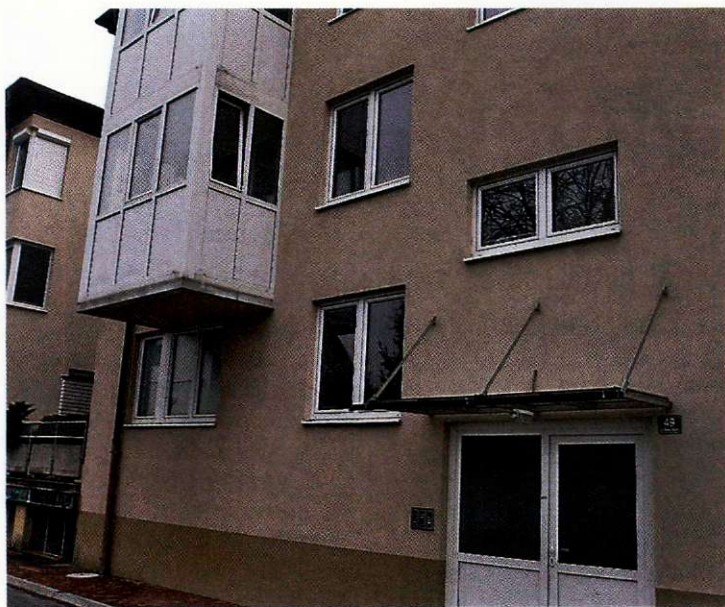
Pri tem je navedel primere, ko je nekdanji predsednik vlade Anton Rop tedanjemu predsedniku uprave Mercatorja Zoranu Jankoviću dejal: »Jaz sem te nastavil, politika te je nastavila,« kar so prikazale

O dogajanju v Pivovarni Laško

- ATVP je pretekli teden na celjsko okrožno tožilstvo vložila ovadbo zoper Boška Šrota zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe notranjih informacij, zaradi česar mu grozi do pet let zopora in odvzem premoženja.
- UVK je v preteklih dneh na ljubljansko okrožno tožilstvo podal ovadbo zoper Boška Šrota in odvetnika Stojana Zdolška zaradi suma ponareditve uradne listine.
- Bojan Šrot, predsednik SLS, odločno brani svojega brata in zatrjuje, da koncentracija lastništva ni kaznivo dejanje. Tega Šrotu nihče ne očita, očitajo mu prej navedena dejanja.
- Nekateri v SLS so izgubili kompas. Kako naj si sicer razlagamo petkovo izjavo poslanca Josipa Bajca, ki je ostro nastopil zoper Damijana Žugljaja, direktorja ATVP, ko ga je obtožil, da je poštar in tiskovni predstavnik tožilstva.
- Bojan Šrot je zaradi omenjenih dogodkov izpadel z Dnevnikove lestvice politikov, kar kaže, da ljudje ne marajo tajkunov oziroma njihovih zagovornikov.
- Kolonel, družba, ki je že skoraj dve leti v lasti zakoncev Šrot, je zamenjala naslov. Poštnege nabiralnika nima več v stanovanjskem bloku v ljubljanski Šiški, ampak v poslovni stavbi v Mariboru na Ulici Vita Kraigherja, kjer ima sedež tudi družba Center Naložbe, ki je v večinski lasti Kolonela. Po nekaterih informacijah naj bi bili novi poslovni prostori Kolonela v lasti Vesne Rosenfeld, Šrotove svetovalke in lastnice podjetja Cogito (o njej smo pisali v prejšnji številki).
- Pretekli teden smo izvedeli, da je Pivovarna Laško v prvem letošnjem četrtletju poslovala s šestkrat višjo izgubo kot lani v tem času (lani je bila izguba 350 tisoč evrov, letos je že kar 2,5 milijona evrov). Čeprav Šrot zatrjuje, da je to posledica financiranja družbe v višini 3,3 milijona evrov, pa je dejstvo, da se je znižala prodaja pijače oziroma piva, ki ga izdelujejo v Laškem, kar je verjetno tudi posledica odziva kupcev na Šrotovo ravnanje.

Pivovarna Laško v letošnjem letu posluje z izgubo.

Poštni nabiralnik Kolonela se je preselil v Maribor.

Kopja se lomijo tudi na Delu, ki je v lasti pivovarne.

tudi televizijske kamere, posnetek pa je še danes na enem od svetovnih spletnih portalov. Grims je tudi opozoril, da sta imela tako Rop kot Milan M. Cvikel v času lastninjenja pomembno vlogo. Omenil je tudi Forum 21, prek katerega naj bi se jasno pokazali rezultati tranzicije, »saj so prav v prvih vrstah sedeli številni lastniki velikega kapitala oziroma menedžerji, ki so do položaja prišli v obdobju slovenske tranzicije«. Dejal je, da so podatki nepravilnega lastninjenja v času tranzicije prišli na dan po letu 2004, po kadrovske zamenjavi. Ti podatki menda prej niso obstajali ali so se izgubili, je dejal in dodal, da se je učinkovito delovanje nekaterih institucij pravne države

začelo šele z zamenjavo politično nastavljenih oseb. Do bistvenih razkritij stranpoti tranzicije naj bi prišlo tik pred predsedovanjem Slovenije EU. Tako se je izkazalo tudi pri podjetju Kolonel, pravi Grims. To podjetje je bilo že pred dvema letoma prodano podjetju Atka-Prima, ki je v lasti zakoncev Šrot. V zadnjem času pa prihaja na dan podobna zgodba v zvezi z Igorjem Bavčarjem, ki naj bi prek podjetja FB Investicije obvladoval približno četrtino Istrabenza.

Nedelovanje nadzornikov Nadzorne institucije bi torej morale vse to, čemur smo priče zdaj, odkriti, sankcionirati in preprečiti. Prva med njimi je Banka Slovenije, ki

jo je šest let vodil Mitja Gaspari. Spomnimo, kako zelo so si lani v opozicijskih strankah prizadevali, da bi parlament Gaspariju podelil še en šestletni mandat. Ko ni šlo, so za guvernerja predlagali Andreja Ranta, desno roko Gasparija v preteklih letih. Ko niti to ni šlo, so se morali sprijazniti z guvernerjem Markom Kranjcem, za katerega pa se zdi, da morda ni dovolj pri stvari ali pa je razkorak med njim in drugimi prevelik in je preveč zaupljiv. Kranjec namreč ni zamenjal skoraj nobenega v svoji ožji ekipi sodelavcev. Banka Slovenije bi morala prva odkriti, da pri poslovanju poslovnih bank nekaj ni v redu. Ne moremo sicer reči, da osrednja banka tega ne spremlja in ne naredi ničesar, vprašanje je le, ali je to, kar naredi, dovolj. Naslednja ustanova, ki bi morala ugotoviti, da je na denarnem trgu nekaj narobe, je Urad za preprečevanje pranja denarja, ki ga je vsa leta vodil Klaudio Strolig,

ko pa mu zdajšnja vlada ni bila pripravljena podaljšati mandata, je uporabil vse načine za to, da bi se obdržal na tem mestu. S tem je za nekaj časa onemogočil delo urada, ki ima sicer veliko moč, a je v Stroligovem času ni bilo čutiti. Podobno je bilo z Uradom za varstvo konkurence, ki ga je vodil Andrej Plahutnik. Urad je vodil tako, da je dajal v javnosti vtis ustanove, ki obstaja, a nič več kot to. Četrta je bila Agencija za trg vrednostih papirjev (ATVP), kjer je kraljeval dvojni doktor Neven Borak. Mandat mu je potekel letos in močno si je prizadeval, da bi dobil še enega. Pri tem je poskušal onemogočiti svojega naslednika, ki ga je letos spomladi imenovala vlada. Ni mu uspelo. To so torej ljudje, ki so skrbeli, da je »nacionalni interes« po Kučanovo ostal v slovenskih rokah. Povedano drugače: posamezniki so naredili vse, da bi prevzeli lastništvo nad vitalnim delom slovenskega gospodarstva. ■

Izredna seja o koncentraciji kapitala

Razlog za sklic izredne seje DZ o koncentraciji kapitala in medijskega lastništva je predlog sklepov, ki bi vladi naložili, naj pripravi celovito poročilo o stanju in DZ predlaga sprejetje zakonodaje, ki bi takšna »koruptivna« dejanja v prihodnje preprečila, je pojasnil poslanec SDS Branko Grims. Poslanci SDS so predlagali osem sklepov, o katerih naj bi odločali poslanci na izredni seji. Med drugim naj vlada pripravi celovito informacijo o poteku koncentracije kapitala ter prek pristojnih institucij ugotovi, na kakšen način so posamezniki v Pivovarni Laško in Istrabenzu prišli do premoženja, Banka Slovenije naj preveri, kakšna je bila vloga poslovnih bank pri prevzemih večinskega deleža v Pivovarni Laško in Istrabenzu. Poleg tega naj vlada preuči vprašanje zakonitosti postopkov ugotovljene koncentracije kapitala ter s tem povezan vpliv na medije. V SDS predlagajo tudi sklep, da državni zbor ugotavlja, da je ogrožena ustavna pravica državljanov in državljanek do celovite in objektivne informiranosti zaradi prevladujoče medijske koncentracije. Po doslej znanih podatkih bo izredna seja parlamenta v torek, 3. junija 2008.

Naveza je počila

Tednik Reporter je objavil novico, da je uredništvo obiskala Andriana Starina Kosem (ASK) in tam izrekla nekaj gorkih na račun Gregorja Golobiča, predsednika stranke Zares, in Stojana Zdolška, odvetnika Pivovarne Laško. Poznavalci razmer to povezujejo z dogajanjem okrog Zorana Jankovića, župana mestne občine Ljubljana, ki se na sodišču bojuje za to, da bi čepeni pridobil tretjino lastništva nad sistemom PS Mercator. Janković v zadnjem času redno predstavlja nekatera nova dejstva, dan po tem pa naj bi nadzorne ustanove prejemale kopico novih listin in dokazov, ki obremenjujejo Šrote. Ker naj bi do dokumentov imel dostop tudi Stojan Zdolšek, nekateri menijo, naj bi Janković do njih prihajal na ta način.

Bližamo se uvedbi vinjet

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

S 1. julijem bo za osebna in motorna kolesa na slovenskih avtocestah postala obvezna uporaba vinjet kot prehodni način cestninjenja do uvedbe satelitskega cestninjenja, ki bo predvidoma živel leta 2010.

Cena letne vinjete bo 55, polletne pa 35 evrov. Kazni za vožnjo brez vinjete bodo znašale od 300 do 800 evrov. Skupaj z vinjetami za osebna vozila bo uvedena tudi vinjeta za motorna kolesa, stala pa bo 22,50 evra, torej pol manj kot vinjeta za osebna vozila. S tem ukrepom želi po besedah prometnega ministra Radovana Žerjave vlada pritegniti kar največ državljanov in državljanov, da bi se vozili po avtocestah namesto po regionalnih cestah, s čimer želi vplivati na pretočnost in varnost prometa.

Višji prihodki Cene vinjet bodo po predvidevanjih ministrstva za promet zagotovile več pobrane cestnine, in to predvsem zaradi večjega prometa tujih vozil skozi Slovenijo, skupno pa naj bi ce-

S prvim julijem bodo vinjete postale obvezna oprema avtomobilov vseh uporabnikov slovenskih avtocest.

zila uvedeno že nekoliko prej, in sicer do avgusta 2009. Vseeno pa je glede na zamude pri graditvi slovenskega avtocestnega križa, predvsem v Pomurju, pričakovati nekoliko zamude tudi pri tem.

Glede uvedbe vinjet se je že oglasilo nekaj tujih avtomobilskih klubov in tujih predstavnikov, zlasti avstrijskih, ki zahtevajo, da Slovenija uvede tudi dnevne in tedenske vinjete. Najbolj goreč nasprotnik uvedbe vinjet v Sloveniji je avstrijski poslanec v evropskem parlamentu Jörg Leichfried, ki še vedno upa, da za avstrijske državljanke nova cestninska uredba ne

bo obveljala. Avstrijski poslanec je o tem obvestil evropsko komisijo in od nje zahteval, da presodi, ali je nova slovenska uredba diskriminatorna do turistov ali ne. Zanimivo je, da je evropska komisija leta 1996 od Avstrije prav zaradi turistov zahtevala uvedbo mesečnih in tedenskih vinjet.

Na problematiko je na plenarnem zasedanju evropskega parlamenta v Strasbourgu opozoril tudi evropski poslanec iz Avstrije Reinhard Rack (EPP-ED), ki je slovenskega državnega sekretarja Janeza Lenarčiča vprašal, kako komentira ravnanje Slovenije. Lenarčič je pojasnil, da je uvedba vinjet v Sloveniji začasen ukrep do uveljavitve satelitskega cestninjenja in da so to potrdile tudi pristojne evropske instituci-

Cestninske postaje, kot jih poznamo danes, bodo kmalu preteklost.

je, ki so ugotovile, da ne gre za diskriminacijo.

Glede na tranzitno lego Slovenije bi tovrstna ureditev tujcem, ki skozi Slovenijo potujejo v sosednje države, omogočila precej cenejše potovanje, vendar pa bi s tem zmanjšala zaslužek s cestninjenjem. Ta dodatek k blagajni pa je po besedah ministra Žerjave eden ključnih dejavnikov pri uvedbi vinjet.

Medtem ko bodo letne vinjete vezane na koledarsko leto, to za polletne ne bo veljalo; te bodo veljale šest mesecev od nakupa. Skladno z načrtom bodo tako vinjete v uporabi v drugi polovici letošnjega leta, tako da bodo letos v obtoku samo polletne vinjete.

Stroški uvedbe vinjet bodo po ministrovih besedah za polovico manjši, kot so bili predvideni v študiji Urada za makroekonomske analize in razvoj (Umar), ocenjeni pa so na osem milijonov evrov. Zaradi uvedbe vinjet v prehodnem obdobju se je vlada odločila, da bodo v vmesnem obdobju zgradili samo eno cestninsko postajo, in sicer v Dragutincih. S tem bo vlada po Žerjavovih napovedih prihranila 13 milijonov evrov.

Na obstoječih cestninskih postajah bodo najprej dvignili rampe in omejili hitrost vožnje. Po predvidevanjih naj bi najkasneje do 15. septembra cestne otoke odstranili. ABC-steze, ki se bodo z uvedbo vinjet sprostile, bi lahko učinkovito uporabili za prehod tovornih vozil, vendar to možnost na ministrstvu še preučujejo.

Kot eno temeljnih vprašanj pri izvedbi projekta se poraja vprašanje nadzora. Sprva bo uporabo vinjet nadzorovala policija, vzporedno pa bo potekalo izobraževanje ljudi, ki so ta čas zaposleni na Družbi za avtoceste RS (Dars) na cestninskih postajah.

Izvajalci projekta Uprava Darsa je že tri dni po javnem odpiranju ponudb za dobavitelja avtocestnih nalepk izbrala ponudnika, ki je cenovno najugodnejši. Ponudba slovensko-češke združbe Rika in Optaglia je nekoliko ce-

Minister za promet Radovan Žerjav

Uvedba vinjet bo po predvidevanjih prinesla 20 dodatnih milijonov evrov na letni ravni.

nejša od švicarskega specializiranega tiskarja in več kot dvakrat nižja od obeh domačih ponudb. Pogodbo bodo predstavniki Darsa in Riko-Optaglia podpisali, ko bo postopek javnega naročanja tudi uradno končan.

Na razpis za tisk avtocestnih vinjet za letošnje in prihodnje leto so prispele štiri ponudbe. Najnižjo je dal Riko-Optaglio, ki bi vinjete natisnil za 995.040 evrov. Ponudbe so dale še švicarska družba Epitex (1,017 milijona evrov), Cetus (2,38 milijona evrov)

Državni sekretar Janez Lenarčič

in Kig (2,546 milijona evrov). Sodelujoči na razpisu imajo 10-dnevni pritožbeni rok, vendar je verjetnost za razplet brez pritožbe precejšnja – predvsem zaradi skoraj neverjetne razlike v ceni ponudnikov (995.000 evrov proti 2,546 milijona evrov), seveda ob predpostavki, da je ta cena dokončna. Vinjete bodo med drugim zavarovane s hologramom, pri poskusu odstranjevanja in premeščanja pa se bo na njih pojavil napis »neveljavno«. Poleg tiskanja in pakiranja vinjet bo ponudnik moral zagotoviti tudi skladiščenje, dobavo in uničenje neprodanih vinjet.

Dars bo za letošnja predvidoma naročil tri milijone polletnih vinjet za osebna vozila in 60.000 polletnih za motorna kolesa. Za prihodnje leto predvideva nakup 2,5 milijona polletnih vinjet za osebna vozila, 30.000 polletnih za motorna kolesa ter 1,2 milijona letnih za osebna vozila in 50.000 letnih za motorna kolesa.

Za nadzor uporabe vinjet in cestninjenja v prostem prome-

tnem toku Dars kupuje tudi 20 kombiniranih vozil. Dobavitelj vozil bo moral poleg kakovosti in dodatne opreme kombijev zagotoviti tudi šolanje okoli 90 ljudi. Kot je zapisano v pogojih javnega razpisa, ki ga je Dars objavil 30. aprila, izteče pa se 9. junija, bo dokončni prevzem kombiniranih vozil in opreme opravljen po preizkusu delovanja, dobavitelj pa bo moral osebe seznaniti s funkcionalnostmi vozila in pripraviti šolo varne vožnje.

Osnovna barva vozil je sivo-srebrna, na strehi bo napis »DARS« v črni barvi, druge oznake pa bodo v skladu s celotno grafično podobo Darsa, ki jo bo izbrani ponudnik prejel takoj po podpisu pogodbe. Dars bo med prispelimi ponudbami izbral tisto, ki bo na podlagi meril – to so cena (60 točk), krajši dobavni rok (24 točk) in daljši garancijski rok za vozila (16 točk) – ter ob upoštevanju tehničnih specifikacij in drugih zahtev ekonomske najugodnejša. V primeru enakega števila točk bodo izbrali ponudbo z nižjo ceno.

Satelitska prihodnost Ministrstvo za promet je v juliju 2007 objavilo javno naročilo za pilotsko testiranje elektronskega cestninjenja v prostem prometnem toku po sistemu GNSS/CN in kot najprimernejšega ponudnika izbralo podjetje Logina. Podjetje je razvilo sistem elektronskega cestninjenja, ki omogoča anonimno plačevanje cestnine brez ustavljanja pred cestninskimi postajami ter s tem rešuje problematiko cestnih zastojev in zamaškov pred cestninskimi postajami na avtocestah, še posebej v poletni sezoni oziroma v času dopustov in praznikov.

Sistem elektronskega cestninjenja temelji na inteligentnem odjemalcu (napravi za cestninjenje v vozilu, v kateri se izvede plačilo cestnine). Obdelane podatke z obračunanimi zneski naprava posreduje koncesionarju, s katerim ima uporabnik sklenjeno pogodbo, ali upravljavcu ceste, pri čemer časovni in lokacijski podatki vozila niso razkriti. S tem je odveč bojazen, da bi pri satelitskem cestninjenju prihajalo do nadzorovanja uporabnikov avtocest. **D**

Dokler slovenski avtocestni križ ne bo v celoti končan, se najbrž ne moremo nadejati satelitskega cestninjenja.

Izola ostala brez svetnikov

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

Zapleti v izolski občini se vrstijo že vse od občinskih volitev. V ponedeljek je spor dosegel vrhunec, ko je dvanajst občinskih svetnikov nepreklicno odstopilo s funkcije.

Odstopili so svetniki iz SD, LDS, Liste Izola, zbu-di se, DeSUS, Mladih za Izolo ter svetnik Aleksander Krebelj. Vsi skupaj so izolskega župana Tomislava Klokočovnika pozvali, naj čim prej nepreklicno odstopi s funkcije župana in s tem omogoči Izolčanom, da na predčasnih volitvah izberejo novega župana in nov občinski svet, saj naj bi bil odgovoren za nastali položaj, ki naj bi bil posledica njegove neprilagodljivosti in nepravilnosti na sodelovanje z občinskim svetom. Izolski občinski svet bo v kratkem na izredni seji razpravljal o razpisu volitev novega občinskega sveta. Vnovične volitve se lahko razpišejo najprej štirideset dni po ugotovljenem odstopu svetnikov. Prvi mogoči termin za razpis volitev je med 10. julijem in 5. avgustom.

Ne namerava odstopiti Tomislav Klokočovnik je v zvezi z odstopi večine svetnikov izolskega občinskega sveta izjavil,

da bo občina ravnala v skladu z zakonodajo. Po prejemu odstopnih izjav bo te izjave obravnavala komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ter nato občinskemu svetu predlagala, da sprejme ugotovitveni sklep o prenehanju mandatov. Po sprejetju bo svetnikom prenehal mandat. Klokočovnik se zaveda, da je legitimna pravica svetnikov, da kandidirajo za svetniško mesto in z njega tudi odstopijo. Izolski župan zatrjuje, da bo storil vse za ureditev razmer in za zagotovitev nemotenega dela in življenja občine. V nekem intervjuju pa je dejal, da kljub pritiskom ne namerava odstopiti.

Sporen proračun Eno glavnih jabolk spora med upornimi svetniki in županom je proračun za leti 2008 in 2009. Županovega predloga proračuna večina svetnikov ni bila pripravljena sprejeti, čeprav občinski svetniki od 8. maja niso predložili nobenega dopolnila k predlogu proraču-

na. Župan je dopustil možnost kadrovskih in vsebinskih sprememb, vendar se svetniki na to niso odzvali. Kljub temu naj bi na izolski občini njihove pripombe do priprave novega osnutka upoštevali. Klokočovnik je o zavrnitvi predloga sprememb dejal, da spremembe pri proračunu niso bile nujne, ampak so bile samo posledica zahtev in njegove želje, da posreduje čim bolj usklaje-

proračun s predlogi posameznih svetniških skupin. »Predlog proračuna je bil razvojno naraven in kot takega ga bom vedno zagovarjal,« je dodal župan. Obstaja možnost, da je proračun samo orodje za politično manipulacijo, saj naj bi bila po Klokočovnikovi besedah Breda Pečan iz SD za enega od časnikov izjavila, da se pripravlja na prevzem oblasti. »Zame je bila najpomembnejša Izola, proračun sem pripravil, odgovornost svetnikov pa je bila, da nanj podajo pisna dopolnila, kolikor se s predlogi ne strinjajo, in da sprejmejo tak proračun, za kakršnega mislijo, da bi bil pravi. Tega niso storili. Sklepam, da jim do proračuna ni,« je razočaran Klokočovnik.

Premoženje na prodaj? Predlogu so najbolj nasprotovali v svetniških skupinah LDS, SD, DeSUS, Liste Izola, zbu-di se in Mladih za Izolo. Po mnenju omenjenih strank je najbolj problematična razprodaja občinskega premoženja, vendar župan opozarja, da pozabljajo, da je na drugi strani vrsta novih projektov. Po besedah Alekseja Skoka iz SD je razlog za zavrnitev predloga proračuna prav nerazumna prodaja občinskega premoženja, ki vključuje zemljišča, poslovne prostore in občinska stanovanja. Vendar župan očitke zavrača in poudarja, da ne gre za nikakršno razprodajo, temveč ravnanje dobrega gospodarja z občinskim premoženjem. Kamen spotike je tudi zahteva po financiranju nekaterih društev neposredno iz proračuna in ne na podlagi razpisov. Klokočovnik je prepričan, da odločitev o tem, kdo naj bo neposredno financiran in kdo ne, ne more in ne sme biti stvar politične moči ali tega, kdo ima več glasov v občinskem svetu.

Stagnacija občine Na občini menijo, da bo imelo nesprejetje proračuna hude finančne posledice, ki bodo okrnile razvoj občine. Tako naj bi predvidoma stagniralo sofinanciranje društev s področja sociale, zdravstva, kulture in športa ter razvojnih pro-

Klokočovnik: Zavrnitev predloga proračuna bo imela finančne posledice.

gramov Univerze na Primorskem. Začasno bi bila motena tudi nujna investicijska vzdrževalna dela ustanov in javnih zavodov. Občinarji v Izoli so prepričani, da bodo velike izgube doživeli tudi projekti, sofinancirani iz evropskih in državnih sredstev, saj bi po dosedanjih ocenah občina Izola z neizvajanjem proračuna ali v primeru nezmožnosti prijave na razpise za dolgoročne projekte izgubila več kot osem milijonov evrov. Negativne posledice se bodo po predvidevanjih pokazale pri sprejemanju zakonsko nujnih prostorskih aktov s posledicami tako na zaposlitvenem kot gospodarskem področju. Nesprejete proračuna bo imelo negativne posledice tudi na področju investicij, ki so pomembne za celotno slovensko obalno območje.

Prikrajšani Izolčani Klub svetnikov SDS v Izoli je izrazil popolno podporo projektom in usmeritvam sedanjega občinskega vodstva, saj so prepričani, da so načrti razvojno naravnani in v korist vsem občanom. V SDS poudarjajo, da niso sklenili nikakršne koalicijske pogodbe, vendar je v njihovem interesu, da podpi- rajo projekte, ki so v dobro Izole. Prepričani so, da ima sedanja občinska oblast dobro vizijo. Vsaka sprememba proračuna na nižjo vrednost bi po njihovo pomenila zastoj v razvojnih projektih. Na vprašanje glede očitkov opozicije je podžupan Bojan Zadel odgovoril, da so očitki o nerazumni prodaji občinskih zemljišč neupravičeni, saj je bilo veliko zemljišč v proračunih že v prejšnjih letih, ko je županovala Breda Pečan, vendar iz neznanih razlogov še niso šla v prodajo. Zadel je prepričan, da opozicija prodaji nasprotuje, saj se zaveda, da brez prihodka ni investicij. »Na ta način poskušajo Izolčane prikrajšati za sodoben kulturni center, urejeno ribiško infrastrukturo, garažno hišo in še bi lahko naštevali,« je prepričan Zadel.

Klokočovnik: Pečan Pred tedni se je celotna drama med svetniki in županom preselila tudi na sodišče. Svetniki izolskega občinskega sveta Robert Mulec, Dušan Moljk, Aleksander Krebelj, Ivan

Breda Pečan, nekdanja županja

Brezavšček, Aleksej Skok, Breda Pečan, Anton Jurišević, Kristina Zelič, Igor Piantoni, Nataša Ružnič, Branko Simonovič in Lucio Gobbo so marca Klokočovniku izročili pisno zahtevo za sklic občinske seje skupaj z dnevnim redom in gradivom. Po besedah omenjenih svetnikov župan na pisno zahtevo za sklic seje ni odgovoril, prav tako pa seje ni sklical v sedmih dneh. Svetniki SD v izolskem občinskem svetu so nato skupaj s šestimi svetniki na koprsko okrožno tožilstvo vložili kazensko ovadbo zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja ali pravic. Tomislav Klokočovnik je kazensko ovadbo zoper sebe označil kot odgovor na njegovo ovadbo nekdanje županje Brede Pečan. Klokočovnik je moral kazensko ovadbo zoper Pečanova podati po službeni dolžnosti, in sicer zaradi suma kaznivega dejanja pri financiranju društva Drevo življenja. Za mnenje smo vprašali tudi nekdanjo županjo, ki ne razume, kakšno zvezo naj bi imeli obe ovadbi. Pečanova je dejala, da bi, če bi se želela »ma-

Seje izolskega občinskega sveta so bile vsakokrat na moč burne.

ščevati« zaradi ovadbe Klokočovnika, zoper njega lahko našla nekaj bistveno bolj problematičnih dejanj, ki jih je Klokočovnik storil v dosedanjem županovanju. »Za to niti nimam časa niti se ne spuščam na tak nivo,« je dodala Pečanova. Za ovadbo Tomislava Klokočovnika zoper njo pa je Pečanova dejala, da ima zadeva dolgo zgodovino in da je ovadba na trhljih temeljih. Breda Pečan je prepričana, da bo moral Klokočovnik odgovarjati zaradi krive ovadbe, zato z veseljem pričakuje konec preiskovalnega postopka. Za konec pa je dodala: »Žal se, kot kaže, postopek sploh še ni začel. Morda tudi zato, ker imajo kriminalisti preveč dela s tajkuni, lopatami, morda celo s kakšnimi zanimivimi vozili in podobnim življenjem, orodjem in prevoznimi sredstvi.«

Znanstvena fantastika Podžupan Bojan Zadel meni, da za dosego svojih ciljev Breda Pečan in Socialni demokrati ne izbirajo sredstev in načinov. Po njegovem mnenju so se za uresničitev načrtov pripravljene povezati s komer

Bojan Zadel, podžupan in svetnik SDS

koli in kakor koli, njihov cilj je samo onemogočiti sedanjo oblast in se polastiti udobnih foteljev, vzvodov moči in finančnih povezav, ki so si jih ustvarili v desetletju. Zadel je ogorčen: »Priče smo povezovanju, ki je do včeraj spadalo samo v domeno fantastike, a je danes realnost.« Vse skupaj preseneča nenačelnost Socialnih demokratov in Brede Pečan, ki je v drugem krogu volitev izolske volivce strašila z domnevo, da bo z izvolitvijo Klokočovnika v Izoli dejansko vladal Popovič. To se je po mnenju Zadela izkazalo za neresnično, zato se je stranka SD povezala z razočaranimi svetniki v koalicijo proti izolskemu županu z izdatno podporo koprškega župana Borisa Popoviča, ki ga je prav Pahorjeva stranka v predvolilni kampanji najbolj obsojala. Podžupan je ogorčen, saj vidi, da je v zadnjem času pri Pahorju mogoče prav vse. Tako ne presenečajo srečanja Brede Pečan in Borisa Popoviča v gostinskih lokalih. **D**

V nedeljo, 25. maja 2008, sta velika nasprotnika Breda Pečan (SD) in Boris Popovič (KJN) skupaj kosila v gostilni Zorko v Vanganelu. Naslednjega dne je 12 svetnikov odstopilo iz občinskega sveta. Naključje ali predvolino zavezništvo?

Slovenska godba na pihala v ZDA

V clevelandski Dvorani slavnih in Muzeju polke so nedavno slovesno odprli razstavo o slovenskih godbah na pihala v ZDA z naslovom *Polka on the March: Slovenian Brass Bands across America*. Zgodovina slovenske godbe na pihala v ZDA se piše od konca 19. stoletja naprej. Razstavo je odprl zgodovinar in eden od ustanoviteljev Dvorane slavnih in Muzeja polke Joe Valencic in pri tem dejal, da so imeli Slovenci v Ameriki pred orkestri svoje godbe na pihala od vzhodne do zahodne obale ZDA. Veliko slovenskih koračnic je bila tudi podlaga za številne polke. Po Valencicvih besedah gre pri razstavnem gradivu za pomembno glasbeno dediščino, ki so jo rešili pred pozabo. »Naši glasbeniki so korakali po vseh ZDA. Nastopali so tudi na stopnicah kongresne palače v Washingtonu. Zelo sem vesel, da Dvorana slavnih ohranja našo glasbeno zgodovi-

Dvorana slavnih in Muzej polke v Clevelandu

no,« je ob odprtju dejal nekdanji član godbe USS Band Ed Harbie. Razstavne predmete so prispevali glasbeniki in družine nekdanjih glasbenikov. Med najbolj cenjenimi so posnetki glasbe iz 20. in 30. let prejšnjega stoletja. Najstarejša fotografija v zbirki izvira iz leta 1897, na njej pa je prva slovenska godba na pihala v ZDA iz slovenskega dela Clevelanda St. Clair, ki jo je ustanovil Ivan Zorman starejši. Razstavljene so tudi fotografije kadetov iz Burgettstowna v Pensilvaniji, Eveletha v Minnesoti, Little Fallsa v New Yorku, Girarda v Ohiju in drugih. Na

fotografiji iz leta 1909 je ženska godba na pihala, svoje godbe pa so imeli tudi Kočevarji. Dvorano slavnih polke in muzeja, ki je sicer edini muzej slovenske glasbe na svetu, so ustanovili ameriški Slovenci leta 1987 in ima sedež v zgodovinski mestni hiši v Euclidu. V muzejski zbirki je 3000 posnetkov glasbe do leta 1916 naprej, med najbolj cenjenimi eksponati pa je harmonika pokojnega kralja ameriške polke Frankieja Yankovica. Zbirka arhivov je ta čas na razstavi v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani. Okrog 1.500 članov dvorane slavnih in muzeja že 20 let vsako leto izbere prejemnike nagrad za najboljše dosežke v preteklem letu na področju posebnega glasbenega sloga clevelandске polke, ki ima korenine v slovenski narodni glasbi z vplivi ameriške country in western glasbe ter narodne glasbe drugih narodnosti v ZDA. Lani novembra je na slovesnosti pred 800 obiskovalci nagrado za najboljšo skupino in album leta prejel Eddie Rodick Band iz Clevelanda. Razstava z obnovljenimi izvirnimi glasbenimi posnetki, uniformami, inštrumenti in fotografijami bo odprta do konca leta. L. H.

foto: Phil Hrvatin

Predstavniki SKGZ in SSO

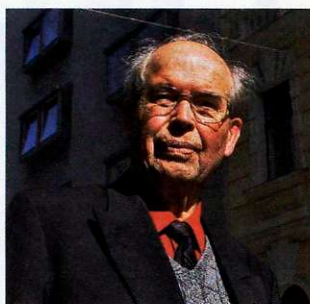
Vodstvu krovnih organizacij Slovencev v Italiji sta se prejšnji ponedeljek v Trstu sešli z novizvoljenimi predstavniki slovenske manjšine v Italiji, senatorko Tamaro Blažina ter poslancema v deželni parlamentu FJK Igorjem Gabrovcem in Igorjem Kocijančičem. Pogovarjali so se o izvajanju zaščitnih določil pa tudi o odnosih med Italijo oziroma FJK in Slovenijo. Na srečanju z Gabrovcem in Kocijančičem sta predsednika Sveta slovenskih organizacij (SSO) Drago Štoka in Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič poudarila predvsem pomen začetka izvajanja deželnega zakona za zaščito slovenske manjšine. Oba sta menila, da se mora pozitiven odnos, ki ga je nekdanja levosredinska uprava predsednika Riccarda Illyja imela do manjšine, nadaljevati tudi v spremenjenih razmerah, ko je krmilo deželne vlade po zmagi na nedavnih volitvah prevzela desna sredina. Zato se nameravata Pavšič in Štoka srečati z novim predsednikom deželne vlade Furlanije-Juljske krajine (FJK) Renzom Tondom. Predsednika krovnih organizacij sta se zavzela tudi za ohranitev dobrih odnosov med FJK, slovensko manjšino in Slovenijo, pri čemer sta opozorila, da bosta kot deželna poslanka sicer delovala v opoziciji, vendar sta glede urejanja manjšinskih vprašanj optimista zaradi zdajšnjih dobrih odnosov med Slovenijo in FJK ter zaradi slovenskega predsedovanja Evropski uniji. Srečali so se tudi s senatorko Tamaro Blažina. L. H.

Deželni svetnik FJK Igor Gabrovec

Rajšp in Tomažič o Korotanu

Direktor Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju Vincenc Rajšp meni, da bi slovenska vlada z odkupom Korotana preprečila, da bi pomembna ustanova prišla v tuje roke, zato je slovenskemu premierju Janezu Janši ponudil pomoč inštituta pri nakupu in upravljanju Študentskega doma Korotana. V svojem pismu omenja tudi nastopanje kroga okoli Mohorjeve družbe, lastnice Korotana, ki naj bi preko slovenskih in avstrijskih medijev začela pripisovati slovenski vladi odločanje in ravnanje ter s svojo izredno škodljivo aktivnostjo razbijati dotedanje neobremenjeno sožitje med Slovenci na Dunaju in drugod v Avstriji. »Za nas je nesporejmljiv odnos omenjenega kroga do slovenske vlade in posameznih ministrstev,« je dodal Rajšp. Kot je poročal Večer, je na Mohorjevo družbo prispelo pismo patra Ivana Tomažiča, pobudnika in prvega kuratorja Korotana, v katerem so izraženi tudi očitki na račun Mohorjeve. Tomažič je napisal, da sploh ni čudno, da s slovensko vlado ni mogoče priti do soglasja, saj hoče »Mohorjeva s tem pridobiti ogromen (milijonski) dobiček. Za tak namen pa nisem ustanovil Korotana«. Po navedbah Večera

Pater Ivan Tomažič

je Tomažič zapisal: »Sam sem iskal primeren prostor, kakršnega danes ne boste nikjer več našli, kupil staro hišo, jo dal izprazniti, pripravil načrte in vodil gradnjo, za katero Mohorjeva ni dala niti šilinga. Potem sem sam uspešno vodil dom dvajset let, dokler me odbor Mohorjeve ni prisilil, da sem jim prepustil vodstvo doma, s tem da so me silili, da mora biti dom neomejeno odprt fantom in dekletom tudi v sobah, v kar nisem mogel privoliti.« L. H.

Atenska Akropola privablja množice obiskovalcev že od antičnih časov.

Grški parlament noč in dan stražijo.

V mestu antičnih bogov

Besedilo in fotografije: Ana Müllner

Atene so s svojo zgodovino in z razgibanim svetovljanskim življenjskim slogom že desetletja ena najbolj obiskanih evropskih prestolnic.

Plaka je najstarejša četrt v Atenah, danes namenjena predvsem turizmu.

Za Slovence je Grčija že dolga leta ena privlačnejših dopustniških dežel. Z uvedbo nove linije Adrie Airways, ki trikrat na teden povezuje Ljubljano z Atenami, pa je postala še dostopnejša. Atene poleg številnih znamenitosti predstavljajo tudi izredno dobro izhodiščno točko za raziskovanje preostale Grčije. Najbližji otoki (med prebivalci Aten in turisti sta zelo priljubljena otoka Hydra in Aegina) so oddaljeni le pol ure vožnje z ladjo, povezave s severom države pa so prav tako zelo dobro urejene.

Moderen športni kompleks

Kjer je doma zgodovina Neglede na to, iz katere smeri vstopite v Atene, je že ob prihodu mogoče opaziti največjo atensko znamenitost – Akropolo, ki že več kot dve tisočletji bedi nad mestom in je od antične dobe ena svetovnih

arheoloških svetinj. Poleg Akropole so v neposredni bližini tudi številni drugi zgodovinski ostanki; od stare Agore do rimskega sprehajališča in turških kopeli. V starem mestnem središču je videti vpliv različnih kultur, ki so si skozi zgodovino podjarmile Atene; pri tem sta največji pečat mestu pustila Rimsko cesarstvo in Otomanski imperij.

Olimpijski duh Če bi izbirali mesto, ki ima v sebi največ olimpijskega duha, bi bile nesporne zmagovalke Atene. Še več, mesto je pravzaprav domovina olimpijskih iger, ki vsake štiri leta za kratek mesec dni zedinijo ves svet. Le lučaj stran od mestnega jedra se razteza stadion Kalimarmaro, na katerem so leta 1896 potekale prve olimpijske igre moderne dobe, naslednjič pa so jih Atene gostile že leta 1906. Za tiste, ki jih privlači aktualnost, je ogled novega olimpijskega kompleksa več kot obvezen. Na severu Aten se razteza ogromen športni park, na katerem so potekale olimpijske igre pred štirimi leti; park pa ni zanimiv samo zaradi svojih enormnih razsežnosti, temveč pred-

vsem zaradi moderne arhitekture in bele barve, ki je rdeča nit ene izmed najnovejših atenskih urbanih pridobitev. OI leta 2004 so tudi splošno gledano precej spremenile podobo mesta; zgrajena oz. temeljito obnovljena je bila prometna infrastruktura, mesto pa je v ta namen dobilo tudi novo letališče.

Privlačna sedanost Čeprav se Atene ponašajo z zavidanja vredno preteklostjo, pa sedanost ni nič manj privlačna. Danes je mesto z več kot tremi milijoni prebivalcev ena najbolj razgibanih evropskih prestolnic, kjer se vedno najde kaj za vsak okus in za vsak žep. Izredno priljubljen turističen predel je Plaka, najstarejši mestni predel, ki se razteza na pobočju akropolskega griča. Če pa turističnega vrveža ne prenašate preveč dobro, boste v Atenah zagotovo našli tudi miren kotiček; pri tem vam svetujemo obisk katerega od številnih parkov, ki v Atenah rastejo kot gobe po dežju. **D**

ADRIA
www.adria-airways.com

Libanon se bo po letu in pol hude politične krize končno začel postavljati na noge.

Vzpon iz političnega pepela

Ana Müllner, foto: Reuters, AP

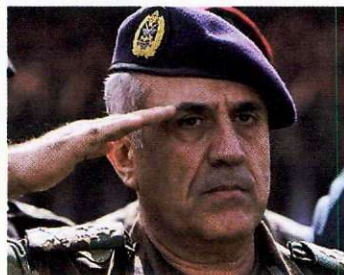
Večmesečna kriza v Libanonu se z izvolitvijo novega predsednika države očitno bliža koncu. A pot k stabilizaciji države, uničene od vojn, spopadov in notranjih razdorov, bo trnova in dolgotrajna.

Zizvolitvijo predsednika naj bi se končala kar leto in pol trajajoča kriza v državi, ki je Libanon popolnoma uničila in ga pripeljala na rob nove državljanske vojne. Zgodovina zadnjih desetletij domovini cedre ni niti malo prizanašala in posledice hude razdvojenosti prebivalcev bodo težko odpravile čez noč. Pri vnovičnem vzponu Libanona, ki je dolgo veljal za najbolj stabilno in razvito bližnjevzhodno državo ter se celo ponašal z vzdevkom »Švica Bližnjega vzhoda«, pa bo najpomembnejša vloga pripadla drugim državam. Prav vmešava-

nje teh držav je namreč uničilo libanonsko stabilnost in državo potisnilo na obrobje miru, od koder si bo le s težavo znova pridobila nekdanjo slavo.

Od vojaka do predsednika V tretje gre rado, pravi stara ljudska modrost. A v Bejrutu bi te dni pregovor spremenili: v dvajseto gre rado. Prav toliko poskusov je bilo namreč potrebnih, da je država dobila novega predsednika in da so politične stranke dosegle vsaj delni kompromis. Nasprotujoči si strani libanonske politike sestavljata prozahodna

vlada in opozicija pod vodstvom skrajnega šiitskega gibanja Hezbolah. V skladu z dogovorom med obema stranema je kot novi libanonski predsednik v nedeljo prisegel Michel Sulejman, ki je od leta 1998 pa do danes zasedal

položaj poveljnika libanonske vojske. Sulejman je sicer predstavljal kompromisnega kandidata obeh strani in v zadnjem krogu glasovanja ni imel nobenega nasprotnika. Postopek izbiranja predsednika je v Libanonu še toliko bolj zapleten, ker mora potekati v skladu z verskim proporcionalnim sistemom; mesto predsednika države mora zasedati maronitski kristjan, predsednika parlamenta šiit in premi-

Novi libanonski predsednik Michel Sulejman

erski stolček sunit. Sulejmanova izvolitev pa je Libanon pahnila v stanje evforije in veselja, kakršnega v državi že dolgo ni bilo; vsakdanji prizor v Libanonu so bombni napadi in pogrebi.

Začarani krog politike A politični dogovor, ki je bil sprejet pretekli konec tedna, je podpisan s krvjo številnih žrtev, ki jih je povzročil notranji razkol v Libanonu. V začetku meseca je namreč državo zajel val sektaškega nasilja, ki je bil po razsežnosti povsem primerljiv z državljansko vojno, ki je v Libanonu trajala kar petindvajset let. Šele oboroženi spopadi med opozicij-

v prakso to pomeni, da bo opozicija, kadar koli bo vlada želela omejiti oz. vsaj razorožiti gibanje Hezbolah, naletela na nepremagljivo oviro v obliki opozicijskega veta. S tem se bo moč Hezbolaha v Libanonu še bolj okrepila, čeprav je gibanje že danes v marsikaterem pogledu močnejše od celotne državne politike skupaj. A vladni strani pravzaprav ni preostalo drugega, kot da vnovič pokaže premoč Hezbolaha; ob nadaljnjem oklevanju bi se nasilje le še bolj razvnelo in nova državljanska vojna bi bila pred vrati.

V upanju na lepšo prihodnost

Libanon, ki je dolgo veljal za oazo miru na Bližnjem vzhodu, danes odloča o usodi celotne bližnjevzhodne regije. V notranjo politiko države so namreč vpete prav vse države, ki so ključnega pomena za (ne)stabilnost regije; aktualna vladna koalicija uživa podporo zahodnih držav in Savdske Arabije, medtem ko opozicijo močno branita Iran in Sirija. Prav vmešavanje slednje, še posebej preko Hezbolaha, ima največ zaslug za to, da danes v Libanonu vladata dva vzporedna politična sistema; Hezbolah je namreč postopoma tako razpredel svoje mreže po državi, da ima v resnici več moči in vpliva kot uradna vlada. Prav slednja pa je s svojim večnim oklevanjem še pospešila Hezbolahov vzpon. Kljub vsemu si prebivalci Libanona sedaj lahko oddahnejo – konec politič-

skimi in vladnimi privrženci, ki so zahtevali 67 življenj, so prisilili politične predstavnike k oblikovanju končnega dogovora. Pri tem je odločilno vlogo odigral Katar, ki se je odločil prevzeti vlogo posredovalca med sprtima stranema.

Čeprav je preostali svet z veseljem pozdravil omenjeni dogovor, pa se marsikdo sprašuje, ali ta korak dolgoročno ne bo še bolj destabiliziral države. Za doseg konsenza je bil namreč bistvenega pomena dogovor s skrajnim šiitskim gibanjem Hezbolah, ki je s političnim in splošnim kaosom v Libanonu še največ pridobilo. Prav Hezbolah je morda največji krivec za politično krizo, ki se je začela z izstopom opozicijskih ministrov iz vlade, pri čemer naj bi glavne poteze vleklo politično vodstvo Hezbolaha. V Katarju pa je opoziciji, ki jo močno podpira Sirija in Iran, uspelo doseči sprejetje njene največje zahteve, in sicer možnost uporabe veta na vladne odločitve. Preneseno

Skrajno šiitsko gibanje Hezbolah skrbi za nestabilnost države.

Vesetje ob Sulejmanovi izvolitvi je bilo nepopisno.

Sirski predsednik Asad in izraelski premier Olmert sta sedla za pogajalsko mizo.

ne krize hkrati pomeni tudi konec gospodarske krize, ki je zajela državo, hkrati pa bo premirje rešilo letošnjo turistično sezono. Žal pa je težko napovedati dolgotrajnejšo politično stabilnost Libanona. Okrepljeni Hezbolah ima ta čas na-

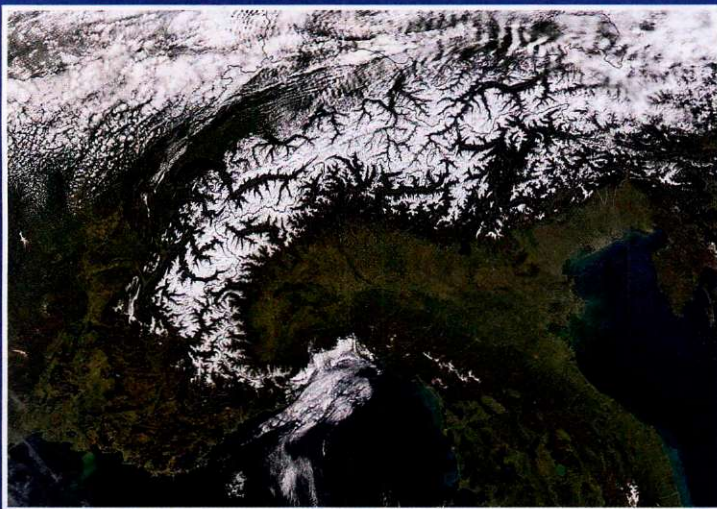
mrež tolikšno moč, da lahko kadar koli sproži novo krizo v državi in jo konča, ko doseže svoje. Tako bo Libanon tudi v prihodnje odločal o stabilnosti na Bližnjem vzhodu, ki bo očitno še naprej eno največjih svetovnih kriznih žarišč. **D**

Nova pogajanja med starimi sovražniki

Osem let po zadnjih (propadlih) mirovnih pogajanjih sta Izrael in Sirija spet sedla za pogajalsko mizo, vlogo posrednika pa je tokrat prevzela Turčija. Glavna tema je jasna: obe strani se pogajata o možnosti vrnitve Golanske planote, ki jo je Izrael okupiral leta 1967 med arabsko-izraelsko vojno. A bolj kot obnove pogovorov med starima sovražnikoma bode v oči angažiranost izraelskega premierja Ehuda Olmerta, ki je nove premike v zunanji politiki izbral za odvrnitev pozornosti od težav, s katerimi se sooča v domači politiki. Olmert se je namreč znašel v korupcijski aferi, ki je močno načela njegov ugled v javnosti in spet sprožila glasne zahteve po njegovem odstopu. Policija Olmerta sumi, da je v letih 1999 do 2003, ko je zasedal položaj jeruzalemskega župana in finančnega ministra, prejemal denar od ameriškega milijarderja Morrisa Talanskega v zameno za različne politične usluge. Za zdaj so Olmerta le zaslišali, a njegov ugled v javnosti je

s tem omajan, njegova stranka Kadima pa naj bi bila celo že izbirala njegovega naslednika.

Zato ni čudno, da se je Olmert odločil posvetiti več pozornosti zunanje-političnim temam in tako odvrniti pozornost od svojih domnevnih umazanih poslov. Njegova odločenost, da odpre novo poglavje v odnosih s sosednjo Sirijo, pa je precej brezsmiselna; četudi bi Olmert dosegel dogovor z Damaskom, izraelski parlament predloga ne bi podprl, kajti Olmert ta čas ne more računati na večinsko podporo. Tudi v Damasku ne skrivajo svojega nezaupanja do izraelske strani; obe pogajalski skupini sta nastanjeni v turški prestolnici, vsaka v svojem hotelu na nasprotnem koncu mesta, in se trudita imeti čim manj neposrednih stikov. A če pogledamo zgodovino izraelsko-sirskih pogajanj, lahko vidimo napredek že samo v tem, da sta obe strani privolili v pogajanja v istem mestu oz. državi.

Manj snega v Alpah

Po raziskavah bo globalno segrevanje močno prizadelo industrijo alpskega smučanja. Do nenadnega padca količine snežnih padavin v Alpah je prišlo v poznih osemdesetih letih prejšnjega stoletja, stanje pa se še ni popravilo. Dozdajšnje raziskave so že pokazale, da na sneženje v Alpah močno vpliva rast temperatur, predvsem v niže ležečih predelih, kjer na smučiščih tudi ni veliko naprav za zasneževanje. V raziskavi so preučevali podatke o trendih sneženja na 34 vremenskih postajah med 200 in 1800 metrov nadmorske višine v zadnjih 60 letih. Število dni s sneženjem je v zadnjih 20 letih manjše, kot je bilo katero koli leto v zadnjih dobrih sto letih, nekatera leta pa je padlo celo za 60 odstotkov manj snega kot povprečno v prvem delu osemdesetih let. Prihodnost zimskega turizma na območju Alp je siva in verjetnost, da se bo količina snega vrnila na prejšnji nivo, je zelo majhna. Lanska zima je bila razmeroma dobra za kraje nad 1200 metrov, drugod pa ne.

Zadovoljen Odziv Kitajske na katastrofalni potres v provinci Sečuan pomeni znak odprtosti, vendar Peking, da bi postal spoštovana velesila, manjka moralne

avtoritete, je v pogovoru za radio britanske mreže BBC dejal tibetanski duhovni vodja. Dalajlama, ki je bil na obisku v Veliki Britaniji, je na vprašanje, ali mu transparentno ravnanje oblasti v Peking in medijev ob potresu

vzbujajo upanje v možnost dogovora glede vprašanja Tibeta, dejal, da je to dokaz, da se Kitajska spreminja, da postaja bolj odprta. To je po njegovi oceni čudovito in opogumljajoče. Kitajski, ki želi biti svetovna velesila, kar si kot najstarejša in najštevilnejša nacija tudi zasluži, pa za to, da bi bila spoštovana velesila, po oceni dalajlame manjka moralne avtoritete. »Človekove pravice, verske svoboščine in okoljski problemi so dolgoročno pomembnejši od gospodarstva,« je poudaril dalajlama, ki si prizadeva za avtonomijo Tibeta, ki je pod kitajsko vladavino že več desetletij. Znova je pozval k spoštovanju olimpijskih iger in

olimpijskega ognja, ki bo Tibet prečkal med 19. in 21. junijem.

Proti povišici Nemška kanclerka Angela Merkel se je tako kot poslanci nemškega parlamenta odpovedala povišanju plače. Merklova, ki zasluži 15.833 evrov na mesec, se je skupaj z ministri svoje vlade odpovedala šestodstotnemu povišanju. V Nemčiji so povišanja plač visokih držav-

nih uradnikov precej nepriljubljena. Poleg tega je pretekli teden objavljena raziskava pokazala, da bogati postajajo čedalje bogatejši, revni vse revnejši, srednji razred pa se krči. Brez socialne podpore bi 26 odstotkov Nemcev živel pod uradnim pragom revščine.

Legija časti Ameriški režiser in producent Steven Spielberg je za življenjsko delo prejel odlikovanje legija časti. Najvišje francosko odlikovanje mu je izročil francoski predsednik Nicolas Sarkozy. Spielberg je bil odlikovan tudi zaradi svojega družbenega angažmaja, denimo pri ohranjanju spomina na holokavst in v zvezi s krizo na območju Darfurja.

TUJI TISK

The Independent

Zakaj je popularen

Stalin, ruski diktator in eden največjih tiranov 20. stoletja, se je znašel med prvimi 500 imeni, ki se potegujejo za prvo mesto na razpisu za ime Rusije. Namen razpisa je s pomočjo ljudskega glasovanja izbrati človeka, ki bi

veljal za nacionalni simbol, in Stalin bo, kot kaže, zbral kar precej glasov. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, kakšno mnenje imata o tem ruski premier Putin in predsednik Medvedjev. Putin Stalina sicer nikoli ni izrecno pohvalil, toda iz njegovih govorov je bilo razvidno, da stalinizem ni bil tako slab, piše The Independent. Med pogovorom z učitelji zgodovine je Putin izjavil, da je bil teror strašna stran v ruski zgodovini, hkrati pa, da je bilo ameriško bombardiranje Hirošime in Nagasakija še veliko hujše. Pozval je Ruse, naj ne dovolijo, da bi drugi v njih zaradi zgodovine zbuja občutke krivde, in tako pozval k rehabilitaciji sovjetske preteklosti kot celote.

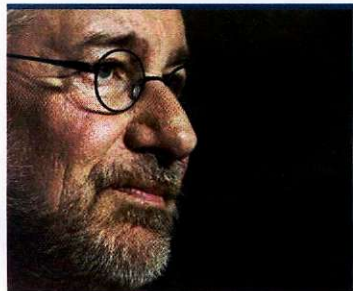
The Times

Resni festival

Filmski festival v Cannesu ima neulovljiv čar staromodnega teka čez ovire. Favoriti postanejo znani takoj po prvi oviri in zdi se, da se tekma nikoli ne bo končala. Tekmovanje filmov v Cannesu, ki je po obsegu takoj za oskarji,

je staro že 61 let in za neodvisne režiserje je nagrada ogromna. Zlata palmova veja je vredna pet milijonov funtov. Letos uradno tekmuje 22 filmov, na izid pa bo čakalo okoli 35.000 novic lačnih novinarjev. The Times piše, da so lanske filmi na cannskem festivalu le razočarali, na rdeči preprogi pa so blestele samo filmske zvezde. Voditelja festivala Gilles Jacob in Thierry Frémaux pa sta se odločila spet uvesti intelektualno ocenjevanje filmov in se spomnila preverjenih favoritov, kot so nemški mojster Wim Wenders, stalni cannski favoriti Jean-Pierre in Luc Dardenne ter Steven Soderbergh, James Gray in Clint Eastwood.

Spielberg, režiser filmov, kot sta Schindlerjev seznam in E.T., je pred kratkim na filmskem festivalu v Cannesu predstavil avanturistični film Indiana Jones in kraljestvo kristalne lobanje, ki so ga že začeli predvajati v kinodvoranah po svetu.

Za Palestino V Betlehemu je potekala konferenca za vzpodbujanje investicij in gospodarski zagon na palestinskih ozemljih. Palestinski predsednik Mahmud Abas je v govoru ob odprtju konference izrazil upanje, da bo

konferenca okrepila temelje za mir in varnost v regiji. Ob tem je dejal, da je konferenca pomembna tudi zaradi izzivov, s katerimi se soočajo Palestinci. Kot izzive je

označil predvsem mirovni proces z Izraelom, potrebo po vnovični vzpostavitvi zakonov na palestinskih ozemljih, območje Gaze pod nadzorom gibanja Hamas in s tem posledično politično delitev palestinskih ozemelj, razvoj palestinskih ozemelj ter globalizacijo. Konference se je udeležilo kakih 1.300 ljudi, od katerih jih je bilo dve tretjini iz arabskih držav in palestinskih ozemelj, tretjina pa iz Evrope, ZDA in Azije.

Najbolj miroljubna Sodeč po letošnjem globalnem indeksu miru je najbolj miroljubna država na svetu Islandija. Indeks je že drugo leto zapored objavila sku-

pina Vizija človeštva po naročilu novega Inštituta za ekonomijo in mir v Washingtonu. Slovenija je na 16. mestu, ZDA pa so med 140 državami na 97. mestu. Na samem dnu je Irak. Na vrhu indeksa so letos tik za Islandijo še Danska, Norveška in Nova Zelandija. Norveška je bila lani prva, ko je indeks zajemal le 121 držav.

Indeks je izdelan na podlagi 24 različnih kazalnikov, od števila vojakov države v mirovnih operacijah, stopnje domačega nasilja, spoštovanja človekovih pravic do prodaje orožja v tujino, števila

ubitih vojakov v tujini ipd. ZDA so letos nazadovale za eno mesto tako kot Slovenija, ki je bila lani uvrščena na 15. mesto. Na vrhu lestvice je med prvimi 20 državami kar 16 evropskih.

Američani bodo manj dopustovali

Kar polovica ameriških delavcev se bo letos zaradi naraščanja stroškov preživetja odpovedala dopustu, razkriva anketa, ki jo je opravila ena od spletnih strani. Namesto dopusta bodo Američani raje ostali doma in poskušali čim bolj preživeti težke gospodarske čase, ki se izražajo v visokih cenah bencina, hrane in propadanju hipotekarnih posojil. Dopustu se bo odpovedalo 51 odstotkov tistih, ki so sodelovali v anketi, kar je za šest odstotkov več kot v podobni anketi pred lanskimi poletnimi dopusti. Hkrati s poslabšanjem gnotnega položaja ameriških delavcev narašča delovna obremenitev. 44 odstotkov vprašanih je odgovorilo, da morajo letos delati več kot lani, 57 odstotkov pa jih je dejalo, da so se jim izpraznile baterije. Anketa je pokazala, da tudi tisti Američani, ki si privoščijo dopust, navadno ne počivajo, ampak delajo razne osebne stvari, ki jih v delovnem času ne morejo – urejajo domove ali nakupujejo.

Vir: STA

TUJI TISK

The Guardian

Kodeks blogerja

Skoraj polovica uporabnikov interneta podpira idejo, da bi uvedli prostovoljni kodeks za blogerje in spletne komentatorje. Tako kaže anketa, o kateri piše The Guardian, izvedlo pa jo je podjetje DLA Piper. Skoraj po-

lovica uporabnikov interneta, ki so sodelovali v anketi, meni, da bi morali blogerji podpisati kodeks, v katerem bi bila omenjena zakona o klevetanju in intelektualni lastnini. 15 odstotkov se jih ni moglo opredeliti, ali je to potrebno, samo 4 odstotki anketirancev pa so bili ostro proti podpisovanju kodeksa. Med samimi blogerji podpis kodeksa podpira 32 odstotkov anketirancev. Z uvedbo takšnega kodeksa bi uvedli osebno odgovornost blogerjev, zdaj namreč za morebitne klevete, ki se pojavijo v blogih, odgovarjajo lastniki spletnih strani. Dve tretjini vprašanih uporabnikov interneta ne bereta pogojev za uporabo spletnih strani, ki jih obiskujejo.

Corriere della Sera

Lahko verjamete

Vodja vatikanskih astronomov, argentinski jezuit José Gabriel Funes, diplomirani teolog in astrofizik, pravi: »Lahko verjamemo v Boga in v nezemljane. Mogoče je dopustiti obstoj drugih svetov in drugačnih oblik življenja, celo

bolj razvitih, kot je naša, ne da bi pri tem izdali vero v stvarjenje, utelešenje in odrešenje.« Ne smete misliti, da ga je v te besede prisilil kakšen novinar, saj je bil intervju z njim objavljen v časniku Osservatore Romano. Poleg tega Funes ne nastopa prvič s takimi trditvami. Prepričan je, da kakor obstaja raznolikost živih bitij na Zemlji, tako lahko obstajajo tudi druga bitja, celo bolj razumna kot mi, ki so prav tako božja stvaritev. »Vse to katoliški veri ni nasprotno, saj ne moremo dojeti meja ustvarjalne svobode Boga,« pravi Funes. Tudi ta bitja so lahko grešniki in se lahko prav tako kot mi zanašajo na božje usmiljenje.

INTERVJU

Dr. Peter Lah

Novinarjem najbolj škoduje njihov ideološki aktivizem

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

Peter Lah se je rodil v Komendi pri Kamniku. Po končani Srednji verski šoli v Vipavi (danes Škofijska gimnazija Vipava) je vstopil v jezuitski red ter študiral filozofijo in teologijo na Teološki fakulteti v Ljubljani (1988–1990) in na filozofsko-teološki fakulteti St. Georgen v Frankfurtu (1992–1995). Leta 1995 je bil posvečen v duhovnika. Leta 1998 je vpisal podiplomski študij komunikologije na Northwestern University pri Chicagu in ga končal leta 2004 z doktorsko disertacijo na temo *Socialna komunikacija in komercializem v slovenskih in nemških časopisih*. Kot asistent je predaval na Northwestern University in Loyola University Chicago. Med letoma 2004 in 2007 je kot docent predaval na Saint Louis University, Department of Communication. Je avtor vrste strokovnih člankov in študij o medijih in novinarstvu. Leta 2006 je bil imenovan za člana strokovne komisije za ocenjevanje projektov, ki prispejo na razpis za pluralizacijo medijev pri ministrstvu za kulturo. Občasno objavlja v Dnevniku, Financah in Družini.

Pred nekaj tedni je prišlo do razkritja lastniške hobotnice predsednika uprave Pivovarne Laško Boška Šrota. Znano je, da ima Pivovarna Laško lastniški delež v dveh časopisnih hišah, in sicer v Delu in Večeru. Kaj pomeni vladavina kapitala v medijih? Za časopisno hišo Delo je znano, da je vpliv njenega lastnika na uredniško politiko velik, poleg tega je urednik Maga, ki je ena od Delovih edicij, celo odkrito zagovarjal dejanja Boška Šrota.

Treba je razlikovati med lastništvom, in če uporabim vaše besede, »vladavino kapitala«. Normalno je, da ima gospodarska družba, kar mediji večinoma so, lastnika. Lastnik je odgovoren za podjetje, ima pa tudi interese: od gospodarskih do osebnih in političnih.

Novinarstvo se od piarovstva in oglaševanja (pred desetletji smo temu brez zadrege rekli propaganda) razlikuje v tem, da je profesionalni novinar zavezan posebni etiki. Profesionalni novinar služi politični skupnosti, v kateri živi in dela. Čeprav ga morda plačuje zasebnik ali gospodarsko podjetje, je vendarle njegova naloga, da bralcem ali gledalcem pomaga razumeti okolje, v kate-

rem živijo. Od novinarja pričakujemo, da bo o pomembnih zadevah poročal izčrpno, točno, pošteno in tako, da ga bodo bralci razumeli. Odgovoren in demokratično čuteč lastnik to razume in bo urednikom ali novinarjem pustil potrebno avtonomijo.

Kaj je nevarnejše za medije – kapital ali politika?

Ne eno ne drugo ni dobro. Če so pritiški uspešni, pač v vsakem primeru dobimo propagandni stroj, bodisi bo v obliki propagiranja ali piarovstva. Svobodna družba pa potrebuje profesionalno in neodvisno novinarstvo, ki nekega proizvoda ne bo le propagiralo, ampak ga bo tudi neodvisno ocenilo ter spodbudilo razmišljanje o njegovi potrebnosti. Ne znam si predstavljati kakovostnega in svobodnega življenja v sistemu, kjer bi mediji videli le še tisto, kar je všečno podjetjem ali vladi. Sicer pa ne drži, da bi bila kapital in politika dve ločeni polji moči. Nasprotno, najtesneje sta povezani. Pojem oblasti je nedeljiv. Logika oblasti teži h koncentraciji, in sicer na vseh področjih, ne le na enem. V totalitarizmu, ki je najvišja oblika koncentracije oblasti, drži voditelj v rokah vse niti oblasti: vojaške, politične, gospodarske, kulturne, medijske, šolske ... To je tudi razlog za upravičeno zaskrbljenost, ko slišimo o koncentraciji kapitala, o dominantnem položaju tega ali onega medija, o vplivu formalnih ali neformalnih centrov moči na medije, politični aparat ali gospodarstvo.

Podpisniki peticije proti cenzuri, ki so lani krivdo za pritisk na medije pripisali predsedniku vlade Janezu Janši, sedaj molčijo. Kako to komentirate?

Omenjate obtožbe novinarjev, da sedanja vlada pritiska nanje. To ni nič novega. Mediji imajo veliko moč, zato jih vsakdo, politik ali gospodarstvenik, ta ali ona stranka, želi dobiti na svojo stran.

Omenjena peticija daje vtis, kot da na avtonomijo novinarja pritiska samo politika ter znotraj le-te samo določene osebe in stranke. Če novinarji res tako doživljajo sedanje stanje, potem je problem veliko večji,

kot si mislimo. To bi namreč pomenilo, da ne vidijo resničnega problema. Avtonomije novinarjev ne ogroža samo sedanja koalicija ali samo določene stranke. Novinarjem najbolj škoduje njihov ideološki aktivizem. V demokraciji ima novinar samo dva »sovražnika«: zdajšnjo vlado in lastnike, ki ne spoštujejo novinarske avtonomije. Naši novinarji pa se že slabi dve desetletji ukvarjajo z vsem drugim kot s tem. Medtem ko so ustavljali desnico in se šli podoben lov na čarovnice, so (tudi »njihovi«) potihoma privatizirali Slovenijo vključno z mediji. Če so pred petnajstimi leti bili svobodni, da so pogledali stran in se raje ukvarjali z ideološkimi vprašanji, zdaj te svobode nimajo več. Tudi če bi želeli, danes ne morejo gledati pod prste svojim lastnikom.

Kje vidite vzroke za tovrstni ideološki aktivizem novinarjev?

Zakaj so se slovenski novinarji čustveno tako močno navezali na določeno ideologijo in ljudi, da ne vidijo, s katere strani jim grozi nevarnost, je morda največje neodgovorjeno vprašanje naše demokratizacije. Tisti novinarji, ki se slepo vržejo nekomu v naročje, sicer morda najdejo smisel svojega življenja in eksistenčno varnost, svoji profesiji pa delajo veliko škodo.

Kako pa gledate na odločitev lastnikov Večera, da dosedanji direktor te časopisne družbe postane hkrati tudi urednik? Kakšne nevarnosti prinaša tovrstna praksa?

Ne poznam podrobnosti. Takšna poteza ponavadi kaže, da se je ravnotežje med ekonomskimi in novinarsko-profesionalnimi vrednotami prevesilo v korist prvega. Ko prevlada kapital s svojo komercialistično miselnostjo, časopis neha biti prvenstveno javna dobrina in postane donosna naložba. Izkušnja zahodnih držav kaže, da taka logika praviloma privede k slabitvi profesionalizma, ko informacije niso več izčrpane in relevantne in je pisanje o ljudeh čedalje manj pošteno in spoštljivo. Če pa se ozremo proti vzhodu, vidimo, da novopečeni lastniki medije neredko uporabljajo za uveljavljanje ▶

► lastnih – tudi političnih – interesov. Pri tem ne uporabljajo rokavic.

Zadnja raziskava branosti kaže, da so najbolj bran dnevnik Slovenske novice. V zadnjem času pa se je močno povečalo število t. i. brezplačnikov. Kakšno mnenje imate o njih?

Obstajajo trije modeli financiranja medijev: naročnine, oglasi in sponzorstva. Brezplačniki praviloma živijo od oglasov in sorodnih storitev. Njihova poslovna uspešnost je odvisna od števila bralcev in njihove kupne moči. Kjer uredniško in novinarsko delo vodi taka logika, tam navadno prevlada senzacionalizem in plehkost. Kadar ima urednik izbiro med člankom o pomembni zadevi, ki jo je novinar temeljito preštudiral in jo predstavil korektno, spoštljivo do udeležencev in bralcev, ter člankom o žgečkljivih, škandaloznih publicah, bo posegel po drugem. Prve članke najdemo v kakovostnih, profesionalnih medijih. Zanje moramo praviloma nekaj odšteti. V brezplačniku pa najdemo zadeve, ki pritegnejo pozornost bralcev. S tem je podobno kot drugje v življenju: enega kričaka opazimo prej kot tisoč normalnih ljudi, pa če ima kaj povedati ali ne.

V zadnji številki revije Dignitas, ki govori o medijskem stanju na Slovenskem, je poudarjeno, da mediji gradijo predvsem na notranji pluralnosti, ki naj bi bila problematična in nezadostna. Kako vi gledate na medijski pluralizem?

Strinjam se z oceno urednikov, da je zunanji pluralizem nujen za pluralno družbo. Ni treba študirati psihologije, da človek razume

plašnic. Nihče ne more biti popolnoma objektivni. Lahko pa za svojo omejenost vem in jo upoštevam, ko poskušam razumeti svet okrog sebe. Takrat sem realist, saj vem za domet in hkrati za meje svojega vedenja. Če omejenosti ne vidim, potem moje omejeno razumevanje postane edino (pravo) razumevanje.

Toda samokritike med novinarji je bolj malo ...

Ta slepota za omejenost in relativnost lastnega razumevanja zadev nam pomaga razumeti dogajanje v Sloveniji. Iz meni neznanega razloga nam vse do današnjega dne ni uspelo prerasti delitve na »naše« in »njihove«. Pripadnost eni ali drugi skupini

Pojem oblasti je nedeljiv. Logika oblasti teži h koncentraciji, in sicer na vseh področjih, ne le na enem.

neformalne in pogosto neizrečene pritiske, ki jih vsaka skupina izvaja nad svojimi člani. Tudi uredništvo je taka skupina, kjer praviloma prevlada določena življenjska filozofija in se ustvari lestvica vrednot. Redek je človek s tako močno osebnostjo, da lahko živi in uspeva v skupini, katere temeljnih pogledov ne deli. Še manj pa je takih skupin, ki ga bodo odprto in spoštljivo sprejele.

Je mogoče reči, da je novinarski poklic že v samem bistvu orientiran »levo«?

Velika večina slovenskih novinarjev se identificira z levicstvom in s socializmom. To samo po sebi ni nič narobe, konec koncev lahko podobno rečemo za novinarje v številnih zahodnih demokracijah. Problem nastane – in v tem je razlika med slovenskimi in recimo nemškimi novinarji – ko se novinar ne zmore distancirati od svojih ideoloških

zaznamuje vse ravni javnega življenja. Žal. To je problematično zato, ker se v radikalni delitvi izgubi zavest, da vsem razlikam navkljub vendarle obstaja nekaj trdnjše, kar omogoča skupno življenje. Spoznanjski realizem, ki sem ga pravkar omenil, mi omogoča, da ohranim lastno razumevanje sveta, ne da bi me drugačno videnje ogrožalo. Pri nas, se zdi, takšno sožitje ni mogoče, ampak samo prevlada ene ali druge skupine.

Kar tudi pomeni, da so nekatere teme zamolčane ...

Marginalizacija drugačnih gledanj zadevo še zaostri. Če bi bili na primer obe skupini novinarjev približno enako močni, potem bi vsakemu hitro postalo jasno, da nobena nima stoddostno prav. Še bolj pomembno: videli bi, da je dobro imeti več takih skupin, ker vsaka doda svoj košček k veliki sesta-

vljenki življenja. Vzemimo tragičen primer ljudi, ki so bili umorjeni po 2. svetovni vojni. Ko z njimi ravnamo kot z »našimi« in »vašimi«, nadaljujemo ideološko vojno, ki jih je umorila. Šele v trenutku, ko bomo zmogli priznati, da so preprosto najprej ljudje, tako naši kot vaši, se pravi, da so od obojih, bomo končali vojno, jih pokopali in iz sebe naredili zrel, civiliziran narod.

Torej večina slovenskih novinarjev še ni pripravljena na odpoved t. i. državljanski vojni, za katero je pred mnogimi leti publicist Justin Stanovnik dejal, da še vedno traja?

Slovenski novinarji še vedno bijejo takšno vojno. S tem ko priznavajo ideološko delitev na »naše« in »vaše«, niso več zmožni identificirati resničnega nasprotnika. »Naš« ima vedno prav. Če že naredi kaj narobe, potem je bila to bodisi nehotena napaka, bodisi taktična poteza, ki mu jo brez težav odpustim. Z »vašim« pa je tako, da je bodisi pokvarjen, bodisi nesposoben. Če že kaj dobrega stori, potem gre za naključje ali pomoto. Kako si drugače razložiti dejstvo, da novinarje ogrožajo vedno isti ljudje in skupine ne glede na njihovo dejansko moč? Kako razumeti dejstvo, da časopisi prelijejo morje črnila zaradi domnevnega pritiska njim neljube vlade, ob čistki na Magu pa je vse tiho?

Opozarjate tudi na problematiko izobraževanja novinarjev, saj je znano, da se je večina slovenskih novinarjev izobraževala na FDV ...

Ja, iz istega gnezda prihajajo. Vrana vrani ne izključe oči. Gre za naraven pojav, ki se mu lahko zoperstaviš samo s tem, da imaš več gnezd. Tudi to pomaga, da se ljudje zavedajo omejitev, ki jih študij na isti ustanovi vnaša v njihovo družabno in profesionalno življenje.

Bi katoliška univerza lahko pokrila ta primanjkljaj?

Gotovo bi – že s tem, da bi dobili še eno »gnezdo«. Pa tudi kakovost študija na katoliški univerzi me ne skrbi. Tako kot drugje po svetu tudi v Sloveniji lahko postavimo odlično katoliško univerzo, če bi se za to odločili. Predvsem pa potrebujemo kakovostno in močno univerzo.

Pa je za novinarja danes nujno, da ima prav novinarsko izobrazbo?

Je, ker gre za specifičen poklic. Za novinarja je pomembno, da ima čim bolj temeljito splošno izobrazbo. Razumeti mora svet, v katerem živi. Izbrusiti mora veščine komuniciranja in naučiti se mora izražanja v različnih medijih.

Danes veliko govorimo o trajnostnem učenju. Brez tega preprosto ne gre. Vedno znova

se je treba usposobiti za novo orodje. Pa tudi ko bi bila tehnologija bolj umirjena: človek nikoli ne pozna vseh odgovorov na življenje. Treba se je izpopolnjevati v splošnem znanju, v profesionalnosti in etičnosti.

Kako pa gledate na stanje novinarske etike v Sloveniji?

Problem vidim v pasivnosti uredništev in novinarskih organizacij. Ne vem, kaj se zgodi slovenskemu novinarju, za katerega je Novinarsko častno razsodišče ali sodišče ugotovilo, da je kršil kodeks ali zakon. Za novinarja v razviti demokraciji bi to pomenilo konec kariere.

Etika je stvar človekove duhovne in svobodne narave. Ne da se je vsiliti ali izsiliti. Na človeku je, ali bo sam ravnal etično in zahteval enako od drugega. Upam, da se tako uredniki kot novinarji zavedajo te svoje odgovornosti.

Kje vidite vzroke, da je Cerkev v nekatoliških medijih v Sloveniji obravnavana večinoma negativno? Je morda krivda tudi na cerkveni strani?

Kristjani samo za Kristusa trdimo, da je bil brez greha. Gotovo v delovanju kristjanov in naših institucij ne manjka primerov, ki si zaslužijo kritiko. Je pa razlika med kritiko (critique) in kritiziranjem (criticism).

Človek mora biti kritičen do slabih stvari. Če pa mu gre predvsem za kritiziranje, kaj je dosegel drugega kot to, da je nekoga postavil v slabo luč in morda zadostil svojim nižjim čustvom?

Pred letom dni so nekatera občila objavila ime in priimek duhovnika, ki naj bi bil zakrivil kaznivo dejanje pedofilije, še preden se je kazenski postopek sploh začel. Izkazalo pa se je, da je šlo za neresnično obtožbo, omenjenemu duhovniku pa se javno ni nihče opravičil. Sami opozarjate, da številni primeri kršenja novinarske etike niso sankcionirani. Kakšne sankcije bi v takem primeru prišle v poštev?

Za take novinarje in urednike bi bila najhujša kazen, da bi doumeli, kaj so takemu človeku storili. Ne znam si predstavljati, da bi moral živeti z zavestjo, da sem hodil po nemočnem človeku in ga brcal. To namreč delajo. »Navaden« človek je proti mediju brez moči. Duševne rane so lahko strašnejše od telesnih.

Profesionalni novinar služi politični skupnosti, v kateri živi in dela. Bralcem ali gledalcem pomaga razumeti okolje, v katerem živijo.

Sankcija bi morala biti podobna kot pri drugih poklicih. Če zdravnik poškoduje pacienta, ne bi smel več opravljati svojega poklica. Ampak tu smo spet pri vprašanju etike. Dolžnost urednika in lastnika je, da poskrbita, da njun medij ne bo povzročal škode. Ali je pri nas že bil odpuščen novinar zato, ker je žalil človeka ali skupnost?

Kako vidite odnos Cerkve na Slovenskem do medijev? Je ustrezen?

Zdi se mi, da smo se kristjani, še posebej to velja za duhovnike in redovnike, preveč udomačili v »zakristiji«. Med svojimi, v lastnih medijih se počutimo varne. Zunanji svet pa nas pogosto navdaja s tesnobo. Zato se nam hitro zgodi, da prepričujemo prepričane, do onih, ki so z eno ali kar obema nogama zunaj cerkvenega zidu, pa naše sporočilo ne pride.

Občutek imam, da so gibanja, župnije in manjše skupnosti dokaj večje, ko gre za medije. Večjim institucijam pa bi koristilo, če bi

se zadeve lotile bolj profesionalno. Ne le ko gre za njihove lastne medije, ampak tudi v odnosu do javnega mnenja.

Nedavno je papež Benedikt XVI. obiskal ZDA, kjer je sprejel tudi žrtve spolnih zlorab, ki so jih povzročili duhovniki. Kakšne posledice bo po vašem mnenju imel ta dogodek?

Benedikt XVI. je v ZDA odšel s sporočilom za ves svet. Predstavil je svojo vizijo odnosa med vero in razumom, med Cerkvijo in državo. Gre za ključno vprašanje preživetja zahodne civilizacije, ki jo razkraja dvojna nevarnost sekularizma in fundamentalizma.

Zlorabe, ki jih omenjate, so katoličane močno prizadele. Bolj kot zlorabe same je ameriške vernike razjezilo dejstvo, da škofje in redovni predstojniki niso ukrepali niti takrat, ko je bilo jasno, da nekdo zlorablja mladoletno osebo. Greha in zločina ne moreš popolnoma preprečiti. Od predstojnika in škofa pa verniki upravičeno pričakujejo, da jih bo zavaroval – tudi in predvsem pred svojimi duhovniki, če je to potrebno. Papež Benedikt XVI. se tega dobro zaveda. Navsezadnje je bil on tisti, ki je nepopravljivim pedofilom odvzel zaščito, ki jim jo je kot duhovnikom dajal cerkveni zakonik. Z javnim opravičilom za dejanja ter pomanjkljivosti duhovnikov in škofov je pokazal svojo iskrenost. Šele potem je lahko spregovoril tudi o tem, kaj Cerkev lahko ponudi današnjemu svetu na področju javnega življenja. **D**

Ivan Grohar, *Sejalec* (1907)

Impresionisti in njihov čas

V. M., fotografije iz knjige *Impresionisti*

V Narodni galeriji v Ljubljani je na ogled največja razstava v letošnjem letu *Slovenski impresionisti in njihov čas 1890–1920*. Razstavljenih je 400 slik Jakopiča, Groharja, Jame, Sternena in drugih slikarjev ter kipi in fotografije.

Razstavo so postavili v stari zgradbi Narodne galerije, zaradi česar so morali stalno razstavo začasno preseliti v njen novi del, kjer je na ogled v okrnjeni obliki. V ospredju razstave so dela naših najznamenitejših impresionistov: 70 slik Richarda Jakopiča, 26 Matija Jame,

26 Mateja Sternena in 24 del Ivana Groharja.

90 let Narodne galerije Namen razstave je zaznamovati predsedovanje Slovenije Evropski uniji in 90-letnico Narodne galerije ter omogočiti javnosti, da se po kar nekaj desetletjih spet

neposredno sreča s široko priljubljenimi in cenjenimi izvirniki štirih mojstrov impresionistov – Jakopiča, Jame, Groharja in Sternena – ter hkrati spozna ali znova vzljubi številne znane slikarske sopotnike impresionizma, kot so Anton Ažbe, Ivana Kobilca, Ferdo Vesel, Ivan Vavpotič in

mnogi drugi. Hkrati želi opozoriti na tedanje kiparske, fotografske in arhitekturne dosežke v času, ko je popotresna Ljubljana dobila najbolj cvetočo secesijsko podobo, v mestu pa je zraslo nekaj pomembnih spomenikov.

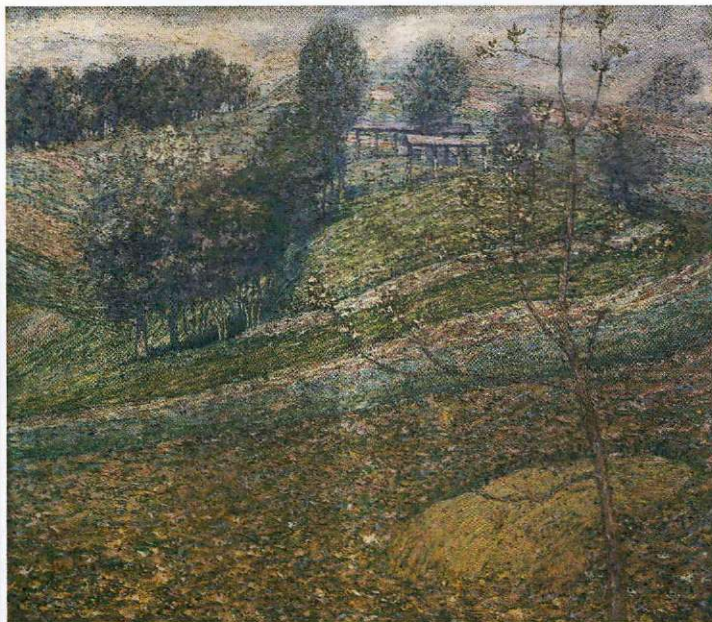
Razstava zasleduje ikonografske teme in slogovne spremembe

ter prehode v pomembnem časovnem okviru, ki ga razpira na področju slikarstva in kiparstva, kot na novo spodbujene umetniške opreme knjig in modernističnih tiskov, pomembno pa se posveča tudi zgodnji slovenski fotografiji, ki je po eni strani dokumentarna, po drugi pa visoko umetniška.

Od Sejalca do Krotilke kač Na prvem mestu po številu so na razstavi slikarska dela Riharda Jakopiča, Matija Jame, Mateja Sternena in Ivana Groharja. Od sopotnikov impresionizma razstava zajema dela Antona Ažbete, Maksima Gasparija, Ivane Kobilce, Hinka Smrekarja, Frana Tratnika, Ivana Vavpotiča in Ferda Vesela ter Gvidona Birolle, Josipa Germa, Ludvika Grilca, Frana Klemenčiča, Franceta Mesesnela, Saša Šantla in Ivana Žabote.

V največji dvorani čaka na obiskovalce nekaj glavnih ikon impresionizma – od *Sejalca* in *Pomladi* do Sternenovega *Rdečega parazola* ali Jamovega *Pastirja* in Jakopičevega *Zelenega pajčolana*. Kar nekaj slik pa je za obiskovalca še posebej zanimivih zato, ker so na ogled bodisi po več desetletjih ali pa sploh prvič. Nekatere so v zasebni lasti, druge so v depojih in so jih za to razstavo pripeljali celo iz zamejstva.

Tako ima npr. *Krajina s kozolcem* Riharda Jakopiča, naslikana okrog 1905, svoje reprezentančno mesto v sejni sobi predsednika vlade in doslej še ni bila razstavljena. *Slap* Ivana Groharja iz okoli 1903 je v zasebni lasti in doslej tudi še ni bil razstavljen. Serije Jakopičevih pogledov na *Križanke* v takšnem obsegu – 13 platen – ni bilo mogoče videti vse od pregledne razstave Jakopičevih del leta 1970 v Moderni galeriji. Več platen je v zasebni lasti, vidimo lahko tudi tisto, ki ga hrani Galerija umjetnina v Splitu. Jamove slike *Pri obedu* (1899), ki je v zasebni lasti, ni bilo mogoče videti že 34 let, njegov *Zgodnji sneg* pa je posodila splitska galerija umetnin. Lahko občudujemo znani Sternenov portret *Tončke Gaber*, ki je sicer v zasebni lasti. Posebna priložnost je srečanje s fotografijo Avgusta Bertholda *Sejalec*, ki je tudi v zasebni lasti.

Ivan Grohar, *Pomlad* (1903)

Krotilka kač v bronu, delo kiparja Ivana Zajca, pa je nova pridobitev Narodne galerije in je prvič razstavljena.

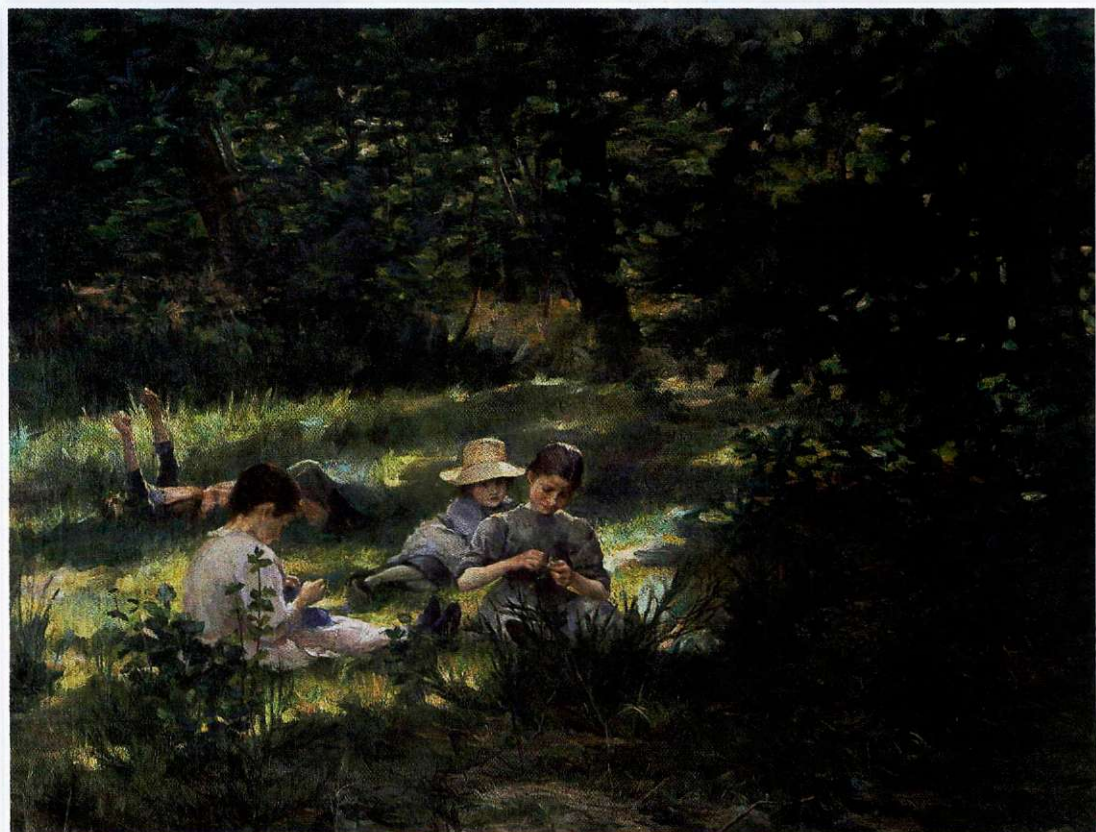
Kiparstvo in fotografija Ob zvenečih slikarjih včasih pozabljamo na pomembna kiparska imena tega obdobja: razstava je zbrala – bodisi neposredno ali na fotografijah – 16 del Franca

Bernekerja, osem plastik Lojzeta Dolinarja, 12 Ivana Zajca, morda danes najbolj znanega po Prešernovem kipu na današnjem Prešernovem trgu, ter posamezne druge kiparje, kot so Alojzij Gangl, Ivan Napotnik, Svetoslav Peruzzi, Alojzij Repič, Anton Šteflic ali Peter Žmitek.

Posebna soba je namenjena fotografiji Avgusta Bertholda, in to

ne le zaradi njegovih mojstrov in z objektivom, tehniko pigmentiranja in gumijevim tiskom, pač pa tudi zato, ker se je sodelovanje med fotografijo in likovno umetnostjo dejavno prepletalo; zato ima v očeh radovednega gledalca najbrž še posebno vrednost njegova fotografija sejalc. Njegova najboljša dela so prav krajinske in žanrske fotografije ter portreti slovenskih literatov in drugih znanih oseb. Čeprav laična javnost z impresionizmom enači dela Jakopiča, Jame, Groharja in Sternena, je bil Berthold s svojim fotografskim umetniškim prispevkom prav tako ena ključnih ustvarjalnih osebnosti slovenskega impresionizma.

Arhitektura in film Arhitektura je dobila v popotresni Ljubljani na prelomu stoletij nov zamah. Razstava govori o Maksu Fabianiju, Jožetu Plečniku in Ivanu Vurniku. Trojico lahko imenujemo utemeljitelje moderne arhitekture na Slovenskem. S pomočjo podatkov z razstave je mogoče predstavljene stavbe poiskati tudi po Ljubljani. Denimo Mladiko, današnjo pravno fakulteto, Zmajski (najprej jubilejni) most, sodno ►

Ivana Kobilca, *Otroci v travi* (1892)

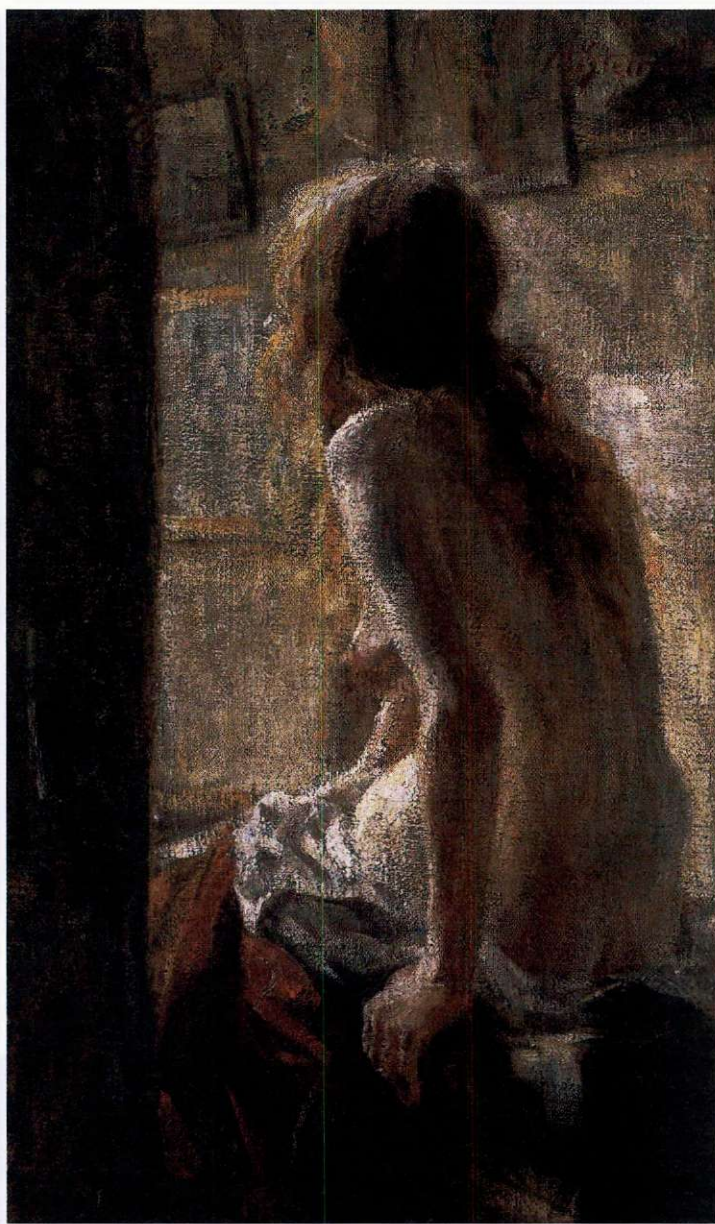
Ivan Vavpotič, *Portret Alme Urbanc* (1912)

► palačo, Kresijo, Filipov dvorec, secesijske stavbe ob Miklošičevi cesti ter hotel Union, Mestno hranilnico na Čopovi, Opero, Deželni dvorec s sedežem univerze, realko na Vegovi, kompleks tehniških šol na Aškerčevi, Filharmonijo ... in ne nazadnje Narodni dom, v katerem je na ogled razstava. Hotel Bellevue in nekdanja Švicarija, oba iz tistega časa, nista v zavidanja vrednem stanju.

Zbrano filmsko in digitalno gradivo na razstavi govori o tedanjem društvenem življenju, znanosti in iznajdbah, ljubljanskih hotelih

in kavarnah, javnih spomenikih, umetniških ateljejih, Jakopičevem paviljonu ter seveda zgodovinskih in političnih dogodkih.

Izvor eksponatov Za razstavo je največ eksponatov prispevala Narodna galerija, ki je matična nacionalna varuhinja del tega obdobja, pridobili pa so jih tudi iz Moderne galerije, Narodnega muzeja, Mestnega muzeja, Dolenjskega muzeja, Sadnikarjevega muzeja v Kamniku, NUK, Slovenske knjižnice, Študijske knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, Galerije umjetnosti Split, Moderne galerije Zagreb pa tudi tiste, ki so registrirane pri nas, a reprezentančno visijo v parlamentu ali na vladi. Nekaj eksponatov je tudi iz SAZU, Zveze svobodnih sindikatov, nekaterih podjetij. Številni zasebniki so se prijazno odzvali povabilu Narodne galerije, razstavljenih je 45 njihovih platen. Že precej časa v restavratorskih prostorih Narodne galerije poteka tudi živahna restavratorska dejavnost, saj je treba platna očistiti, marsikateri eksponat pa terja tudi zahtevnejše obnovitvene

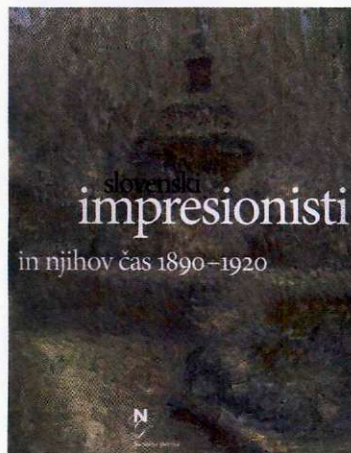
Matej Sternen, *Ženski akt* (1902)

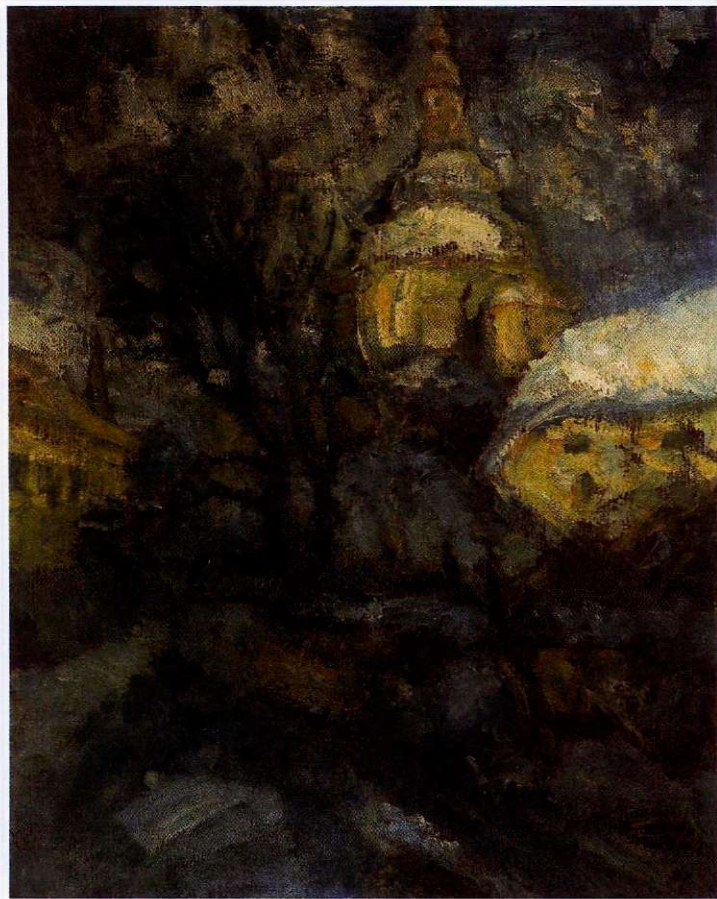
ali varovalne posege. Več kot 30 slik so v celoti restavrirali. Jamovi sliki iz Narodne galerije *Portret Rozi Bleiweis z otroki* (1901) in *Vrbe* (1908), Sternenov *Devinski grad z morjem* (1911, tudi Narodna galerija) ter Jakopičeve *Križanke* iz zasebne lastnine so bile predmet temeljite restavracije in tako osvežene razveselijo vsako ljubiteljsko oko.

Razstavo, ki bo na ogled do 8. februarja 2009, je snovalo 21 strokovnjakov, seveda s pomočjo številnih drugih sodelavcev. Avtorica projekta je dr. Barbara Jaki, direktorica Narodne galerije.

Katalog Razstavo spremlja obsežen in vsebinsko zelo bogat katalog na 733 straneh, saj stro-

kovnjaki z različnih področij strnjeno prikažejo vse, kar je mogoče videti tudi na razstavi. Seveda katalog ponudi še več. Objavljeni so naslednji prispevki: *Slovenski impresionisti in njihov čas 1890–1920*. Uvod (dr. Barbara Jaki), *Impresionizem in kritika* (prof. dr. Tomaž Brejc, umetnostni zgodovinar s posebnim strokovnim poudarkom na tem obdobju), *Slovenska zgodnjemoderna portretna in žanrska plastika 1890–1920* (mag. Mateja Breščak, voditeljica kustosov v NG), *Umetnost narodov. Nacionalna/kulturna diferenciacija na razstavah srednjeevropske likovne umetnosti v letih med 1890 in 1920* (dr. Elizabeth Clegg, samostojna raziskovalka iz Londona), *Med središčem in obrob-*

Rihard Jakopič, *Križanke* (1909)

jem (prof. dr. Igor Grdina, Inštitut za zgodovino ZRC SAZU), *Dinamični prepleti fotografije in slikarstva v obdobju 1890–1920* (mag. Mirko Kambič, umetnostni zgodovinar), *Med svetlim polmrakom in konturami življenja: Slikarski sodobniki in vrstniki slovenskih impresionistov* (prof. dr. Milček Komelj, Umetnostnozgodovinski oddelek Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani), *Slovenska arhitektura v času slovenske moderne* (prof. dr. Peter Krečič, direktor Arhitekturnega muzeja v Ljubljani), *München, Ažbetova šola in slovenski impresionisti* (Marja Lorenčak, kustodinja NG), *Urbanizem in arhitektura avstrogrške dobe* (dr. Breda Mihelič, Urbanistični inštitut, Ljubljana), *1890–1920: francoski impresionisti kot kontekst in kot kanon* (prof. dr. Jure Mikuž, redni profesor na Inštitutu za humanistične študije), *Žive slike* (Goran Milovanović, Galerija Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki), *Biografije umetnikov s fotografijami* (Ana Mizerit), *Slovenska glasba v obdobju med letoma 1890–1920* (prof. dr. Gregor Pompe, Muzikološki oddelek

Filozofske fakultete v Ljubljani), *Biografije umetnikov s fotografijami* (Kristina Preininger, kustodinja pedagoginja NG s sod.), *Arhitektura v času slovenskih impresionistov* (dr. Damjan Prelovšek, generalni direktor direktorata za kulturo dediščino ministrstva za kulturo), *Knjižna ilustracija v letih od 1890 do 1920* (Alenka Simončič, kustodinja NG), *Moderna in problem izvedbene kompetence* (dr. Andrej Smrekar, kustos NG), *Fotograf Avgust Berthold, slovenski impresionist* (dr. Sarival Sosič, Mestna galerija, Ljubljana), *Iskanje simbolov. Vizualizacija nacionalnih teženj skozi formo javnih spomenikov* (doc. dr. Tomislav Vignjevič, Fakulteta za mediteranske študije, Koper), *Podobe mladega naroda* (doc. dr. Nadja Zgonik, ALUO, Ljubljana), *Zelo slovenska slika* (mag. Beti Žerovc, samostojna raziskovalka), *Časovna preglednica* (mag. Pavlina Bobič in Petra Testen, ZRC SAZU). Iz naštetega se vidi, kako na široko so uredniki Barbara Jaki, Mateja Breščak in Andrej Smrekar zastavili za svojevrsten »katalog« – v resnici obsežno monografijo. **D**

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 29. 5. 2008

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije in Slovenski komorni zbor

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt – koncert za kuharja, šest vajencev in tri pomivalce

20.00 MGL: J. Prideaux: Gospodinja

PETEK, 30. 5. 2008

20.00 MGL: Drago Jančar: Lahka konjenica

20.00 SNG Drama: Dušan Jovanović: Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo

21.00 Plesni teater Ljubljana: Snježana Premuš: Tiho telo – plesno-gledališka predstava

SOBOTA, 31. 5. 2008

19.30 Cankarjev dan: Letni koncert Papirniškega pihalnega orkestra Vevče – filmska glasba

20.00 Slovenska filharmonija: Letni koncert Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

20.00 SNG Drama: Dušan Jovanović: Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo

20.00 MGL: J. Stein, J. Bock, S. Harnick: Goslač na strehi – muzikal

NEDELJA, 1. 6. 2008

11.00 & 18.00 Lutkovno gledališče: J. & W. Grimm / K. Autilisova: Trnuljčica – lutkovna predstava

17.00 Hiša eksperimentov: Vsi enaki, vsi različni – znanstvena dogodivščina

PONEDELJEK, 2. 6. 2008

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza: Bog masakra

TOREK, 3. 6. 2008

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt – koncert za kuharja, šest vajencev in tri pomivalce

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza: Bog masakra

20.30 Cankarjev dom: The Tiptons (ZDA) – džez

SREDA, 4. 6. 2008

18.00 Cankarjev dom: Zaključni letni plesni predstavi Šole ljudskega plesa in Otroške folklorne skupine Etnika z gosti

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt – koncert za kuharja, šest vajencev in tri pomivalce.

20.00 SNG Drama: Dušan Jovanović: Življenje podeželskih plejbojev po drugi svetovni vojni ali Tuje hočemo – svojega ne damo

20.00 Gledališče Glej: F. Prešeren: Krst pri Savici

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Obveščevalec iz Berlina

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Generalštabni polkovnik Vladimir Vauhnik je kot vojaški ataše Kraljevine Jugoslavije iz Berlina dan pred nameranim napadom na Jugoslavijo zamen poslal v Beograd opozorilo. Med vojno je ustvaril široko obveščevalno mrežo.

Generalštabni polkovnik Vladimir Vauhnik, vojaški ataše in obveščevalec

Med najskrivnostnejše osebnosti druge svetovne vojne nedvomno spada Vladimir Vauhnik. Bil je poklicni vojak jugoslovanske kraljeve vojske, vojaški ataše (se pravi obveščevalec) v Berlinu, vodja obveščevalne mreže med okupacijo, zato je jasno, da je bilo njegovo delovanje skrivnostno. Sam je o tem napisal knjigo z naslovom »Nevidna fronta«, ki je izšla leta 1955 v Argentini, ko je

bil Vauhnik že mrtev. V domovini je bila knjiga natisnjena šele leta 1972, pa še tedaj v skrajšanem obsegu, kajti zajemala je le obdobje Vauhnikovega delovanja kot vojaškega atašeja v nacistični Nemčiji od leta 1938 do začetka druge svetovne vojne. Drugi del knjige, ki je obsegal njegovo delo med drugo svetovno vojno, ni bil pri nas nikoli objavljen. Menda zato, ker je svojih spominih napisal nekaj zadev, ki komunističnim obla-

stem niso bile všeč, čeprav je avtor spremne besede Makso Šnuderl, visok komunistični funkcionar, ki je Vauhnik poznal še iz gimnazijskih časov, menil, da so negativne sodbe o partizanih po Vauhnikovi smrti dodali emigranti.

Ne glede na to pa je bil Vauhnik v svojih spominih zelo skromen in se je omejil večinoma na suha vojaška dejstva. To je seveda velika škoda, saj je osebno poznal vrsto ljudi, ki so igrali pomembne vloge v drugi svetovni vojni. Poznal je veliko nemških politikov in vojakov, od Göringa, Himmlerja, Goebbelsa, zu-

ske šole, in skupaj z ženo sta svoje štiri sinove in hčerko vzgajala v narodnjaškem duhu. Vauhnik je srednjo šolo obiskoval v Mariboru, kjer se je odlikoval predvsem v matematiki in bil eden najboljših učencev, če ne celo najboljši v svojem letniku. V četrtem letniku gimnazije je dobil deželno nagrado Štajerske za uspehe v zgodovini, ki si jo je sicer izbral za fakultativni predmet.

Kranjski Janez ... Namesto v peti letnik gimnazije se je Vauhnik vpisal v štiriletno vojaško pehotno kadetnico v Dunajskem novem

Vauhnik je o virih obveščevalnih podatkov zasliševal vodja esesovske obveščevalne službe general Schellenberg osebno.

nanjega ministra von Ribentropa do generalov Keitla, Krebsa, Jenschonneka, vodjo nacistične obveščevalne službe SS generala Schellenberga pa tudi druge člane visoke nacistične družbe, diplomate in seveda člane diplomatskega zbora v Nemčiji. V vlogi atašeja je imel edinstveno priložnost, da je spremljal nemški blitzkrieg na Poljskem in v Zahodni Evropi, dokler seveda ta ni pregazil tudi Jugoslavije.

Tudi v Jugoslaviji je imel široko paleto znancev med oficirji in diplomati, osebno je poznal Dražo Mihailovića pa Maistrove borce kot tudi nekatere komunistične voditelje. Škoda je torej, da je vse to vedenje in vsa ta poznanstva odnesel s seboj v grob.

Vladimir Vauhnik se je rodil 24. junija 1896 v Svetinjah v Slovenskih goricah. Njegov oče je bil nadučitelj, se pravi ravnatelj ljud-

mestu. Tri letnike je končal z odlično, ko bi se moral vpisati v zadnji, četrti letnik, pa je izbruhnila prva svetovna vojna. Namesto v šolske klopi so tako gojenci zadnjega letnika odkorakali na fronto. Vauhnik je bil kot pehotni častnik dodeljen cesarsko-kraljevemu 17. pehotnemu polku, t. i. Kranjskim Janezom. V službi v enem najbolj slavnihih polkov monarhije je napredoval do nadporočnika.

Ko je dvojna monarhija propadla, ni omahoval niti za hip, ampak se je takoj pridružil skupini oficirjev in vojakov okoli generala Maistra. Bil je med tistimi, ki jim je uspelo obraniti Maribor in je v letu 1919 sodeloval v bojih na Koroškem. Vauhnik je bil ranjen, je pa tudi napredoval in postal stotnik. Ob koncu bojev na Koroškem, ko je vprašanje meja iz rok vojakov prevzela diplomacija, je zaprosil za sprejem v vojsko Kra-

Vauhnik se je udeležil bojov za severno mejo.

Vauhnik je na podlagi svojih podatkov opozoril nadrejene v domovini, da se pripravlja napad na Jugoslavijo in bombardiranje Beograda, a zamen.

ljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sprejeli so ga in mu potrdili stotniški čin.

Vauhnik je obiskoval generalštabno akademijo v Beogradu, vojska pa ga je poslala tudi v Francijo, kjer je obiskoval slovito vojaško šolo »École de Guerre« v St. Cyru. Njegova sošolca sta bila kasnejši poveljnik Jugoslovanske vojske v domovini Draža Mihailović in kasnejši vodja francoskega odporniškega gibanja Charles de Gaulle.

V vojaški hierarhiji je precej hitro napredoval, k čemur je pripomoglo tudi njegovo akademsko delo. Objavil je namreč večje število člankov, del s področja

vojaške in znanstvene tematike. Nekatera od njih naj bi mu bili nadrejeni oficirji ukradli in objavili pod svojimi imeni. Nekaj časa je Vauhnik tudi predaval na vojaški akademiji jugoslovanske vojske, napredoval je v najmlajšega generalštabnega polkovnika v armadi in bil leta 1936 načelnik štaba Dravske divizije v Ljubljani.

Obveščevalec iz Berlina Zaradi njegovega širokega vojaškega znanja in izvrstnega obvladovanja nemščine (poleg slovenščine, nemščine in srbsčine je govoril še italijansko, francosko in angleško) so ga leta 1938 poslali na eno najbolj občutljivih mest, po-

stal je vojaški, letalski in mornariški ataše Kraljevine Jugoslavije v Berlinu.

V Berlinu je bil prepuščen v glavnem samemu sebi. Njegov šef, veleposlanik Ivo Andrić, kasnejši književnik in Nobelov nagrajenec, je bil sicer poklicni diplomat, vendar brez vsakršnega občutka za vojaške in še posebno obveščevalne zadeve. Večina uslužbencev ambasade in konzularnih predstavništev je bila podobna svojemu šefu, poleg tega pa so bili v glavnem srbskega rodu, izšolani na britanskih in francoskih univerzah ter precej protinemško usmerjeni, kar je bilo seveda pri navezavi stikov in zbiranju podatkov v Nemčiji velik minus.

Vauhnik je moral torej praktično iz nič ustvariti svojo obveščevalno mrežo. Poleg rednih uradnih stikov z nemškimi vojaškimi, političnimi in diplomatskimi predstavniki je vzdrževal neformalne stike z vojaškimi atašaji, akreditiranimi v Berlinu, prav tako pa tudi z mnogimi člani nemške visoke družbe. Menda je bil eden njegovih najpomembnejših informatorjev letalski general Hans Jenschonnek, ki je bil leta 1939 imenovan za načelnika štaba nemškega vojnega letalstva. Menda naj bi bil Vauhnik od njega dobil kronski dragulj svoje obveščevalne kariere v Berlinu, sporočilo, ki ga je 5. aprila 1941 poslal v

Beograd in je napovedalo jutranji napad na Kraljevino Jugoslavijo ter sistematično bombardiranje Beograda. Jenschonnek se je leta 1943, ko so ga naredili za grešnega kozla zaradi zavezniškega bombardiranja rajha, ustrelil.

Med Vauhnikovimi obveščevalnimi viri naj bi bile tudi različne dame iz berlinske družbe, z nekaterimi naj bi bil imel tudi intimna razmerja. Menda je imel zvezo tudi s sestro generala von Treskowa. General in večina njegove stare pruske vojaške družine so bili že od vsega začetka nasprotniki nacizma in general sam je bil eden od motorjev odpora proti nacizmu. Osebo je poskušal ubiti Hitlerja, sodeloval je v več atentatih na nacističnega voditelja in bil globoko vpleten v spodleteli poskus državnega udara 20. julija 1944. Po njem je napravil samomor, da bi se izognil aretaciji.

Naj so bile te zveze resnične ali pa je dobil Vauhnik svoja obvestila iz drugih virov, niti ni pomembno, pomembno je, da so bila obvestila prava. Po porazu Jugoslavije v aprilski vojni leta 1941 so Vauhnika aretirali in zaprli v esesovsko »zasebno« ječo. Tam so ga mesece zasliševali na najvišji ravni, med drugim vodja esesovske obveščevalne general Schellenberg osebno.

Mreža BBZ Jeseni leta 1941 so ga izpustili, menda zato, ker je privolil, da bo delal za naciste. Tako je vsaj trdil Schellenberg v spominih. Mogoče je tudi, da je Vauhnik navidezno privolil, da bi se izvlekel iz zapore. Nacisti ►

General Mihailović je svojega starega sošolca Vauhnik imenoval za komandanta Jugoslovanske vojske v domovini za Slovenijo.

► naj bi mu bili ponudili tudi službo v Kruppovem industrijskem imperiju, a Vauhnik je oktobra 1941 odšel iz Nemčije v Zagreb. Tam ga je nekaj časa ščitil general Marič. Marič, nekdanji avstro-ogrski častnik, ki je pozneje postal divizijski general jugoslovanske vojske, je po razpadu Jugoslavije vstopil v hrvaško vojsko. Tu je ščitil svoje nekdanje kolege pred ustaši. Mariča so kasneje zaradi nasprotovanja ustašem zaprli, rešil pa ga je nemški komandant na Hrvaškem, general von Glaisenau, njegov stari kolega iz cesarsko-kraljevske vojske.

Vauhnik so torej v Zagrebu zaradi Maričeve protekcije pustili na miru in tako je ustvaril obveščevalno mrežo, ki jo je poimenoval BBZ, kar je kratica zna- nega finančnega časopisa »Ber-

Vauhnik se je šolal na prestižni francoski vojaški šoli St. Cyr.

obveščevalcev, več pa je bilo ob- časnih sodelavcev.

Mreža, ki jo je ustvaril Vauh- nik, je bila strogo nepolitična in je zbirala samo vojaške podatke, kot so postavitve vojaških enot, njihova moč, oprema, prestavitve, transporti in podobno. Podatki, ki so jih tako zbrali, so romali k

ki je bil poveljnik Jugoslovanske vojske v domovini, na začetku leta 1944 imenoval za poverje- nika za Slovenijo. Kraljeva vlada je tedaj povišala Vauhnika tudi v čin brigadnega generala. Vauhnik je (občasno je v času svojega obve- ščevalnega dela uporabljal kodno ime general Marčič) navezal stike

Od šestdesetih rednih članov

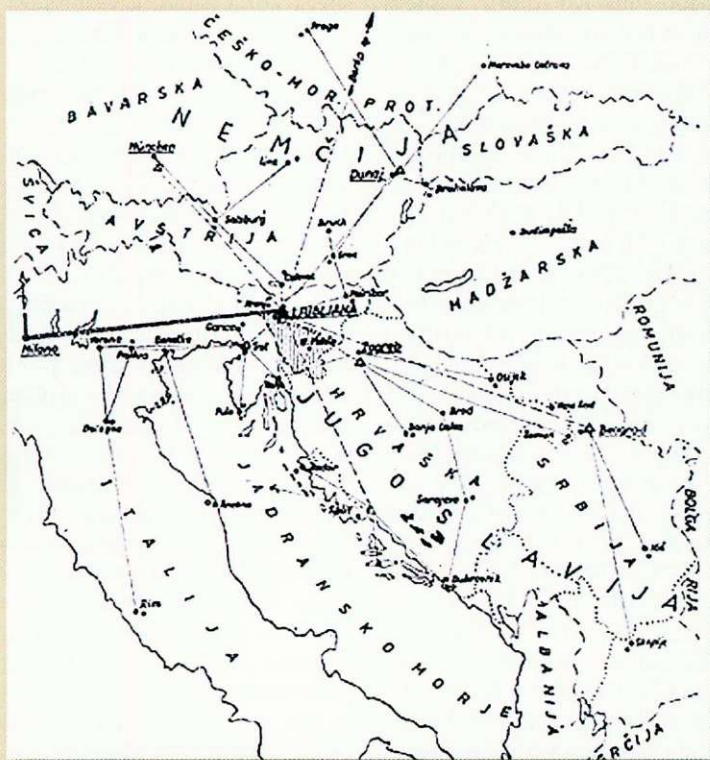
Vauhnikove obveščevalne mreže so jih kar štirinajst ustrelili Nemci.

z več nekdanjimi kraljevimi oficir- ji, ki so bili pripadniki slovenskega domobranstva, in prek njih zbiral podatke, pripravljali pa naj bi se bil tudi, da bodo ob prvi ugodni priložnosti napadli nemško vojsko. Kmalu so te oficirje Nemci aretirali in jih poslali v koncentracijska ta- borišča. Nekateri so trdili, da so jih izdali komunisti, da bi se rešili po- tencialnih nasprotnikov v boju za oblast po vojni. Gestapo je prodrl tudi v Vauhnikov ljubljanski cen- ter mreže BBZ. Aretirali so enajst obveščevalcev in jih osem kasneje ustrelili. Vauhniku se je uspelo iz- muzniti in se še globlje skriti v ile- galo. Kaj kmalu pa so mu postala tla v Ljubljani prevroča, zato se je napotil proti Italiji, kjer se je skrival pri članih svoje mreže. Le-ti so imeli nekaj izkušenj v skrivanju, saj so prek svojih kanalov rešili nekaj protinacističnih in židovskih be- guncev pred gestapom. Jeseni leta 1944 so gestapovci delno razbili najprej zagrebški in nato še tržaški center Vauhnikove obveščevalne mreže. Mreža je s tem praktično razpadla. Skupno je bilo ustrelje- nih štirinajst obveščevalcev, več pa jih je bilo poslanih v zapor in koncentracijska taborišča.

Smrt v emigraciji Jeseni leta 1944 je Vauhniku, ki mu je bil za petami gestapo, prek zvez uspelo pobegniti v Švico, saj je njegova mreža pošiljala angleški obvešče- valni službi podatke prek britan- skega veleposlaništva v Bernu.

V Švici je ostal do konca vojne. Poleti 1945 je pisno stopil v stik z domovino in ponudili so mu, naj se vrne, kar pa je zavrnil. Ne- dvomno je bila poteza pametna, kajti tedaj so zmagoviti komunisti množično iskali resnične ali nami- šljene »angleške špijone«, Vauhnik pa je bil brez dvoma pravi. Čeprav je vohunil proti nacistom, to pre- napetih udbovcev ni zanimalo.

Po treh letih življenja v Švici se je Vauhnik napotil čez veliko lužo v Argentino in se naselil v Buenos Airesu. Med tamkajšnjimi političnimi emigranti je imel pre-

Lovke obveščevalne mreže BBZ, ki jo je ustvaril Vauhnik

liner Borsen Zeitung«. Zagreb je bil eden od centrov te mreže, njen sedež pa je Vauhnik nekaj tednov pozneje prenesel v Lju- bljano. Mreža je ustvarjala nove centre v Trstu, Veroni, Benetkah in Milanu. Njene lovke so segale na Dunaj in München, v Prago, Bratislavo in Berlin, v Rim, Split, Beograd ... V mreži je bilo »re- dno zaposlenih« okoli šestdeset

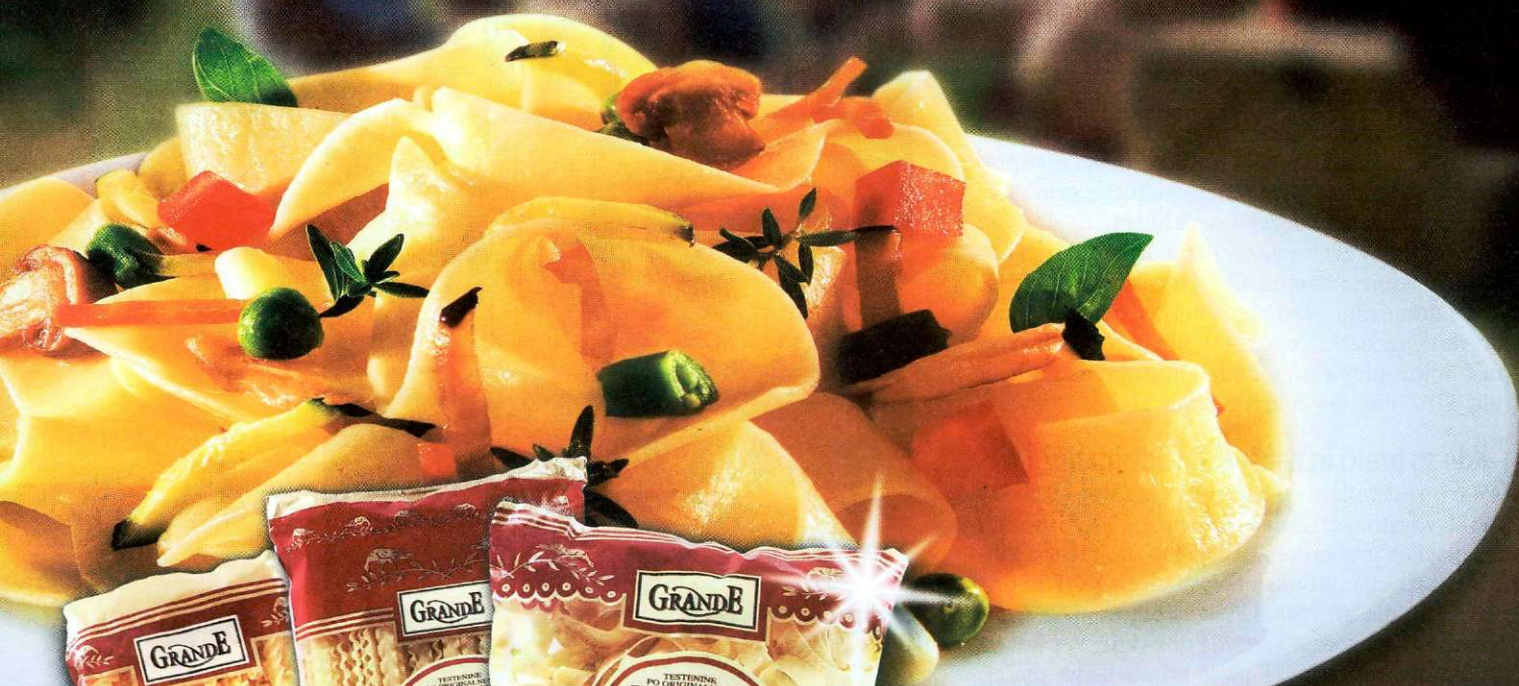
angleški obveščevalni službi Intel- ligence service oziroma h kraljevi jugoslovanski vladi v Londonu. V Ljubljani so mu nekateri njegovi znanci predlagali, da bi se pridru- žil partizanom, a jih je zavrnil. Menil je, da je partizanska taktika napačna, pa tudi njihov svetovni nazor mu ni ugajal.

Vauhnik je njegov stari so- šolec, general Draža Mihailović,

cej sovražnikov; eni so trdili, da je špijon jugoslovanske politične policije, eni, da je špijon sovjetske politične policije, nekateri pa, da vohuni za obe. Vauhnik je v emi- graciji živel bolj sam zase, pisal je spomine, imel pa je tudi težave z zdravjem. Načelo mu ga je namreč zasliševanje v nacističnem zaporu leta 1941 in ilegalno delo, leta emi- gracije pa mu ga seveda niso prav nič izboljšala. Vladimir Vauhnik je umrl leta 1955 v Buenos Airesu. Njegovo truplo so prepeljali v do- movino in ga pokopali v Svetem Jakobu v Slovenskih goricah. **D**

Meditersansko vzdušje tudi doma.

Pričarajte si pristno mediteransko vzdušje s pravimi **testeninami Grande** in si polepšajte trenutke s kulinaričnimi mojstrovinami, narejenimi iz pravih jajc in najbolj kakovostnih sestavin.

GRANDE

Ko še Italijani obmolknejo.

Predstavitev Slovenije v reviji *National Geographic Traveler*

Ob lanskem januarskem obisku urednika revije National Geographic Traveler (NGT) Keitha Bellowsa, ki je v majski številki NGT, krasila jo je podoba Bleda, napisal krajšo reportažo o Sloveniji, so se začeli pogovori o možnosti predstavitve Slovenije v obliki posebne priloge v reviji NGT.

Revija NGT, ena najbolj branih revij s turistično vsebino na svetu, je namenjena izkustvenim potnikom. V ZDA je dandanes okrog 55 milijonov tako imenovanih geotouristov, ki na svojih potovanjih hrepenijo po edinstvenih in pristnih doživetjih ter iščejo svoj naslednji zanimivi, množično še neodkriti popotniški cilj. Primarna motivacija geotouristov je izkusiti in doživeti drugačno kulturo, kot je ameriška. Določen del finančnih sredstev in časa investirajo v preučevanje izbrane destinacije, še preden tja odpotujejo. Obiskujejo kulturne prireditve in dogodke drugih dežel v svoji bližini, da doživijo kulturni in/ali zgodovinski utrip drugih dežel, pogosto obedujejo v etničnih restavracijah v bližini svojih domov, med potovanji obedujejo v lokalnih restavracijah in okušajo kulinariko destinacije, med potovanji pa stremijo h kulturnim doživetjem (vir: TIA/NGT Geotourism Study 2003).

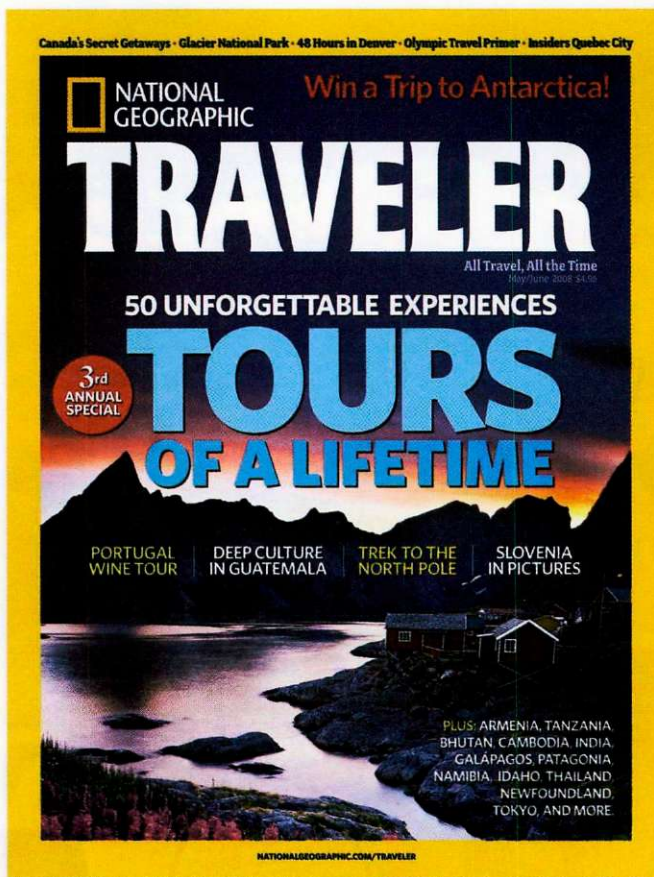
Kdo so bralci in kakšne navade imajo?

Kar 90 odstotkov vseh geotouristov (bralcev NGT) potuje v lastni režiji ali z agencijami, ki v izbranih destinacijah omogočajo in zagotavljajo pristna kulturna doživetja; 80 odstotkov bralcev NGT je pripravljen plačati višji znesek za potovanja z agencijami, ki omogočajo tovrstna doživetja. Več kot 50 odstotkov bralcev NGT pa je pripravljen plačati 10-15 odstotkov več od obstoječih cenovnih ponudb, kolikor si s tem zagotovijo pristno kulturno potovalno izkušnjo v izbrano destinacijo (Vir: National Geographic Traveler Reader Panel 2007).

Slovenija zagotovo ni destinacija množičnega turizma. Tega se čedalje bolj zavedajo tudi posamezni ponudniki turističnih storitev v Sloveniji. Zato se želijo približati izbranim ciljnim skupinam, ki cenijo edinstvenost Slovenije, (razmeroma neokrnjeno) naravo in krajinsko raznolikost ter kakovost in bogastvo slovenske turistične ponudbe. Nenazadnje je prav kakovost okolja tista, ki so jo tuji turisti v anketi med potniki na ljubljanskem letališču leta 2004 ocenili z najvišjo stopnjo zadovoljstva; naravne, kulturne in zgodovinske znamenitosti pa so pri tujih obiskovalcih v Sloveniji v samem vrhu.

Slikovita predstavitev Slovenije

Osrednja tema majsko/junijske številke NGT, ki je bralcem že na voljo, je 50 nepozabnih potovanj, na naslovni strani so izpostavljene 4 destinacije, med njimi Slovenija.

V prejšnjih številkah revije NGT (marec, april) je bila objavljena napoved spremljevalnih dogodkov ob predstavitvi Slovenije. Partnerja v projektu predstavitve 16-stranske priloge z uredniškimi prispevki s fotografijami (15 strani + 3 oglasi) o Sloveniji v reviji NGT sta poleg Slovenske turistične organizacije še Urad vlade za komuniciranje ter Ministrstvo za okolje in prostor. Predstavitvi so se s svojimi oglasi pridružila tudi podjetja: Aerodrom Ljubljana (na zadnji strani priloge o Sloveniji), Krka in Hoteli LifeClass ter z dvema oglasoma v poznejših izdajah v letu 2008 Ministrstvo za okolje in prostor. V zadnji številki si torej lahko bralci pogledajo uvodno fotografijo foteseja o Sloveniji, ki je namenjena Bledu, sledi ji (tudi s kratkim opisom) predstavitev Ljubljane, Julijskih Alp, Goriškega, Planinskega polja/kraških pojavov, Ptuja/kurentovanja, Mejame jame z omembo izjemnega podzemnega sveta, Pirana in sečoveljskih solin.

Dva posebna glasbena dogodka

V sklopu promocije Slovenije v ZDA oziroma v New Yorku bosta potekala tudi **dva posebna glasbena dogodka** – predstavitev sodobne in izvirne slovenske glasbene ustvarjalnosti ter slovenske kulinarike in vin, in sicer **30. in 31. 5. 2008** v New Yorku. Namen obeh glasbenih dogodkov je vzpostaviti neposreden stik z vsemi potrošniki, ki jih zanima obisk Slovenije, povečati navzočnost Slovenije v medijih in povečati zanimanje za potovanje v Slovenijo.

Prvi glasbeni dogodek bo potekal v petek, 30. 5. 2008, v legendarnem Joe's Pubu, ki je namenjen predstavitvi džezovskih glasbenikov. Nastopili bosta skupini Godalika z gosti in Fake Orchestra.

Naslednji dan bo za 300 obiskovalcev in bralcev revije NGT, ki so prvi kupili vstopnico za ta večerni dogodek, v bližnjem Hudson Theatreu edinstvena kulinarčna pogostitev – predstavitev slovenske kulinarike in vin.

Drugi večerni dogodek, in sicer v soboto, 31. 5. 2008, bo potekal v Town Hallu, ki sprejme do 1.500 udeležencev, namenjen pa bo koncertu, na katerem bodo nastopila izbrana in uveljavljena imena roka, džeza in etnoglasbe: Laibach, Bratko Bibič in Guy

Klucsevsek, Vasko Atanasevski ter Marc Ribot & Greg Cohen, Brina, Zlatko Kaučič, Silence in Katalena, s svojo turistično ponudbo pa se bodo predstavila tudi tam navzoča slovenska podjetja.

Dva dogodka za strokovno javnost

Poleg omenjenih dogodkov ob tej priložnosti Slovenska turistična organizacija organizira **še dve predstavitvi za strokovno javnost**; v petek, 30. 5. 2008, bo med 10. in 12.30 v Millennium Broadway Hotelu potekal **workshop** med izbranimi ameriški turističnimi organizacijami/turističnimi agencijami ter predstavniki slovenskega turističnega gospodarstva, ob 11. uri pa bo **tiskovna konferenca**, na kateri bosta kot govorca nastopila mag. Dimitrij Piciga, direktor STO, in Dawn Drew, podpredsednica in predstavnica založniške hiše NGT. Uvodno predstavitev z naslovom Ljubljana kot izhodišče za ogled celotne Slovenije bo pripravila Petra Stusek, vodja odnosov z javnostmi na Zavodu za turizem Ljubljana.

Naj na tem mestu omenimo, da bodo med 4. junijem in 29. septembrom v organizaciji diplomatskih predstavništev v ZDA potekali še naslednji dogodki: slavnostna večerja za 80 do 100 povabljenih gostov v izvedbi izbranega slovenskega kuharja, predstavitev sodobne scenske umetnosti, retrospektiva izbranih slovenskih filmov in predstavitev izbrane slovenske poezije.

Omenimo naj tudi, da bo v avgustovski številki revije National Geographic Magazin (evropska izdaja, število naročnikov je 534.000), izšla skrajšana predstavitev Slovenije na petih straneh, ki jo bo pripravil glavni urednik Keith Bellows. Predvidoma bo v julijski številki NGT polstranski oglas Taste Slovenia, v novembrski/decembrski reviji NGT (am. izdaja) pa bo izšel še krajši prispevek o Sloveniji ter celostranski oglas v imenu STO.

PIRAN

In the presence of a ship, the historic port city of Piran – the "Dubrovnik of the Adriatic" – shines in view from the white-capped Adriatic Sea under a summer sun. Its strategic location on a peninsula and its well-sheltered harbor led Piran to be occupied at various times by Romans, Slavs, Byzantines, Franks, and Venetians. It was under the Venetians, who ruled the town for some 500 years, that reached Piran's notable architecture was shaped, including the Monastery of St. Francis and the red Venetian houses. Today Piran attracts crowds with its picturesque old town, marina, and seaside cafés.

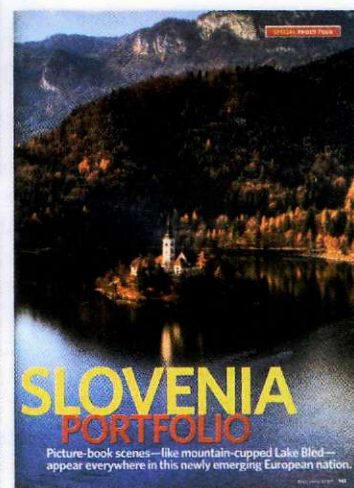
PHOTOGRAPH BY LINDA SHERIDAN

GORICKO

Known in the past as the "Irregularly shaped Great castle" in Slovenia's northeastern Ljudevit region is purported to be the largest such structure in the country. Thought to have been built as a stronghold for the Knights Templar along the route of the Crusades to the Holy Land, the building reflects later Baroque-style renovations, especially notable in the time-enclosed arcade. Among the interesting facets of this unusual castle, which today houses handicrafts workshops, are the alleged number of original rooms – 365, one for each day of the year – and evidence of Christian symbolism in some architectural details. The region of Goricko lies just west of Slovenia's border with Hungary. In Prekmurje, an area known as Slovenia's "forgotten corner," traditional ways of life still prevail here, including the selling of fresh peppers straight from farm baskets (above). Some observe that the area feels more Hungarian than Slovenian – a wedge of centuries of Hungarian rule, which ended with World War I.

PHOTOGRAPH BY ANDREW HENNINGSEN
GIRL: JANEZ URSIN

Majsko/junijska izdaja revije National Geographic Traveler s posebno prilogo o Sloveniji je izšla v 850.000 izvodih. Od tega 738.907 revij prejmejo naročniki te revije v ZDA. Poleg tega prodajo v časopisnih kioskih še 62.537 izvodov revije (kar je največ med vsemi revijami s turistično tematiko).

Trubarjev album

1.

Založba Mladinska knjiga

Dr. Mihael Glavan, dolgoletni vodja Rokopisnega oddelka Nuka, v tej knjigi poznavalsko in izčrpno popelje bralca po sledih Trubarjevega življenja od rodne Rašice do groba v nemškem Derendingnu. Od strani do strani spoznavamo okoliščine, v katerih je zorel »čudež prve slovenske knjige«, ki mu je izobraženi, nadvse delovni in širokopotezni mož dodal še naslednjih dvajset del v slovenskem jeziku, potem ko je skoraj polovico svojih let preživel v pregnanskem »Nigirdidomu«. Glavano monografijo, v kateri je nanizano tako rekoč vse, kar se je do današnjih dni dognalo o življenju in delu Primoža Trubarja, bogati več kot 300 slikovnih prilog, na katerih spoznavamo kraje, v katerih je živel, njegove sodobnike in dela, ki jih je ustvaril. Polovica je bila posneta prav za to priložnost.

Razred

Cankarjeva založba

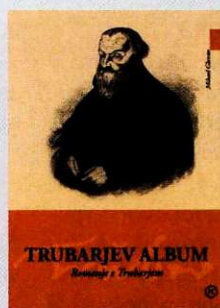
Matjaž Zupančič (1959) je vsestranski ustvarjalec, avtor romanov in dramskih besedil, v različnih gledališčih pa je na oder postavil več kot dvajset predstav. Za prva tri dramska besedila, ki so leta 1993 izšla pod skupnim naslovom *Izganjalci hudiča*, je isto leto prejel nagrado za književni prvenec. Je dobitnik Grumovih nagrad za drame *Vladimir*, *Goli pianist*, *Hodnik* in *Razred*. Drama *Razred* je svojo odrsko potrditev doživela na odru SNG Drame, kjer jo je režiral Mile Korun. Njene knjižne izdaje ne opravičujejo le znotrajbesedilne kvalitete, temveč tudi svežina (pravilneje bi bilo nemara reči večna svežina) obravnavane tematike. Tej bi lahko modno rekli »uveljavljanje na trgu dela« in občutki, ki jih ta izraz sproži v nas, so tudi občutki, ki preplavljajo besedilo. Knjigo spremlja obsežna interpretacija Zupančičevega dramskega opusa, ki jo je pripravil Blaž Lukan.

Jože Plečnik

2.

Zavod za varstvo kulturne dediščine

V zbirki *Dnevi evropske kulturne dediščine* je izšel vodnik po spomenikih *Arhitekt Jože Plečnik*. Različni strokovnjaki so predstavili 18 Plečnikovih arhitekturnih mojstrov, kjer so poudarili predvsem varstveni vidik: cerkve v Bogojini, Gradu na Goriščem, Komendi, Stranjah, na Ponikvah, ljubljanski cerkvi sv. Cirila in Metoda ter sv. Jožefa, Čevljski most, Križanke, NUK, palačo Miklošičeva, Peglezen, promenado v Tivoliju, stadion za Bežigradom, Tromostovje, vrt vseh svetih na Žalah, Ljudsko posojilnico v Celju, lovsko kočjo kralja Aleksandra v Kamniški Bistrici.

1.

2.

3.

4.

Nočni let

Študentska založba

Vsa dela avtorja *Malega princa*, francoskega pisatelja Antoina de Saint-Exupéryja, so znamenovana z njegovo izkušnjo profesionalnega pilota. Lebdeče stanje človeka med zemljo in žarečim soncem, premikajoče se opazovanje potovanja sence letala po tleh, odvisnost od letečega stroja zaznamujejo meditativni roman *Nočni let*. Ko je knjiga prvič izšla leta 1931, predgovor ji je napisal André Gide, je takoj vzbudila veliko pozornost francoske javnosti. V njej se ni oglasal le sijajni pisatelj, izumitelj, amaterski iluzionist, ampak tudi filozof konkretnega življenja, ki je spregovoril nadvse prodorno in človeku razumljivo o labilni eksistenci modernega človeka. Let je tako postal prisposoba za let skozi življenje, ki se je za Saint-Exupéryja končalo tragično leta 1944 na izvidniškem letu za premiki nemških čet. *Nočni let* je tako ne le izjemen roman, ampak izpisuje prerokbo konca samega avtorja.

Uporabna matematika

3.

DMFA

Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije je v knjižni zbirki *Sigma* izdalo delo (v dveh knjigah) Roberta B. Banksa *Ledene gore, padajoče domine in druge prigode iz uporabne matematike*. Matematika je veda, ki jo odlikujejo številne presenetljive lastnosti: človeku omogoča opisovanje, merjenje in vrednotenje različnih vidikov mnogih dogajanj, ki so bodisi rezultat človekovih aktivnosti ali pa na te aktivnosti na neki način vplivajo. Knjiga je zbirka različnih tem, ki se jih da obravnavati z razmeroma preprosto matematično analizo. Vse opisane teme se nanašajo na situacije, dogodke in predmete iz realnega življenja. Pri nekaterih imamo opravka z znanimi pojavi, z metanjem bejzbojskih žog, bančnimi prihranki in kolebnicami, nekatere pa vpeljujejo predstaviteljne pojave: vleko ledenih gor, odplačevanje državnega dolga in trke meteorjev z Zemljo. V knjigi so razviti številni matematični modeli

in presenetljivo je, kako lahko na ta način natančno in jedrnat opisujemo mnogo različnih pojavov in stvari okoli nas.

Vrt in feng šuj

Založba Mladinska knjiga

Zbirka *Vrtnarski svetovalec* je namenjena ljubiteljskim vrtnarjem in vsem, ki za konjiček gojijo rastline na vrtu, v sadovnjaku ali v stanovanju. Priročnik *Feng šuj na vrtu* prinaša nasvete za ureditev dobre energije na vrtu. Najprej je podan uvod v nauk o feng šuju. Dodana je prosojnica z vrisanimi področji bagve in navodili za njeno uporabo ter opomniki za preverjanje razmer na vrtu in za ugotavljanje naših želja. V pomoč so nam nasveti za načrtovanje vrta po načelih feng šuja ter strokovni nasveti za načrtno spreminjanje posameznih vrtnih območij. Priročnik je ilustriran s 50 barvnimi fotografijami in 30 risbami.

Gremo po Ljubljani

4.

Rokus Klett

Vodnik po Ljubljani *Gremo v mesto* – avtorja sta Špela Kuhar in Robert Potokar – je namenjen spoznavanju mesta, predvsem njegovih prostorskih in arhitekturnih kvalit. Predstavljene so na slikovit in zanimiv način, ki je primeren tako za družine z otroki kot za turiste in ne nazadnje za vse, ki jih mesto in arhitektura zanima. V vodnik so uvrščeni vsi najzanimivejši in najbolj prepoznavni prostori, ulice in stavbe, ki meščanom in obiskovalcem dajo najboljši vtis o arhitekturnem prostoru v Ljubljani. Vodnik je sestavljen iz dveh sklopov: zgodovinskega pregleda in posameznih arhitekturnih sprehodov. Zgodovinski pregled je razdeljen na deset časovnih obdobij, ki obsegajo vse od prazgodovine do sodobne Ljubljane. Arhitekturni sprehodi zajemajo splošen opis sprehoda s prikazom na mestni karti ter podrobnejše predstavitev pomembnejših stavb. Vodnik bogatijo številne fotografije in ilustracije ter načrti in zemljevidi.

Privoščite si knjigo ...

... z 10-odstotnim popustom in darilom!

PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi.

Avtor: Viktor Miklavčič

Obseg: 320 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 20,44 EUR

MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot

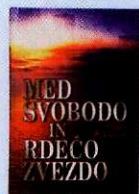
Avtor: Tone Kuntner

Obseg: 72 strani

Format: 13,5x22,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe.

Avtor: Dušan S. Lajovic

Obseg: 347 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 25,87 EUR

ZADNJI IZVODI!

100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja

Avtor: Milan Zver

Obseg: 125 strani

Format: 15x21 cm

Brošura

Cena: 9,18 EUR

OKOPI

Politični razvoj slovenske države od leta 1994

Prodana je bila že v več kot 18.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 309 strani

Format: 16,5x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

PREMIKI

Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992

Prodana v več kot 65.000 izvodih!

Avtor: Janez Janša

Obseg: 363 strani

Format: 15,5x23,5 cm

Trda vezava

Cena: 9,18 EUR

USTAVA ZDRUŽENIH DRŽAV AMERIKE s pojasnili

Ustava Zdrženih držav Amerike je najstarejša veljavna pisana ustava v svetu pa tudi najpomembnejše, kar jih je bilo napisanih. Po več kot dveh stoletjih se še danes uporablja v domala nespremenjeni obliki. Neizmeren je tudi njen vpliv na ustavni razvoj v Evropi in drugod po svetu.

Avtorja: mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak

Obseg: 144 strani

Format: 11x16 cm

Trda vezava

Cena: 20,82 EUR

DRŽAVNA UREDITEV REPUBLIKE SLOVENIJE

Knjiga prinaša aktualen pregled zakonodaje s področja državne in ustavne ureditve Republike Slovenije. Poleg besedila najpomembnejših predpisov s področja državne ureditve, organov oblasti, človekovih pravic, volitev in referendumov ter ustavnega sodstva govori tudi o postopkih pred ustavnim sodiščem in nekaterih njegovih odločitvah. Knjiga je opremljena z vzorci vlog pred ustavnim sodiščem in z uvodnimi pojasnili.

Uredniki: prof. dr. Rafael Cijan, mag. Jurij Toplak,

Tadej Dubrovnik

Obseg: 376 strani

Format: 17x24,5 cm

Trda vezava

Cena: 35,46 EUR

NAROČILO (označite z x):

cena s popustom

☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	18,40 EUR
☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	8,26 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	23,28 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	8,26 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	8,26 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Zdrženih držav Amerike s pojasnili	18,74 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	31,91 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov
Nova obzorja d.o.o., Mivka 25,
1000 Ljubljana ali na
faks 01 24 47 204.

Naročila sprejemamo tudi
po telefonu na številko 01 24 47 200 ali
e-mail knjigarna@demokracija.si.

Vse cene vsebuje 8,5-odstotni DDV. Poštnino
po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača
naslovnik ob prevzemu. Akcija velja do
31.7.2008 oziroma do razprodaje zalog.

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum naročila:

Ulica:

Podpis in žig naročnika

(samo pravne osebe):

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV:

Literatura kot pustolovščina

Lucija Horvat, foto: Veli-Matti Henttonen

Kari Klemelä, prevajalec, založnik, fotograf in vodja finsko-slovenskega kulturnega društva Slovenia-seura, bo 6. junija v Velenju prejel Pretnarjevo nagrado. Doslej je iz slovenščine v finščino prevedel osem del.

knjige »perestrojke«, to je prevode o ruski in sovjetski zgodovini, saj sem na univerzi v Turkuju študiral primerjalno književnost in sem si že dolgo želel prevajati prozo in poezijo. Ko sem izvedel, da smo iz celotne nekdanje (kraljevske in federativne) Jugoslavije med letoma 1900 in 1997 dobili manj kot 20 knjižnih prevodov, mi je postalo jasno, da moram delati nekaj, česar še nihče ni delal. Tako sem leta 1997 začel študirati slovenščino. Malo kasneje sem začel prevajati iz slovenščine in še iz nekaterih drugih jezikov, vendar je trajalo vse do leta 2005, da sem začel prevajati popolnoma »za dušo« in ne zaradi denarja. Iz slovenščine v finščino prevajam skoraj brez dohodkov, razen nekaterih štipendij zasebnih fundacij, v zadnjih letih pa se mi je posrečilo pridobiti sofinanciranje za založništvo iz nekih finskih in slovenskih virov ter leta 2008 prvič tudi iz Evropske unije. Slovenščino sem sicer študiral v poletnih tečajih na Filozofski fakulteti v Ljubljani leta 1998 in 1999 s finančno pomočjo Društva slovenskih pisateljev, ki me je k učenju že od samega začetka

no kot Finska, ki je tudi na robu kultur Zahoda in Vzhoda.

Kakšen je bil vaš prvi vtis o slovenski literaturi nasploh? Kako jo sprejemajo finski knjigotržci?

Zame je bila slovenska literatura že od samega začetka pustolovščina ali raziskovalno potovanje. Moram pa reči, prav sram me je, da je še vedno ne poznam dobro, posebno klasičnih avtorjev ne. Vseeno so mi zelo všeč tisti, ki sem jih doslej našel in prevedel. Imate nekatere zelo dobre proziste in pesnike, ki sem jih poskušal predstaviti tudi finskim bralcem. Poskušal sem prevajati tudi knjige, ki imajo neposreden stik s sodobno Slovenijo in hkrati z zgodovino nekdanje Jugoslavije (Debeljak: Somrak idolov, pesniška zbirka Mesto in otrok) pa tudi univerzalno usmeritev (kot Šalamunova poezija ali Flisarjev roman Čarovnikov vajenec). Finske založbe navadno zahtevajo, da je knjiga že prevedena v angleščino in je po svetu znana. Tako je bila kriminalka Novakove morda edina izjema. Rad bi dejal, da je prevajanje slovenske in nasploh južnoslovenske literature zame precej ambivalen-

Slovenska literatura je bila zame že od samega začetka pustolovščina ali raziskovalno potovanje.

Kako ste prišli v stik s Slovenijo in slovenščino, kdaj ste začeli prevajati iz slovenščine?

Slovenijo sem obiskal prvič leta 1974 z »interrailom«, nato pa sem bil leta 1980 teden dni v Bohinju in na Bledu. S slovenščino sem se začel ukvarjati šele leta 1991, ko je razpadla Jugoslavija, čeprav sem si že v 80. letih kot slavist zaželel poleg ruščine študirati tudi »sr-

bohrvaščino«, ampak nisem mogel, ker je bila edina možnost na univerzi v Helsinkih, jaz pa sem živel v Turkuju. Po osamosvojitvi Slovenije mi je prve učbenike slovenščine prinesel brat, ki je poslovno obiskal Slovenijo že leta 1991, ker pa sem tedaj moral intenzivno prevajati iz ruščine, sem drugo možnost dobil leta 1997. V istem času sem hotel zavrniti

zelo spodbujalo. V Sloveniji so mi še zmeraj všeč iste stvari kot prej: zelo prijazni ljudje pa tudi zanimiva stara kulturna dediščina, lepa narava in posebno čudežno lepi stari gozdovi, ki ste jih Slovenci veliko bolje ohranili kot Finci, saj je na Finskem povsod ogromno golosekov. Slovenija je v Srednji Evropi, hkrati pa na robu slovenskega sveta in Balkana – podob-

no delo, saj prevajam in majhnega jezika z dvema milijonoma govorcev v drug majhen jezik, v finščino, ki ima pet milijonov govorcev. V finski javnosti sem že večkrat dejal, da prevajam marginalne jezike za periferijo ali za bralce, ki živijo na obrobju Evrope. Na Finskem takšna dejavnost ni visoko cenjena in jo država redko podpira. Na finskem knjižnem trgu,

ki je precej angloamerikaniziran (80 odstotkov vseh prevodov je iz angleščine) in na katerem so zdaj pomembnejši kriteriji konkurenčnost, dobički in vidnost v medijih, je književnost vsakega majhnega (tudi srednjeevropskega) naroda precej nepomembna. Velike založbe in mediji želijo ponuditi bralcem mednarodne uspešnice, ki se dobro prodajajo. In to je začaran krog: velike založbe nočejo izdati, mediji se izogibajo »težkim« avtorjem, knjigarne nočejo prodajati, bralci pa ne dobijo informacije o alternativah.

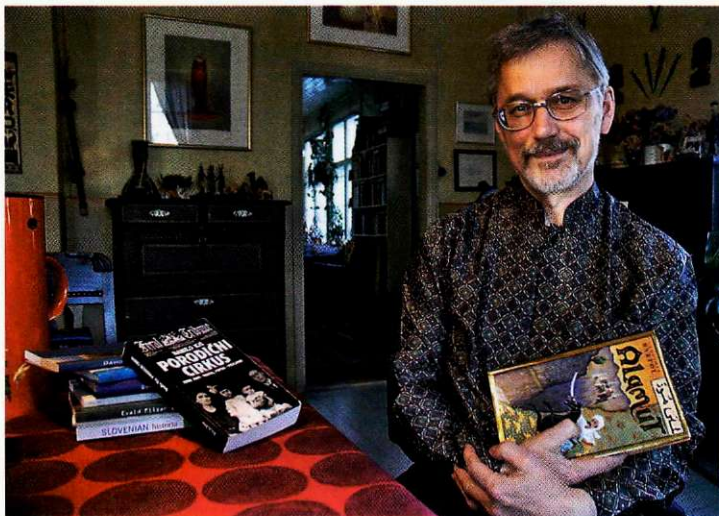
Kaj pa finski bralci? Ali sprejemajo slovensko literaturo?

Do sedaj še nobena knjiga slovenske avtorice ali avtorja na Finskem ni postala uspešnica. Celo Flisar in Šalamun sta se precej skromno prodajala in tudi odziva nanju je bilo malo, čeprav je to pri nas »normalno«. Za primerjavo: Danila Kiša in Miljenka Jergovića so tukaj tudi komaj kaj prodali – torej Slovenci niste v slabi družbi! Edina uspešnica je morda Slavenka Drakulić, ki piše o brutalnih dogodkih vojn v nekdanji Jugoslaviji. A vse to sploh ne pomeni, da slovenska literatura finskih bralcev ne zanima. Tisti Finci, ki se nočejo zadovoljiti s pravili trga, imajo svoje alternative: majhne, specializirane založbe, kot je moja založba Mansarda, alternativne medije, kot so literarne revije in spletne strani, ki sporočajo o novostih in objavljajo kritike o knjigah, ki jih naš največji časopis Helsingin Sanomat ali državna televizija ignorirata. Oprostite, da sem kritičen, vendar sem opazil, da mnogi Slovenci še danes mislijo, da je Finska skandinavski raj z začetka 90. let. Na žalost se je pri nas stanje zelo poslabšalo. V zadnjih 40 letih so zaprli polovico vseh javnih knjižnic in Slovenci navadno ne vedo, da finska vlada namerava zapreti tudi velik del univerz in višjih šol ter privatizirati nekatere druge, zmanjšati število študentov humanističnih ved na 50 odstotkov. Od leta 2004 do 2007 so zaprli 339 osnovnih šol, 10 odstotkov vseh. Vse to je ogromna škoda za naše izobraževanje, znanost in umetnost. A naj se vrnem nazaj. O mojih prevodih iz slovenščine so v finskih medijih zmeraj pisali

pozitivno. Po ustanovitvi Mansarde je bilo odziva več kot prej. O vsaki izdaji Mansarde so pisali, da je »kulturni podvig«. Lahko rečem, da o mojih prevodih zdaj pišejo veliko več kot prej, ko sem prevajal za druge založbe po naročilu. Velike založbe včasih prodajajo knjigo samo eno leto, potem jo dajo na razprodajo ali v makulaturo. Po moje pa mora

pa je moj konjiček že od mladosti, ki je zdaj prišel prav na platnicah knjig Mansarde. Me veseli, da so tudi nekateri avtorji, na primer Tomaž Šalamun in Predrag Matvejević, uporabili moje portrete na spletnih straneh in drugod.

Ste tudi predsednik društva Slovenia-seura. Lahko poveste najvažnejše o njem?

knjiga živeti več kakor eno leto. Zakaj bi neki nori Finec rad izdal slovenske in južnoslovanske avtorje, ko pa morajo nekatere specializirane in uspešne založbe nehati s svojo dejavnostjo? To vprašanje zame ni pomembno. Človek pri 53 letih že ve, kaj je zanj pomembno in kaj želi delati. Kljub finančnim težavam se počutim privilegiranega, ker lahko prevajam in objavljam knjige Borisa Pahorja ali Danila Kiša, kandidatov za Nobelovo nagrado, pa tudi drugih odličnih pisateljev, ki jih na Finskem še ne poznajo.

Ste prevajalec, založnik in fotograf – kako se to troje pri vašem delu dopolnjuje?

Zdaj se končno lahko osredinim na to, kar me zanima in kar je zame pomembno. Kot založnik lahko objavljam tiste knjige, ki se zdijo pomembne meni. Kot prevajalec lahko prevajam samo to, kar želim, »uspešnice«, ki niso zmeraj kakovostne ali me ne zanimajo, pa lahko zanemarim. Moja žena bi rekla, da ima k sreči službo kot profesorica zgodovine v vaški šoli, saj bi bilo nemogoče preživeti samo z založništvo in s prevajanjem ... Fotografiranje

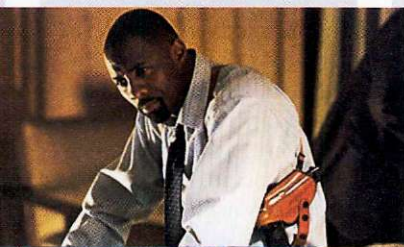
Društvo sem ustanovil leta 1999 – kmalu bomo imeli desetletnico –, ker sem želel Fincem predstaviti Slovenijo, ki jo redno obiskujem od leta 1997 in ki mi je postala kot moja druga domovina. Včasih se celo šalim, da si najprej želim pridobiti državljanstvo NSK (Neue Slowenische Kunst), potem pa Republike Slovenije. Ob ustanovitvi društva konec 90. let je bilo članov zelo malo. Večina Fincev je mislila, da je glavno mesto Slovenije Bratislava in da je Slovenija tako nevaren kraj kot Kosovo. Zdaj imamo nekaj 100 članov. To so predvsem ljudje, ki so že obiskali Slovenijo. Predsedovanje Slovenije v EU je mnogim pomagalo najti Slovenijo. Od članov društva nikoli nisem slišal niti ene kritične besede o Sloveniji (in to je res!), vsi so takoj postali prijatelji Slovenije. Nekateri pravijo, da v Sloveniji obstaja veliko stvari, ki so boljše kot na Finskem. V društvu orga-

niziramo prireditve, na katerih predstavljamo slovensko kulturo, glasbo in književnost. Tako smo leta 2007 praznovali stoto obletnico prvega prevoda iz slovenščine v finščino, to je bil Cankarjev roman Martin Kačur. Tudi turizem in predsedovanje Slovenije EU sta zdaj pomembni temi. Slovenci verjetno ne vedo, da je bil Leo Funtek (Ljubljana 1885 – Helsinki 1965), sin pisatelja Antona Funtka, profesor violine na Sibeliusovi akademiji in dirigent finske nacionalne opere pa odličen pedagog, vzgojitelj mnogih finskih dirigentov, na primer Paava Berglunda in Jorme Panule. Po besedah Antera Karttunena, nekdanjega direktorja Arhiva plošč finskega radia, ki je marca 2005 članom našega društva predaval o njem, so ga imenovali »dobrodušni dinosaver«. O Funtkovi mladosti sta mi veliko povedala Tomaž Faganel in Nataša Cigoj Krstulović iz Slovenije.

Do sedaj ste iz slovenščine prevedli osem knjig. Katera dela načrtujete prevesti v prihodnje?

V letu 2008–2009 nameravam izdati prevod Bartolovega romana Alamut. Izšel bo jeseni na knjižnem sejmu v Turkuju, kjer bosta Mansarda in Društvo Slovenija skupaj že drugič, sledil bo Marcipan, zbirka slovenske poezije dvanajstih slovenskih pesnic in pesnikov, ki so že skoraj vsi obiskali različne festivale na Finskem in jih Finci že poznajo. Nekoliko kasneje bi rad izdal še drugo antologijo s poezijo Daneta Zajca, Gregorja Strniše, Nika Grafenauerja in nekaterih drugih, ki niso bili na Finskem ali so že umrli. Profesorja domišljije Kajetana Kovića in izbor aforizmov Žarka Petana, ki so ga na finskem radiu leta 2003 prebirali sedemkrat. Pri Mansardi nameravam izdati tudi kriminalko *Pogrebna maskarada* Sergeja Verča, saj je bil odziv na kriminalko *Izza kongresa ali umor v teritorialnih vodah* Maje Novak zelo dober. ■

Radio Krka
106.6 MHz

Noč groze

Monika Maljevič

Noč, o kateri sanja vsaka srednješolka, se iz sanjske spremeni v katastrofalno, ko obsedeni psihopat, ki ji je ubil vso družino, pobegne iz zapora in se spravi nanjo ...

Nepozabna noč se tako spremeni v igro mačke z mišjo, ko Donno in njene prijateljke zalezuje blaznež, ki ne bo dovolil, da bi se mu kaj postavilo na pot do njegove žrtve. Napet triler, ki ima prelepe mlade igralce, glamurozna prizorišča, najsodobnejšo glasbo in napetost, da si človek pogriže prste.

Ko sta se Marc Forby in Neal H. Moritz odločila posneti film, ki ga je navdihnil triler iz leta 1980 z naslovom *Prom Night*, sta si ga zamislila v povsem drugačnih podobah za novo, bolj prefinjeno občinstvo. Izvirnik, v katerem je nastopila Jamie Lee Curtis na vrhuncu svoje slave kraljice kričanja, je klasični slasher tistega obdobja. Forby in Moritz sta si zamislila scenarij, ki bi poudaril napetost, gravža pa bi bilo precej manj.

»V svetu po Žagi smo šli do konca, kar zadeva nasilje na velikem platnu,« pravi Forby. »Vrnili smo se h klasičnim trilerjem stare

Prom Night

Režija: Nelson McCormick

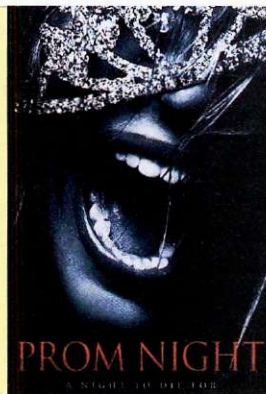
Žanr: grozljivka

Scenarij: J.S. Cardone

Igrajo: Brittany Snow, Scott Porter, Jessica Stroup, Dana Davis, Collins Pennie, Kelly Blatz, James Ransone, Brianne Davis, Johnathon Schaech, Idris Elba

Premiera: 5. 6. 2008

Distribucija: Continental Film

pet let razvijala scenarij, dokler nista našla prave zgodbe.

»Z Nealom sta najela štiri pare scenaristov in razvijala vse mogoče zgodbe,« pravi Forby. »Kresala so se različna mnenja o tem, kako jo strukturirati – naj začnemo s pobijanjem ali naj ga prihranimo za kasneje. Imeli smo tudi verzijo, ko so otroci, ki jih ubijejo, reinkarnirane duše ljudi, ki so zagrešili zares slabe stvari in jih je doletela karmična usoda. Nazadnje smo se odločili, da bo Maturantski ples klasičen, neposreden psihološki triler. Zdelo se nam je, da ga bo vznemirljiveje posneti, če bo imel korenine v sedanosti.« Ko se jim je pridružil scenarist J. S. Cardone, je ta našel vizijo, s katero so bili vsi zadovoljni. Rezultat je scenarij, za katerega producent Toby Jaffe, ki je sodeloval pri remaku *The Amityville Horror*, pravi, da je »zelo hitchcockovski. V veliko klasičnih Hitchcockovih filmih nekako veste, od kod prihaja nevarnost. Občinstvu je zabavno opazovati, kako se protagonisti spopadajo s tem. Mi smo z njimi, poskušamo ugotoviti, kako se bodo rešili iz težav.«

Pričakovanje, pripomni Forby, je bolj grozno kot izrecno nasilje. »Domišljija posameznika je veliko večja kot kar koli, kar vam lahko prikaže filmar,« pravi. »Pričakovanje je 99 odstotkov vznemirjenja klasičnih grozljivk.

In pričakovanje se še povečuje, če ima občinstvo del informacije, ki ga liki nimajo. Ob tem bomo še bolj vznemirjeni gledali, ker občinstvo ve, kjer morilec je, in želi likom nekako pomagati.«

Režiser dodaja: »Ko sem odraščal, so imele name velik vpliv t. i. popcorn grozljivke, kot sta Noč čarovnic in Petek, trinajstega. A me veliko bolj prestrašijo filmi, ki so bolj realistični. V filmih, kot sta *Odrešitev* in *Nevarno morje*, gre teror malce globlje, ker je situacija tako resnična, in hotel sem, da je naš film podoben.«

McCormick je odkril dokumentarec z naslovom *The World's Best Prom* (Najboljši maturantski ples na svetu), ki so ga posneli v okviru slovesnosti na srednji šoli v Racinu v Wisconsinu. V njem tudi prikazujejo, kaj ples pomeni za skupnost kot celoto kot tudi za dijake in druge udeležence. »Dokumentarec raziskuje, koliko je to mesto investiralo v maturantski ples. Spremlja dijake zadnjega letnika, kaj doživljajo v času do plesa, nadaljuje pa se med njim in po njem.« Pred začetkom snemanja so si dokumentarec na McCormickovo željo ogledali tudi igralci. »Hotel sem jim osvežiti spomine na maturantski ples. To je obred odraščanja – dozorevanje in za večino otrok pomembna stvar. Hotel sem jih popeljati v tisti čas.« **D**

šole, kjer strah poraja predvsem vprašanje: Kje je zdaj zlikovec? Je tam nekje? Je za njo?»

Forby in Moritz, producent uspešne franšize *Vem, kaj ste zakrivali* lansko poletje kot tudi nedavne uspešnice *Jaz, legenda*, sta

www.demokracija.si

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!

DEMOKRACIJA spletna

V središču | Uvodnik | Politika | Slovenija | Intervju | Kultura | Črna kronika | Šport | Rumeno | Osebnosti | Tujina | Forum | Blog | Knjigarna

ZADNJIH 8 NOVIC

- 10:19 Türk: ozemlje Jorasove hiše je slovensko ozemlje
- 09:38 Vozniki, umirite svoje konjičke!
- 05.05.2008 Rode opozarja na požrešnost Zahoda
- 05.05.2008 Korotan bo prodan na prostem trgu
- 05.05.2008 LDS za sklic nujne seje
- 05.05.2008 V UKC dan odprtih vrat
- 05.05.2008 Janša na srečanju z verskimi voditelji
- 05.05.2008 Teden Evrope v znamenju medkulturnega dialoga

10:19 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Türk: ozemlje Jorasove hiše je slovensko ozemlje

Predsednik republike Danilo Türk je v včerajšnjem večernem pogovoru za TV Slovenija dejal, da je ozemlje na levem bregu Ragonje, kjer je hiša Joška Jorasa, slovensko. ... več >>

Slovensko hrvaška meja

FOTO: Andreja Velušček

09:38 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Vozniki, umirite svoje konjičke!

Policisti so v dneh po uveljavitvi novele zakona o varnosti cestnega prometa zaradi vožnje pod vplivom alkohola oz. izpolnjenih drugih zakonskih pogojev pridržali 91 voznikov osebnih vozil. ... več >>

Vozite v skladu s predpisi, priporoča policija.

FOTO: arhiv Demokracije

05.05.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Rode opozarja na požrešnost Zahoda

"Naša zahodna civilizacija in zahodni človek je že nekaj stoletij preveč požrešen. Ta civilizacija, to človeštvo je želelo dobiti vse, tudi tisto, česar v resnici ne potrebuje. In mislim, da si moramo prizadevati za zmernost, da si moramo omejevati," je po srečanju verskih voditeljev v Bruslju dejal slovenski kardinal Franc Rode. ... več >>

Kardinal Franc Rode.

FOTO: Gregor Pohleven

05.05.08 | 0 komentarjev

Dnevne novice

Kortan bo prodan na prostem trgu

Mohorjeva družba (MD) iz Celovca na avstrijskem Koroškem je sklenila, da bo študentski dom Kortan prodal na prostem trgu. Razlog so po navedbah MD neuspehi pri prodaji na javni dražnji. ... več >>

V novi Demokraciji ne prezrite
EKSKLUZIVNO

Bogatenje na račun malih delničarjev

VREMENSKI OVSERČALNIK			
DANES	JUTRI	ČETRTEK	PETEK
8 °C 20 °C	8 °C 20 °C	8 °C 21 °C	9 °C 20 °C

NAGRAJNA KRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim rednim naročnikom vsaki mesec podeljuje 3 aparate GSM Samsung SGH-M600. Vsi donatorji naročnikov tednika Demokracija, ki sočastujejo v tekmovanju za 3 darovne aparate GSM, negativno igrajo do 31. decembra 2007.

DEMOKRACIJA

KORISTNE POVEZAVE

KOLOSEJ
Vrtično zabavo
www.kolosej.si
Kino sporek in apsi filmov

BANKA SLOVENIJE
www.bsi.si
Tečajna in menjalna lista

ANKETOMAT

Ali je protikorupcijska komisija, ki jo vodi nekdanji kriminalist Drago Kos, potrebna?

V tej anketi ste že sodelovali

da 23 %
ne 73 %
ne vem 4 %

ZADNJE NA SLOHU

24.04.08 Volna in predvolna delila: uspešno ...
23.04.08 Kolumbijski mednarodni in slovenski ...
medski enotnosti

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Pozdravljen!

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Seat leon FR 2,0 TFSI DSG

Ja, dan je lahko zares dober, četudi se ne začne z Andrejem Šifrerjem, barcafejem in rogljičkom. Obstajajo tudi druge stvari, ki napravijo jutro takšno, kot mora biti. Torej če 'kako mi zadišiš' odigra TFSI, pulz in pritisk v žilah dvignejo namesto kave zmogljivosti, rogljiček pa nadomesti privlačnost, bo s Seatovim leonom v izvedbi FR in transmisijo DSG lahko vsako jutro čudovito.

Že na pogled zelo privlačen

Da je leon privlačen avtomobil, sploh v športnejši različici FR, vemo od njegove prve pojave

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI

vrsta motorja

SEAT LEON FR 2,0 TFSI DSG

turbobencinski, štirivaljni,

vrstni, 4 ventili na valj

prostornina v ccm

1984

moč v kW (KM) pri vrt./min

147 (200) pri 5100

največji navor v Nm pri vrt./min

280 pri 1800 do 5000

menjalnik

robotizirani, šeststopenjski

pogon

na sprednji kolesi

mere (dolžina x širina x višina) v mm

4315 x 1768 x 1458

medosna razdalja v mm

2578

prtljažnik v litrih

341

masa praznega vozila v kg

1369 (495)

največja hitrost v km/h

229

pospešek 0-100 km/h v s

7,2

poraba (po normah EU) v l/100 km

10,8/6,1/7,8

poraba na testu v l/100 km

11,2

cena vozila v EUR

26.082

na cestah. Dinamična kombilizinska oblika napetih bokov, agresivnega videza in poudarjenih detajlov še vedno privablja poglede, četudi biserno črn lak vso potenco leona diskretno maskira v elegantno celoto. Njegovo moč pravzaprav (še vedno) izdajajo zgolj zajetnejši odbijači, osemnajstpalčna platišča, pokrova ogledal v barvi surovega aluminija in seveda napis FR - Formula Racing na prtljažnih vratih. In prav ta diskretnost španskega temperamenta je po eni strani imenitna, saj je takšen leon videti kot dober in uporaben družinski avtomobil

z dovolj prostora za prtljago in potnike, zna pa se v sekundi preleviti v pravo zverino. In slednje je smiseln razlog za nakup. Dirkaškost. Pri opremljenosti leona izdaja posebna edicija, ki sliši na ime 'FR limited' in vključuje unikatne ortopedске školjkaste sedeže, ki so posebni prav zaradi svoje vesoljske oblike. Odlični biksenonski žarometi so tu za doplačilo, udobje dvopodročne klimatske naprave, potovalnega računalnika, sodobne avdionaprave z bluetoothom, tempomata ter večfunkcijskega volana pa je serijsko. Na žalost je zadnja klop kljub specialnosti opreme še vedno 'ravna dila' in se zdi, da so nanjo že na začetku izdelave leona pozabili. Sicer pa ostaja kupejevska notranjost leona povsem enaka drugim različicam; svojevrstna, nepregledna, a prostorna. Lično in kakovostno

kšen avto v svoji garaži, saj bo razlog za nakup iskal predvsem v zmogljivostih. In na tem področju leon blesti. Preverjeni odlični koncernski dvolitrski bencinski agregat TFSI, ki se prehranjuje s pomočjo direktnega vbrizga in diha s pomočjo turbine z variabilno geometrijo lopatic, je več kot dobra osnova za prepričevanje kupcev tako s stališča zmogljivosti kot s stališča porabe. In ko je kombiniran še z odličnim šeststopenjskim menjalnikom DSG, ki prenaša moč na prednji kolesni par, je vsa stvar še prepričljivejša. Za povrh pa enkratno Seatovo športno podvozje (namenjeno le izvedenkam FR in cupra), ki v kombinaciji z elektronsko varnostno logiko pri nadzoru stabilnosti avtomobila, zmogljivimi zavorami in s pravilno obutvijo na kolesih deluje navdušujoče.

izdelana, a s svojo barvno monotonostjo dolgočasna.

Znotraj manj razburljiv No, z monotonostjo se gotovo ne bo ukvarjal tisti, ki bo želel imeti ta-

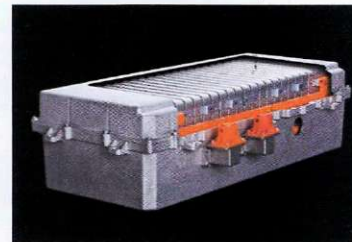
Zares prepričljiv izdelek ne bo pustil ravnodušnega prav nobene, ki bo imel priložnost sesti za volan ali poleg in se z njim zapeljati krog. Izvrstna lega, lahek nadzor, stabilnost in togost briljirajo na tem področju. A da bo veljal pregovor, da ni vse zlato, kar se sveti, ima takšen leon tudi slabost prav pri podvozu. To je nastavljeno za vsakdanje vožnje krepko (pre)trdo in zna biti precej utrujajoče.

Ne glede na to, ali je jutro, dan ali pa večer, je namen takšnega leona jasen; Buenos dias za kateri koli trenutek. Pa naj poje, diši ali mami. **D**

Novice

NISSAN & NEC Japonski izdelovalec avtomobilov Nissan in podjetje za proizvodnjo elektronskih naprav NEC bosta investirala 115 milijonov ameriških zelencev za množično proizvodnjo litij-ionskih baterij za električna, hibridna in druga okolju prijazna vozila. Po zagotovitvi Nissana bodo tovrstne baterije bolj zmogljive kot nikelj-metal-hidridne, ki jih najdemo v današnjih vse bolj priljubljenih hibridih, hkrati pa bodo zasedale polovico manj prostora. Skupno podjetje bo baterije na trg poslalo v letu 2009.

BMW-JEV GOLF Evropski golfist številka ena Justin Rose in frontman skupine Simply Red rdečelasi Mike Hucknall sta simbolično odprla BMW-jev PGA-turnir. Žogica je poletela s strehe 50-metrске stavbe O2, ki je ena izmed bolj znanih v Londonu.

AGENT PROVOCATEUR Francosko podjetje Agent Provocateur, ki ženskam ponuja izjemno zapeljivo spodnje perilo, se je lotilo drugečnega projekta. Za kampanjo Life Ball MINI 2008 so predelali mini cooperja, prodali pa ga bodo prek avkcijske internetne strani eBay. Licitacija bo trajala od 5. do 15. junija, izkupiček pa bo šel v dobrodelne namene, in sicer za boj proti aidsu.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

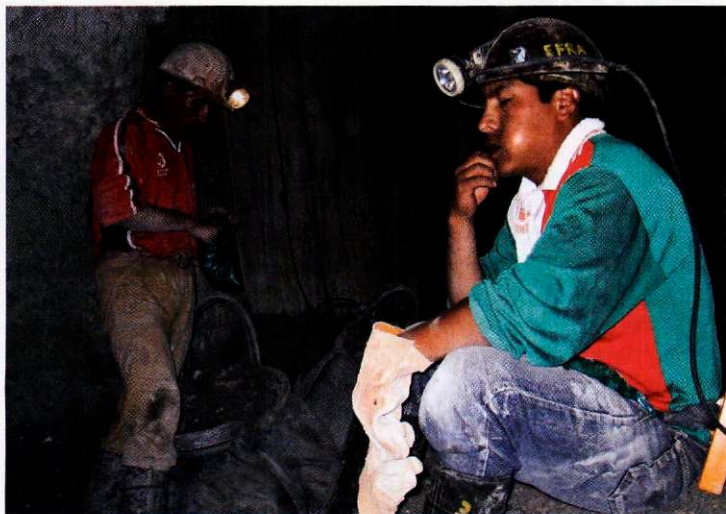
Odprto:
pon - pet 07.00 - 18.00
sobota 07.00 - 13.00

Tel.: 01/58-97-655
Strojno - ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
* VULKANIZERSTVO

Kokain je marihuani za petami

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Kokain je vsaj enkrat v življenju poskusilo več kot 12 milijonov Evropejcev. Tudi v Sloveniji naraščajo težave, povezane z odvisnostjo od tega mamila, ki je za marihuano drugo najpogostejše mamilo v EU.

Žvečenje listov koke je v Južni Ameriki nekaj običajnega.

Uporaba in tudi odvisnost od kokaina je najbolj razširjena med maljšimi odraslimi v starostni skupini od 15 do 34 let. Skrb zbujajoče je, da se je v EU v obdobju med letoma 1999 in 2005 delež prvič zdravljenih zaradi težav s kokainom povečal z 11 na 24 odstotkov vseh oseb, ki se zdravijo. Prvič zdravljeni zaradi težav s kokainom v 85 odstotkih uporabljajo kokain v prahu, ki ga najpogostejše njuhajo, kadijo ali inhalirajo, redkeje pa si ga vbrizgavajo. Kokainski odvisniki, ki se znajdejo na zdravljenju, so večinoma moški, saj je razmerje med moškimi in ženskimi uporabniki 5:1. Povprečna starost zdravljenih oseb je 31 let, 94 odstotkov vseh zdravljenj pa poteka ambulantno. Med uporabniki kokaina evropski znanstveniki ločijo tri podskupine, to so: družbeno bolj prilagojeni uporabniki kokaina, uporabniki kokaina, ki imajo težave tudi z opiodi oziroma s heroinom, in marginalizirani ter problematični uporabniki cracka – ki je v povprečju 10-krat nevarnejši kot običajni kokain in povzroča večjo odvisnost. Različne skupi-

ne uporabnikov kokaina je treba pri zdravljenju seveda različno obravnavati.

Darilo bogov? Kokain, ki ga pridobivajo iz listov koke, izvira iz Južne Amerike, kjer so Indijanci že pred 3000 leti žvečili liste koke in jih žvečijo še sedaj, prepričani, da so darilo bogov. Že v 15. stoletju so Inki v Peruju gojili koko na velikih plantažah, leta 1505 pa je Amerigo Vespucci v Evropo pripeljal prva pisna »navodila« za uporabo koke. Leta 1580 pridejo prvi listi koke v Evropo, 1708 jo opiše nemški zdravnik in botanik Herman Boerhaave. V zdravstvu koko prvič uporabijo leta 1850, in sicer pri operaciji grla, 1855 oz. 1860 pa iz listov koke Albert Niemann prvič izloči kokain. Uporaba kokaina je bila v preteklosti z vidika zdravstvenih posledic dolgo podcenjena. V tem obdobju so ga dodajali tudi v vino, kar je bilo zelo priljubljeno med glasbeniki in opernimi pevci, priporočali so ga kot sredstvo za izboljšanje vzdržljivosti vojakov v vojski in kot anestetik v medicini, med letoma 1886 in 1901 je bil kokain

celo sestavina še danes priljubljene kokakole, konec 19. stoletja pa odobren celo kot zdravilo. Njuhanje kokaina se je začelo množično širiti leta 1905, 1910 pa so bile že opisane prve zdravstvene težave zaradi odvisnosti od njega. Crack, sintetično drogo iz kokaina, so prvič izdelali v Kaliforniji leta 1976.

Poživilo, ki zasvoji Danes je znano, da je kokain zasvojljivo poživilo, ki ga pridelujejo iz listov dveh vrst rastlin iz Južne Amerike, iz *Eritroxylum Coca* in *Eritroxylum Novogranatense*, predvsem v nezakonitih laboratorijih. Na črnem trgu se kokain pojavlja v obliki prahu bele ali umazano bele barve. Kokainu v prahu pogosto dodajajo tudi druge snovi; crack, ki je videti kot drobci belega kamenja, pa nastane, če kokainu odvzamejo solno kislino. Kokain v prahu njuhajo in si ga vbrizgavajo, crack pa kadijo. Uporaba oziroma odvisnost od kokaina je veliko tveganje za telesno in duševno zdravje. Kokain pri njuhanju učinkuje zelo hitro, učinek pa traja 10 do 15 minut. Pri tem je opazen splošen dvig psihičnih in fizičnih moči, ko pa »zadetost« popusti, nastopi stanje depresije, ki traja od 30 in 40

minut. Kokain ima stimulativen učinek na centralni živčni sistem, saj poveča budnost, zmanjša občutek utrujenosti, poveča motorično aktivnost in zmanjša apetit. Kokain nevarno učinkuje na srčno-žilni sistem, ker pospeši bitje srca, skrči žile in zviša krvni tlak. Dolgotrajna uporaba kokaina povzroča vrsto zdravstvenih težav. Njuhanje povzroča poškodbe nosnih tkiv, kajenje povzroča dihalne težave, vbrizgavanje pa poškodbe žil in zelo poveča tveganje za okužbe.

Duševne motnje Uporaba kokaina lahko sproži duševne motnje, ki se drugače ne bi razvile, in sicer motnje razpoloženja, depresije, anksiozne in psiho- tične motnje, motnje faz spanca in prebavne motnje; seveda pa se kmalu pojavi tudi močna duševna in telesna odvisnost. Odvisniki od kokaina se vedejo nasilno, so razdražljivi, shušajo, so nemirni paranojični in psiho- tični. Ko človek neha redno uživati kokain, so znaki podobni: razdraženost, nemir, motnje v delovanju žlez in krvnem obtoku, prebavne motnje, nagnjenje k agresiji in nenehna utrujenost. Po nepopolnih podatkih Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami je bilo v letu 2005 okoli 400 primerov smrti, ki je nastopila zaradi uporabe kokaina. Zaradi prevelikega odmerka umre le majhno število odvisnikov, poleg tega je smrt zaradi prevelikega odmerka kokaina težje ugotoviti kot smrt zaradi prevelikega odmerka heroína. Ker smrt zaradi kokaina nastopi v kratkem času po uporabi mamila in jo povzroči kokain, pogosto niso opredeljene, kot da jo je povzročil kokain in kot taka tudi ni prijavljena.

Listi koke

Na kratko

BOLEZNI VEN Bolezni ven so pogostejše pri ženskah po 30. ali 40. letu starosti. Znaki, ki kažejo na obolenja ven, so težke in utrujene noge ob koncu dneva ter občutek napetosti in pritiska v gležnjih in nogah. Posledice bolezni ven so zmanjšana kakovost življenja bolnikov, možnost resnih zapletov in invalidnost. Velik dejavnik tveganja je dedna nagnjenost, poleg tega pa še premalo gibanja, čezmerna telesna teža, neprimerna obleka in obutev ter hormonske spremembe. V Sloveniji ima nekaj manj kot 50 odstotkov bolnikov z obolenjem ven kronično vensko popuščanje, 10 odstotkov pa ima kronično bolezen ven. Za zdravljenje obolenja ven je priporočljivo nošenje kompresijskih nogavic, nanašanje gelov in mazil ter uporaba venoaktivnih zdravil v obliki tablet. V hujših primerih obolenja je treba k zdravniku. V Lekarniški zbornici Slovenije so za potrebe pacientov izdelali protokol za prepoznavanje, ocenjevanje in ukrepanje pri bolezni ven, ki bo omogočal zagotavljanje kakovosti lekarniških storitev, uvajanje koncepta farmacevtske skrbi ter izhodišče za vzpostavitev evidenc in dokumentacije.

Proti obolenju ven koristi predvsem veliko gibanja.

HEPATITIS Devetnajsti maj, svetovni dan boja proti hepatitisu, virusnemu vnetju jeter, je minil v znamenju brezplačnih testiranj za hepatitis C, ki so ga izvajali na osmih mestih po Sloveniji. Medicina pozna vsaj sedem virusov, ki povzročijo hepatitis: A, B, C, D, E, F in G. Proti hepatitisu A in B

Ne izpostavljajte se akupunkturi.

obstaja cepljenje, proti drugim virusnim hepatitisom pa cepiva še ni. Posebej hepatitis C je velik javnozdravstveni problem, saj je na svetu skoraj 600 milijonov ljudi, okuženih samo z virusom hepatitisa B ali C, vsako leto pa se na novo okuži tri do štiri milijone ljudi. V Evropi je s hepatitisom C okuženih do tri odstotke ljudi, medtem ko je v Sloveniji število bolnikov, pri katerih so ugotovili hepatitis C, 10- do 15-krat nižje kot v sosednjih državah. Hepatitis C je nevaren zaradi velike razširjenosti in predvsem zaradi prikritega poteka bolezni, saj se večina okuženih s hepatitisom C okužbe sploh ne zaveda. Ker je zgodnje zdravljenje uspešnejše, je odkrivanje bolezni in testiranje zelo pomembno. Okužba namreč lahko po mnogo letih pripelje do hude poškodbe jeter, ciroze ali celo raka na jetrih. Možnosti okužbe z virusom so najbolj izpostavljeni tisti, ki si intravensko injicirajo droge, se izpostavljajo neprofesionalni tetovaži, prebadanju kože (piercingu) in neprofesionalni akupunkturi.

Naraščanje težav »Preliminarni podatki o prvič evidentiranih uporabnikih prepovedanih drog, ki iščejo pomoč v mreži centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, kažejo na naraščanje iskanja pomoči zaradi težav s kokainom v tej skupini v obdobju od 2002 do 2007,« je dejala predstojnica Informacijske enote za prepovedane droge pri Inštitutu RS za varovanje zdravja mag. Mercedes Lovrečič. IVZ je tudi sporočil, da je bila narejena informativna anketa med enajstimi nevladnimi organizacijami s področja prepovedanih drog, ki je pokazala, da je zaznati naraščanje težav, povezanih z odvisnostjo od kokaina. Vendar pri nas kljub temu ni posebnih programov, ki bi bili namenjeni obravnavi uživalcev kokaina. Uporaba kokaina in zasvojenost z njim sta po opozorilih strokovnjakov zelo kompleksen problem, ki sega od bioloških sprememb na možganih do družinskih, socialnih, zaposlitvenih, zdravstvenih in družbenih dejavnikov ter posledic. Prav zato bi morala biti obravnav

težav s kokainom kompleksna, zdravljenje odvisnosti pa bi moralo vsebovati strategije, usmerjene v psihobiološke, socialne in zdravstvene vidike.

Zdravljenje odvisnosti Povratnikov po zdravljenju odvisnosti od kokaina je veliko, zdravila, ki bi jim pomagala pri abstinenci ali zmanjšalo uporabo kokaina, pa ni. Zdravljenim osebam navadno predpišejo antidepresive ali benzodiazepin, ki zmanjšajo simptome abstinence, kot je anksioznost. Priporočljiva so tudi eksperimentalna terapevtska zdravila, ki zmanjšajo simptome odtegnitve in hrepenenja po drogi, učinkovit način za zmanjšanje in preprečevanje nadaljnje uporabe kokaina so še kognitivne vedenjske intervencije. Zdravljenim odvisnikom namreč lahko pomagajo razviti veščine za spopadanje s situacijami, v katerih bi lahko uporabili droge. Sicer pa zdravljenje odvisnosti od kokaina poteka večinoma v tradicionalnih najboljbolnišničnih ustanovah, prilagojenih uporabnikom heroina.

Veselimo se življenja!

DOGODEK ZA VSO DRUŽINO!

31. maja 2008 v Poletnem gledališču Studenec pri Domžalah od 11h do 13h.

PROGRAM:

- Policijski orkester z glasbeno pravljico Peter in volk
- koncert duhovno-ritmične glasbe

Prireditve je brezplačna, prijava je obvezna na <http://radio.ognjisce.si/>

Mlade družine, vabljenе na praznik življenja!

Med vsemi prijavnici bomo na prireditvi izžrebali nagrado vikend paket v Moravcih za vso družino in polet z balonom za dve osebi. KD Življenje

RADIO OGNJIŠČE

Moskva ovita v rdeče

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Letošnji finale lige prvakov je nadaljeval tradicijo razburljivih finalnih tekem zadnjih let, saj smo dobili zmagovalca šele po enajstmetrovkah. Zmage so se veselili igralci Manchestra Uniteda.

Letošnji prvak lige prvakov – Manchester United

Prizorišče letošnjega finala nogometne lige prvakov, ki je bilo v sredo zvečer, je bila Moskva z olimpijskim stadionom Lužniki, ki je največji športni objekt v Rusiji, hkrati pa sodi med najlepše nogometne objekte v Evropi. V finalnem dvoboju sta se prvič v zgodovini lige prvakov pomerila dva angleška kluba s povsem različno zgodovino in tradicijo.

Rdeči vrage Manchester United sodi med najboljše nogometne klube na svetu. Je med najbogatejšimi, najbolj priljubljenimi in

najbolj trofejnim evropskimi klubi. Ustanovljen je bil daljnega leta 1878, doslej pa je postavil že številne mejnike v angleškem nogometu. Leta 1968 je postal tudi prvi angleški klub, ki je osvojil naslov evropskega prvaka. Drugič so rdeči vrage postali evropski prvaki leta 1999, ko so v dramatičnem finalu v sodnikovem podaljšku dosegli dva zadetka proti Bayernu iz Münchna. Takrat je eno ključnih vlog igral David Beckham, ki se je kasneje sprl s trenerjem in zapustil Old Trafford. Navijači Manchestra so bili zelo žalostni, toda malce za tem, ko je odšel angleški superzvezdnik, je v klub prišel Cristiano Ronaldo. Mladi Portugalec je iz sezone v sezono napredoval in postal osrednja osebnost kluba, ga popeljal do lovorik v angleškem prvenstvu, sam pa se prebil na mesto morda

najboljšega nogometaša na svetu ta hip. Po sredinem zmagoslavju je temu nazivu še veliko bliže.

Za rdeče vrage je imel ta finale še poseben čustveni naboj, saj letos mineva 50 let, odkar je prišlo do največje klubske tragedije. 27. januarja 1958 je v Münchnu strmoglavilo letalo z nogometaši tega kluba, ki so se vračali z gostovanja v Beogradu. Kar osem nogometašev tedanje ekipe legendarnega Matta Busbyja nesreče ni preživelo. Toda ko je trener okrevljal, je še bolj zavzeto delal in Manchester popeljal med največje klube na svetu.

Monument M. Uniteda V zgodovino pa tudi sedanjost rdečih vragov nedvomno sodi škotski trener Alex Ferguson, saj je trener v tem klubu že dolgih 22 let, kar je za današnje čase, ko

lastniki klubov trenerje menjajo kot za stavo, skoraj neverjeten podatek. Da je Škot res legenda, priča dejstvo, da je Manchester United vodil na več kot 1.000 tekmah. Je najbolj trofejni otoski trener vseh časov. Lahko se pohvali tudi s tem, da je edini britanski trener, ki je angleško ekipo popeljal do trojnega naslova – to mu je uspelo leta 1999, ko so bili rdeči vrage zmagovalci prvenstva, pokala FA in lige prvakov.

Londonski Chelsea London-ska nogometna klubska strast z modrim predznakom je privrela na svet 14. marca 1905. Na prvi večji uspeh je bilo treba počakati okroglih deset let. Chelsea, ki si je postavil svoj dom v zahodnem delu Londona (v četrti Fulham), je opozoril nase z uvrstitvijo v finale pokala FA, kjer je moral priznati premoč klubu Sheffield United. Lovorik kljub nekaterim zvonečim okrepitvam ni bilo vse do konca druge svetovne vojne.

Leta 1952 je pri modrih zapihal nov veter. Klub je prevzel nekdanji angleški reprezentant Ted Drake. V klubskem grbu je prvotno maskoto (upokojenca) zamenjal modri lev, leta 1955 pa je v vitrinah zasijal prvi zmagovalni pokal, namenjen državnim prvakom. Šestdeseta leta minulega stoletja so prinesla še prvi evropski naslov (v Atenah je "padel" Real Madrid) in prestižni naslov zmagovalca pokalnega tekmovanja FA. Konec sedemdesetih let je nakazal resnejšo krizo. Vročekrvni navijači, ki so si nadeli bojovniško ime Chelsea Headhunters (lovci na glave), so sejali strah na stadionih in sprožili prve javne polemike zaradi huliganstva. Zaradi finančne krize so klub zapustili največji zvezdniki, modri pa so se poslovili od elitne družine. Ko so bili

➤ **Cristiano Ronaldo, najboljši strelca letošnje lige prvakov**
➤ **Stratega finalistov – Alex Ferguson in Avram Grant**

na robu izpada v tretjo ligo, jih je za slab funt kupil Ken Bates.

Abramovičeva strast Elitni razred so zapustili le še enkrat (1988), po prihodu nizozemskega asa Ruuda Gullita (preizkusil se je v dvojni vlogi igralca in trenerja) pa je nad modrimi levi znova posijalo sonce. V družbi kontinentalnih velemojstrov, pre-

Odločilna obramba Edvina van der Sara

težno z Apeninskega polotoka, so osvojili nove pokalne naslove, junija 2003 pa je bilo konec vseh dvomov o finančni nestabilnosti kluba. Večinski delež Chelseaja je dobil ruski mogotec Roman Abramovič, ki je uresničil svoje otroške sanje za »slabih« 140 milijonov funtov. Otoški mediji so klub kmalu preimenovali v »Chelski«, premožni Rus pa ni skoparil pri nakupih svetovnih zvezdnikov. Trenerski stolček je zasedel kontroverzni Portugalec José Mourinho in nogometna zabava je bila zagotovljena. V ligi prvakov, ki je postala Abramovičeva obsedenost, mu je Liverpool dvakrat preprečil vstop v finale, v tretje pa se je le izšlo. Tokrat v glavni vlogi z njegovim naslednikom Avramom Grantom, ki pa prav tako ni imel sreče in je letos

izgubil v finalu, tako da bo moral londonski klub še počakati na prvo evropsko lovoriko.

Sreča na strani rdečih vragov

Finalna tekma se je začela s pobudo Manchestra Uniteda. Ta je prek Ronalda, ki je dal gol z glavo po podaji Wesa Browna, povedel v 26. minuti. Nato se je tekma razživela in obe strani sta imeli svoje priložnosti. Manchester prek Carlosa Teveza, Michaela Carricka, ki pa jih nista izkoristila. Tik pred polčasom so navijači Chelseaja laže zadihali. Essien je streljal od daleč, žoga je zadela kapetana rdečih vragov Ria Ferdinanda in se odbila proti Franku Lampardu, ki mu ni bilo težko zadeti z nekaj metrov in tako izenačiti na 1:1. V drugem polčasu je bil boljši Chelsea, vendar ne ena ne druga stran do konca rednega dela nista znali zabiti zmagoslavne gola. Velja pa omeniti vstop Ryana Giggsa, ki je igral 759. tekmo za rdeče vrage in se tako vpisal v zgodovino kluba kot igralec z največ odigranimi tekami. Prehitel je torej legendo Bobbyja Charltona.

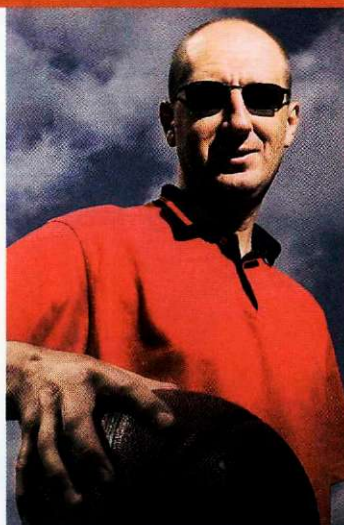
V podaljšku se je napetost stopnjevala, kar se je videlo tudi po zasluženem rdečem kartonu Chelseajevega igralca Didierja Drogbaja, ki je udaril Nemanjo Vidića. Obe ekipi sta imeli po eno priložnost, vendar nobeni ni uspelo. Tako se je tekma prelevila v pravi triler z enajstmetrovkami, po katerih so zmago slavili rdeči vrage z odločilno obrambo 37. letnega veterana Edwina van der Sara, ki je ubranil strel Nicholasa Anelke. **D**

Brazilec **GUSTAVO KUERTEN**, trikratni zmagovalec Odprtega prvenstva Francije, je v nedeljo postavil teniški lopar v kot. Roland Garros mu tokrat ni prinesel sreče, saj je izgubil dvoboj prvega kola proti Francozu Paul-Henriju Mathieju s 3:6, 4:6 in 2:6.

Rokometašice ruske **ZVEZDE IZ ZVENIGORODA** so zmagovale kometne lige prvakinj. Izbranke karizmatičnega ruskega strokovnjaka Jevgenija Trefilova so pred tednom dni v Čehovu premagale Hypo Niederösterreich s 25:24.

Košarkar z licenco

Esad Babačić

San Antonio Spurs so najbolj evropsko moštvo v ligi NBA. Pa ne samo zato, ker imajo nekaj igralcev z evropskim slogom igranja.

Njihov pristop k igri je najmanj ameriški, če se lahko izrazim malce bolj pavšalno. Celo Tim Duncan je veliko več kot običajen temnopolti center, ki stavi v prvi vrsti na fizično moč in po večini dosega koše iz neposredne bližine. Njegovi koši s pol distance so že čista klasika in v njih je zaznati veliko evropske rutine, ki je pogojevana z izjemno hladnokrvnostjo tega enkratnega košarkarja. Centrov, ki so s takšno lahkoto metali ob tablo, in to iz ne preveč lahkih položajev, je bilo v zgodovini ameriške profesionalne košarke bore malo. Že to, da so njegovi meti videti tako preprosti, pove veliko o superiornosti, ki jo kaže nebotičnik iz Teksasa. Še bolj drugačna sta Ginobili in Parker, ki tvorita najbolj ubijalski bekovski par v ligi. Predvsem Ginobili igra napad po evropskih standardih, ki so prirejeni gostejšim obrambam. Manu je še posebej neugoden, ker je levičar. Česa so sposobni levičarji z evropskim šmekom, je pokazal že Toni Kukoč, ki je bil prav tako neustavljiv za večino branilcev NBA. Temperamentni Argentinec je izjemno agresiven v prvem koraku, za nameček pa še strašansko eksploziven. Vedno ime prednost pred branilcem, tako da si lahko v končnici prodora vzame čas za opazovanje le-tega. Seveda gre tu za tisočinke sekunde, v katerih je treba sprejeti odločitev in narediti najpametnejše. Pri tem je pomembno, da napadalec natančno ve, kje je tisti, ki ga pokriva. Ginobili ima natančno določene funkcije, ki jih opravlja z neverjetno natančnostjo, kar se pozna tudi na ostanku moštva. Vsako podvajanje na njem je za nasprotnika že skoraj usodno, saj je tudi ostanek moštva podrejen njegovemu predvidevanju. Gre za psihično kvaliteto, ki je ključna v končnih akcijah. Nekateri imajo licenco za ubijanje in jo s pridom izkoriščajo. Že prej se mi je zdelo, da ima San Antonio preveč orožij za Los Angeles, ki je vendarle preveč odvisen od genialnosti enega samega igralca. Zdi se, da Kobe vendarle ni tako povezan z ostanekom moštva, kot je trojec San Antonia, ki je dober v igri brez žoge. Seveda to še ne pomeni, da bodo v velikem finalu igrali aktualni prvaki, ki bodo velika ovira na poti »jezernikov« do obljubljenega finala z Bostonom ali Detroitom. Tako izenačene končnice nismo spremljali že dolgo časa in vsak od štirih polfinalistov bi si zaslužil naslov prvaka, a ta bo na koncu pripadel le enemu moštvu.

V Sloveniji obravnavajo na leto okoli sto sedemdeset kaznovih dejanj trgovine z orožjem.

Ujeli trgovce z orožjem

Bogdan Sajovic, foto: GPU

Po štirih mesecih preiskave so policisti našli dovolj dokazov, da so prijeli deveterico, ki je sodelovala v trgovini z orožjem. Zasegli so devet kosov orožja in nekaj streliva, enega od prekupčevalcev so priprli, drugi pa se bodo branili s prostosti.

Po štirih mesecih operativnega dela predvsem policistov z območja Policijske uprave Postojna je zadeva toliko dozorela, da so šli možje postaviti v akcijo. V njihovih rokah se je znašlo devet osumljencev, ki jih bremeni jo prekupčevanje z orožjem. Akcijo, v kateri so uporabljali tudi posebne metode, je usmerjalo koprsko sodišče, zato so najbolj dejavne prekupčevalce privedli pred tamkajšnjega preiskovalnega sodnika. Le-ta je za 48-letnika iz Kočevja odredil pripor, njegovi kolegi pa se bodo zagovarjali s prostosti.

Policisti v Postojni so že na začetku leta odkrili, da je omenjeni Kočevjec precej dejaven v trgovini z orožjem. Šlo je predvsem za orožje in tudi strelivo starejšega tipa, ostanke nekdanje JLA, kovačnice »bratstva in enotnosti«. Resda je minilo že lepo število let, odkar se je klanje na Balkanu kon-

čalo, a nekdanja bojišča so še polna najrazličnejših vojaških ostankov, ki gredo očitno lepo v denar v zahodnoevropskih državah.

Nobena skrivnost ni, da je Slovenija konec t. i. balkanske poti, po kateri se na zahodni trg po nedovoljenih kanalih pretakajo mamila, orožje, tobačni izdelki in tudi ljudje. A Slovenija ni le tranzit za omenjeno blago, ampak tudi končni cilj za del nezakonito prepeljanega in tudi na splošno nelegalnega blaga.

V akciji sto deset policistov

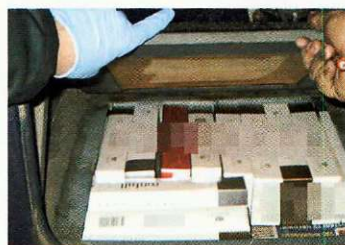
Uporaba posebnih preiskovalnih metod je pripeljala kriminaliste do odkritja, da je Kočevjec na začetku aprila prodal jugoslovansko verzijo kalašnikovke, se pravi CZ M-70, pa še vojaško

pištolo in nekaj streliva, kar je le potrdilo njihove sume o njegovi vpletenosti v trgovino z orožjem. Pred dnevi so ocenili, da so zbrali dovolj dokazov in tako dobili zeleno luč za akcijo. Kočevca so v družbi z ženo in 30-letnikom iz Trebnjega prijeli v trenutku, ko so imeli pri sebi avtomatsko puško, lovsko puško in tri pištole skupaj s strelivom. Po prijemu trojice so šli v akcijo še preostali policisti, skupno jih je v njej sodelovalo kar sto deset s Policijskih uprav Novo mesto, Koper, Ljubljana in seveda Postojna, poleg njih pa so bili za podporo

še pripadniki specialne enote policije. Tako so prijeli in zaslišali še šest ljudi, opravili sedem hišnih preiskav na območju Kočevja, Trebnjega, Grosupljega, Pivke in Brkinov. V teh preiskavah so policisti zasegli še eno avtomatsko puško, puško z odrezano (skrajšano) cevjo in nekaj streliva. Skupno so torej zasegli devet kosov orožja in nekaj streliva, kar je na črnem trgu vredno približno pet tisoč evrov. Razkrinkanim prekupčevalcem grozi, če jim bodo kazniva dejanja dokazali na sodišču, zaporna kazen od šest mesecev do pet let zapor.

Policisti so samo v prvih štirih mesecih letos na območju celotne države opravili sedemdeset preiskav v zvezi s trgovino z orožjem. To število je približno v letnem povprečju, saj na leto policisti obravnavajo približno sto sedemdeset t. i. orožarskih primerov. **D**

Velik del ilegalnega orožja je zapušča nekdanje JLA.

Poskus umora ali poškodba?

Z nožem zabodla in porezala partnerja ter sina. Partner zanika, da bi ga poskušala umoriti.

Na koprskem sodišču se je začelo sojenje 46-letnici iz Hrpelj, ki je obtožena poskusa umora. Pred skoraj dvema letoma, v začetku avgusta 2006, se je obtožena z nožem lotila svojega tedaj 52-letnega partnerja in 23-letnega sina. Moška sta skupila vsak po en vbod in eno vreznino, potem pa je sin poklical policijo. Obtoženo so tedaj umirili in jo izročili preiskovalnemu sodniku, vendar ta ni odredil pripora, ampak le prepoved približevanja tako partnerju kot sinu.

Obtožena se zagovarja, da ni imela namena umoriti kogar koli. S partnerjem sta bila tistega dne na obisku pri kolekih, potem pa sta se z avtom oba precej nasekana odpeljala domov. Prepirla sta se že v avtu, pred domom pa se je po njeno partner nalašč z avtom »prisonil« na zid. Prepirla sta nadaljevala v

hiši in zbudila sina. Ta je poskušal mamo umiriti, a je zagrabila nož za kruh, začela mahati okoli in pri tem porezala tako sina kot partnerja. Obtoženka je dejala, da sta tako ona kot partner precej pila in bila pijana tudi tisti dan. Prav tako naj bi se večkrat prepirla in tudi stepla, pri tem pa je ona potegnila krajšo.

Sin je izkoristil pravico privilegirane priče in na sodišču ni hotel pričati, partner pa je dejal, da obtožena zagotovo ni nameravala kogar koli umoriti in ji, kar se njega tiče, oprošča. Potrdil je, da sta oba pila in se pogosto prepirla, tako tudi tisti večer, on sam pa je bil še bolj pijan od nje. Po njegovo je šlo pač za »družinsko stvar«.

Na podlagi izvedenskega mnenja se bo sodišče odločilo, ali je šlo za poskus umora ali le za rane v afektu. B. S.

TRAFIKA NA KOLESIH Šestdesetletni Bosanec se je očitno odločil, da bo prinesel okoli naše carinike, pa naj stane, kolikor hoče. Letos so ga že dvakrat ujeli pri tihotapljenju cigaret, a je pred dnevi vseeno poskusil še tretjič. Sredi dopoldneva se je pripeljal na mejni prehod Petišovci, kjer je pogled v računalnik odkril, da so ga že obravnavali zaradi tihotapstva. Cariniki so zato premetali avtomobilsko prikolico in med drvni odkrili več kot osem tisoč osemsto škatlic, se pravi dobrih 166.000 cigaret. V Bosni, od koder prihajajo, stane škatlica približno en evro, v Avstriji, kamor so bile namenjene, pa štiri. Z zaslužkom za zdaj ne bo nič, Bosanca čaka najmanj mastna globa.

POBRISAL JO JE IZ KLAVNICE Pred dnevi so klical iz klavnice Celjskih mesnin in obvestili može postave, da jim jo je pobrisal približno tristokilogramski bik. Žival je očitno zaslutila, kaj jo čaka, in jo je ucvrla iz klavnice. Kakega pol kilometra stran se je bik ustavil in se začel pasti. Policijska patrulja s specialcem ostrostrelcem je žival obkolila in ostrostrelec je s prvim strelom zgrešil mišico, z drugim pa je puščico z uspalom le poslal na pravo mesto. Bikel je »padel«, odpeljali so ga na rodno farmo, kjer bo počakal kakšna dva tedna, da uspalo izgine iz organizma, potem pa se bo po vsej verjetnosti v klavnici srečal s svojo usodo.

Vaša pričakovanja narekujejo našo hitrost.

Intereuropa
Globalni logistični servis

Intereuropa je eden vodilnih logističnih podjetij v jugovzhodni Evropi na področju organizacije vseh vrst cestnih prevozov. Od vrat do vrat prevzamemo vašo pošiljko, jo dostavimo in po potrebi ocarinimo. Naša storitev je hitra, varna, kakovostna in zanesljiva.

Še posebej dobro storitev pa vam s pomočjo lastne mreže v tujini in priznanih partnerjev jamčimo pri prevozu zbirnih pošiljk. Ponujamo dnevne zbirne linije za vse evropske destinacije. Poleg organizacije cestnih prevozov vam zagotavljamo tudi železniške prevoze.

NAŠA POSLOVNA MREŽA Z LASTNIMI PODJETJI OBSEGA:

- Slovenija → Francija
- Hrvaška → Avstrija
- BIH → Nemčija
- Srbija → Rusija
- Makedonija → Ukrajina

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

Si sanjal Špelco?

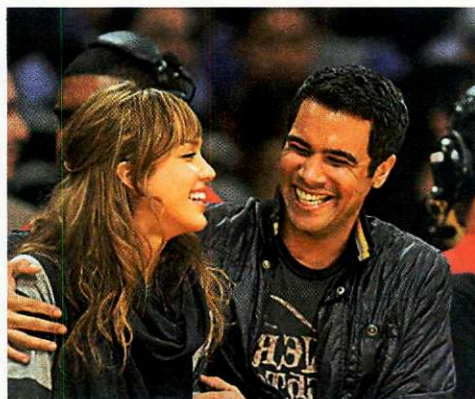
Špelca, nekdanja članica skupine Atomik Harmonik, uspešno koraka po svoji samostojni glasbeni poti. Lani je poslušalcem predstavila pesmi: Vrni se nazaj, Lady Casanova in Ne išči me več, sedaj pa je s svojo producentsko ekipo pripravila novo skladbo, ki sledi trendom modernega popa. Poslušalcem je poklonila pesem z naslovom A si me sanjal, za katero je glasbo napisal Raay, besedilo pa raper Trkaj. Aranžma in produkcija sta delo Raaya in njegovega novega sodelavca Gorana Belenka, s katerim sta poskrbela, da je zvočna podoba pesmi moderna in zelo primerna za poletne dni. Za novo pesem Špelca načrtuje tudi snemanje videospota, predvajali pa naj bi ga že v prvi polovici junija na slovenskih televizijah. Špelca s skladbo A si me sanjal ostaja ena najzanimivejših mladih solistk v slovenski popularni glasbi.

Špelca bo z novo skladbo poživila poletne dneve.

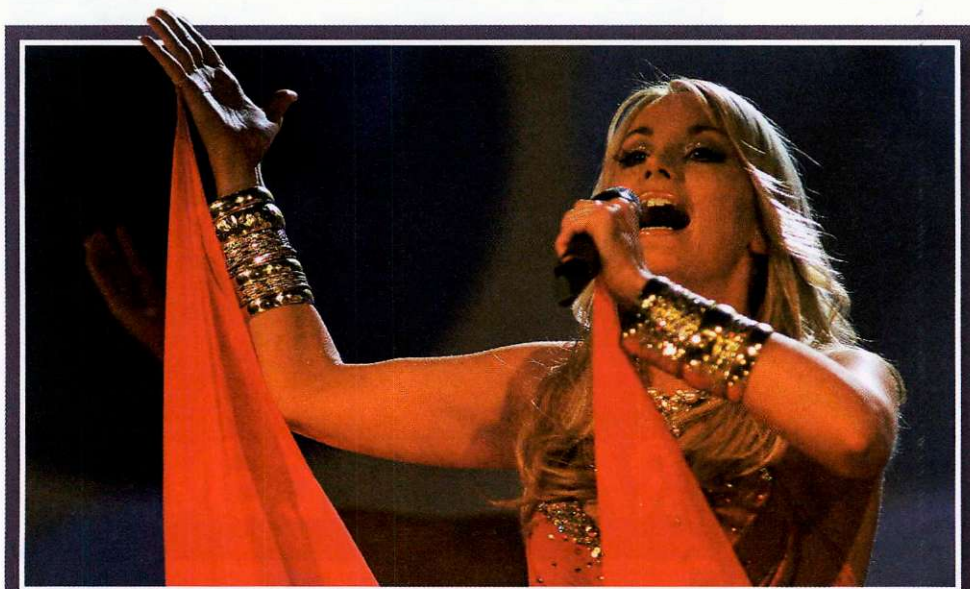
Hitra in skrivnostna poroka

Lepa nosečnica Jessica Alba se je pred nekaj dnevi poročila s svojim 31-letnim fantom, producentom Cashom Warrnom. Obred je bil skrit, predstavnik 27-letne lepotice Brad Cafarelli pa je sporočil, da je bila »slovesna poroka na Beverly Hillsu, podrobnosti s poroke pa bodo znane, ko se bosta za to odločila novoporočenca«. Vprašanje so torej le dogovori s časopisi o prodaji ekskluzivnih fotografij. Po vsej verjetnosti jih bo kupil People in jih objavil v novi številki. Edino kar je ta čas znano s poroke, je to, da je Jessica nosila modro vlečko, da je imela lase spete v visok konjski rep in da sta bila na poroki le nevesta in ženin. Jessica je dejala: »Čas je, da prevzamem najpomembnejšo vlogo v svojem življenju – vlogo matere in žene. Že kot otrok sem sa-

Poroke nista obesila na veliki zvon.

njala o dnevu, ko me bo nekdo poklical 'mama'. Bila sem najstarejša od 15 otrok v družini, zato sem se že v otroštvu marsičesa naučila. Menjala sem jim plenice, pazila nanje, ko ni bilo staršev, jih hranila ter jih spravljalala spat, in to vse od svojega šestega leta starosti. Zato mi nič od tega ni tuje.«

Nedvomno z novim hitom

Nedosegljiva

Potem ko se ni spustila na kolena in se je bojevala kot levinja, je Saša Lendero sedaj nedosegljiva! Takšen je namreč naslov njene nove pesmi, ki jo Saša pol leta za Levinjo predstavlja slovenskim poslušalcem. Pesem je delo ustvarjalne ekipe: Andrej Babič, Miha Hercog, Saša Lendero, Sewer Nuhi.

Andrej Babič, izjemno plodovit in uspešen avtor (med njegovimi uspešnimi so mnoge Sašine pesmi, lanska predstavica Slovenije in letošnja predstavica Portugalske na Evrosongu), je mnenja, da gre v primeru Nedosegljive za enega njegovih najmočnejših hitov. Saša je pesem prvič predstavila na TV Paprika, odeta pa je bila v ekstravagantno kreacijo Nine Šušnjara, ki je že poskrbela za Sašin videz v Levinji.

Nova slovenska mis

Miss Universe Slovenije 2007 Tjaša Kokalj je oddala svojo krono. Le-to bo letos nosila 20-letna Anamarija Avbelj. Prireditve, ki sta jo povezovala Katarina Čas in Marko Potrč, je potekala na Gospodarskem razstavišču, žirija pa je izbirala med 16 finalistkami. Občinstvo je bilo najbolj navdušeno, ko so se finalistke sprehodile v kopalkah, šest superfinalistk pa je moralo odgovoriti tudi na vprašanje žirije. Dekleta pa se niso sprehajala le po modni stezi, ampak so tudi zaplesala. Čeprav je Vanesa Štefanovski pred razglasitvijo treh najlepših pobrala kar dva naslova (mis fotogeničnosti in mis revije Obrazi), je mo-

rala naslov najlepše prepustiti Anamariji Avbelj. Druga spremljevalka je postala Klara Kobe. Svetlolas Anamarija bo barve naše zastave zastopala julija v Vietnamu.

Naziv najlepše je spet pripadel svetlolaski.

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

 hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

Vzel jo je vrag ...

Magični gledalec

Letošnji izbor za popevko Evrovizije sem podobno kot v zadnjih letih spremljal bolj na pol. Z enim ušesom in enim očesom.

Po pravici rečeno mi ogled enega evrosongovskega večera čisto zadostuje, a kaj ko imaš po dveh »prešpricanih« polfinalnih večerih občutek, da si ogromno zamudil. V starih časih je bila pač manjša konkurenca, saj držav tedanjega vzhodnega bloka tako rekoč ni bilo. Tokrat pa sem imel občutek, da je bil odsoten predvsem Zahod, kar je po svoje normalno, saj Italijani že dolgo ne nastopajo več na tej prireditvi, predstavniki »tradicionalnih« držav pa so se večinoma odrezali precej medlo. Tokrat je prevladal nekdanji komunistični blok, zato zmaga ruskega predstavnika ni bilo presenečenje. Ker je pri glasovanjih vedno zraven tudi nekaj politike, me ne preseneča niti to, da gre največ »slovenskih« točk izvajalcem iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Že videno.

In nastop Rebeke Dremelj? Čudil sem se tistim, ki so bili trdno prepričani, da se bo brez težav uvrstila v finale. Ker se pričakovana niso uresničila, so seveda začeli javkati, da je to zato, ker je Slovenija majhna država in nima možnosti za vidnejšo uvrstitev. Seveda, »majhnost« Slovenije je zelo dobrodošel izgovor, a ne takrat, ko se je npr. Darja

Švajger uvrstila na sedmo mesto. Je pač tako, da tu in tam pošljemo na Evrosong posrečeno skladbo in posrečenega izvajalca, kar pa je dokaj redka kombinacija glede na to, da je Ema (izbor slovenskega predstavnika za Evrosong) že dolga leta »kuhinja«, v kateri se vsi med seboj poznajo. Še dobro se spominjam, kako je pred leti le malo manjkalo, da bi na Evrosong poslali skupino Bepop, ki je bila krajši čas zelo priljubljena, nato pa je izginila kot muha enodnevnica, ki ima slab dan. Kakor koli že, zaradi Rebekine neuvrstitve v finale s(m)o se Slovenc(elj)n i po stari navadi znova na mrtvo skregali: eni so Rebeko povsem skritizirali, drugi so jo hvalili do onemoglosti. In kaj reči o teh skrajnostih? Odkrito povedano, njen nastop ni bil kdo ve kaj, vsaj kar se petja tiče. Rebeka je precej »fušala«, kot da bi skladbo pela prvič v življenju. Morda je bila poanta v tem, da besedilo ni bilo ustrezno. Iz lastnih izkušenj pa vem, da ni dobro klicati hudiča, saj sam rad pride. Tudi barvna kombinacija njenih oblačil je bila pasé. Skratka, zelo težko me bodo prepričali tisti, ki menijo, da je bil nastop Rebeke Dremelj (ki je izvolitev za mis Slovenije izrabila odskočno desko za vstop v glasbene vode) vrhunski. Če k temu prištejemo še dejstvo, da je pred tem na dolgo in široko tržila svojo skladbo tako rekoč po vsej Evropi, je neuvrstitev v finale zanj še posebej boleča. Sam pa menim, da za Slovenijo to ni bila posebna tragedija.

A kakor koli že, beograjski evrosongovski po(m)p je za nami in končno bom lahko užival malo več miru in malo manj patetike. A kaj ko se bliža evropsko nogometno prvenstvo. Kljub temu pa si bom vzel čas za kakšen dokumentarec. Na primer o Dušanu Lajovcu 12. junija ...

radijski program
za slovensko
manjzino
v sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Zadnje čase vam gre zelo dobro, zato ste lahko presneto zadovoljni. Ker ste večinoma ostrih in direktnih besed, utegne biti kdo užaljen. Premisliti boste morali, zakaj imate takšno stališče, kot ste ga izrazili.

Bik
21.4.-21.5.

Veliko dela ste že opravili, nekaj pa vam bo zagotovo še ostalo za ta teden. Tudi doma boste imeli razmeroma veliko dela s pospravljanjem in pripravljanjem zabave zase in za svoje domače, ki bodo praznovali neko obletnico.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ker ste se prejšnji teden dobro naklepali, ste veliko novega izvedeli o svojih starih znancih. Presenečeni ste bili nad usodami nekaterih, zato se boste o vsem želeli pogovarjati še doma. Posluha ne bo.

Rak
22.6.-21.7.

V tem tednu se vam bo zdelo, da ste rojeni pod srečno zvezdo, ker vam bodo zaradi vaše velikodušnosti v preteklosti namenili veliko pozornosti, imeli pa boste tudi tako imenovane materialne koristi.

Lev
22.7.-21.8.

Nekoliko boste dolgočaseni, ker se okoli vas nič ne dogaja. Pogrešali boste svoje domače, ki jih kar noče in noče biti doma. Vaše prepričanje, da bodo začeli delati vse tako, kot si želite vi, bo počasi postalo manj trdno.

Devica
22.8.-21.9.

V vaše življenje se bo naselilo nekaj nemira, ker se bo pojavila določena oseba, s katero ne želite imeti veliko stikov. Poskusite ohraniti mirne živce in miren spanec, sicer boste preveč utrujeni, da bi dobro delali.

Tehtnica
22.9.-22.10.

V začetku tedna bo malce naporno, proti koncu se bo umirilo, konec tedna pa bo potekal čisto po vaših željah. Kmalu se bo izkazalo, da se doma premalo pogovarjate in da želja drug drugega sploh ne slišite.

Škorpion
23.10.-21.11.

Napetosti prejšnjega tedna se bodo končno umirile in lahko se boste sprostil. V veliko pomoč boste določeni osebi, ki vas bo zanj prosila. Spoznajte o določenem človeku vam bodo pomagala pri orientaciji.

Strelec
22.11.-20.12.

Mučila vas bo nespečnost, in sicer vsak drugi dan. Poskusite opredeliti, kaj vas tako zelo vznemirja, in poskusite odpraviti to neprijetnost. Sicer pa se bodo pojavile nove, ugodne poslovne priložnosti.

Kozorog
21.12.-19.1.

Kozorogi, ki pričakujete naraščaj, boste te dni že precej na trnhi. Pa bodite brez skrbi, vse bo v redu in po načrtih. Privoščite si veliko miru in zanimivega branja pa tudi klepetov s prijatelji in sprehodov v naravi.

Vodnar
20.1.-18.2.

Spet boste imeli veliko dela, domači pa vam bodo za spremembo hvaležni. Konec tedna bo prijeten in umiren proti vašim pričakovanjem. Slabo vreme vam namreč ne bo pokvarilo razpoloženja.

Ribi
19.2.-20.3.

Dobro veste, da ste sami odgovorni za svoja dejanja in vas ne bo nič draže stalo kot vaša lastna napačna odločitev. Zato boste dobro premislili, preden se boste podali na pot, ki se odpira pred vami.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adri Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.
www.adria.si

*pristojbine niso vključene

					SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	VULKAN NA JAPONSKEM	ŽENSKO IME	RUSKI ŠAHOVSKI VELEMOJSTER	DLAKASTA KOŽA MLADIH KOZLIČEV	LUKA V IZRAELU
					ZASILNA LESENA STAVBA						
					SLOVENSKA SLIKARKA (MILENA)						
					DRŽAVA V SEVERNI AMERIKI						
					PREVAJALEC ŠKERLJ				REKA NA ZAHODU RUSIJE	DEMOKRACIJA	
MESTO V NEW MEXICU					HUD PRETRES						
					BRIT. IGR. (DEBORAH)						
DEMOKRACIJA	TRAVI PODOBNA RASTLINA	PREBIVALCI AMERIKE	PISEC LETOPISOV	NAUK O ANALIZI	DEMOKRACIJA	PETER MARTER	KARL ERJAVEC KRAJ PRI KRŠKEM		IGRALEC VAIČ ANTON IRGOLIČ		
	DOVTIP, SMESNICA					STISKALNICA			IGRALEC BAN MORSKA ŽIVAL		
	KONEC MOLITVE					KRAJ V OBCINI CERKNICA					
	VELIKO SITO					ANGLEŠKA PLOŠČINSKA MERA	OŽINA NA MALAKI GL. MESTO SENEGALA		IRENA KOHONT UGO OJETTI		MESTO V UKRAJINI ZADETEK PRI KOSARKI
DEMOKRACIJA	VRSTA PECIVA							DEMOKRACIJA	DRŽAVA V ZDA PISNA POTREBČINA		
	ALPINIST CESEN										DEMOKRACIJA
	KAJ TIPIČNEGA						POVPREČJE KRIŽANKE: 4,70 CRKE		PRITOK SAVE POVELJNIK PRED TROJO		ZELENIČA V PUŠČAVI
	KAR SE OČITA						ARGON STADION V BUDIMPEŠTI		MADŽARSKI POLITIK (ANTAL)		
	MASAŽA								ZGORNJA OKONCINA ZNAK ZA ERBIJ		
	KRAJ PRI KOČEVJU					ANGLEŠKI PISATELJ (CHARLES)			PREPROSTO VOZILO		
DEMOKRACIJA	MLADA KRAVICA, TELICA					PIANIST BERTONCELJ	REJEC PSOV			DEMOKRACIJA	VERA ALBREHT

Rešitev prejšnje križanke

GOLEN, ORATOR, RIVERA,
NEOLIT, JN, KNA, SET, AAR,
SPOROČILO, KOLORADAR,
AKT, ASIM, RAKLA, IRA,
LEM, AL, ETILEN, ASPIK,
US, KK, TT, RTINA, PARA,
ONA, INANA, ILA, EMIL,
CID, BANANOVEC, AKA,
ANOMALIJA

Nagajenki 20. številke

1. nagrada:

JUSTI SELIŠKAR

Žigonova 27, 1000 Ljubljana

2. nagrada:

HELENA MIR

Mekinje nad Stično 39, 1295 I. Gorica

Dobitnicama čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta
fotokopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-Bukarešta

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana-Oslo

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 5. 6. 2008
pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **26.5.1842** se je v Dednem Polju rodil prvi slovenski poklicni časnika Anton Tomšič, leta 1891 pa na Rodinah pri Žirovnici slovenski pisatelj Janez Jalen.

➤ **26.5.1945** je Josip Broz - Tito govoril z balkona ljubljanske univerze. Njegov govor potrjuje, da so bili v političnem vodstvu nove Jugoslavije tedaj že odločeni, da bodo medvojne nasprotnike pobili in da so se pokoli tudi že začeli.

➤ **27.5.1991** je v skupščinskih prostorih potekal posvet z naslovom Ali je demilitarizacija Slovenije res utopija. Jožef Školč je predlagal takojšnje zaprtje učnih centrov v Pekrah in na Igu, »saj je boljši slab mir kot dobra vojna«.

➤ **27.5.1997** je v Parizu 16 članic Nata in ruski predsednik Boris Jelcin podpisalo dokument, ki ureja odnose med Natom in Rusijo po petdesetih letih nerazumevanja.

➤ **28.5.1871** so po enotedenskih pouličnih bojih vladne čete uničile pariško komuno.

➤ **28.5.1961** so v Londonu ustanovili organizacijo Amnesty International, ki se bojuje proti preganjanju ljudi zaradi političnih, ideoloških, verskih, etničnih ali rasnih razlogov.

➤ **28.5.1991** so delegati v jugoslovanski skupščini podprli zveznega premierja Anteja Markovića. Zanj so bili tudi slovenski delegati, saj je France Bučar rekel: »Ker naj bi bilo še zmeraj bolje, da ima zvezno vlado v rokah Ante Marković kot pa Srbi.«

➤ **29.5.1830** se je v Mengšu rodil slovenski pisatelj Janez Trdina, leta 1850 pa v Begunjah na Gorenjskem škof, politik in publicist Anton Bonaventura Jeglič.

➤ **29.5.1917** se je rodil John Fitzgerald Kennedy. Rekel je: »Poenostavljati zapletene stvari je sposobnost genijev, preproste stvari zaplesti pa sposobnost norcev.«

➤ **30.5.1909** se je rodil ameriški glasbenik Benny Goodman.

➤ **30.5.1917** je dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu prebral majniško deklaracijo.

➤ **30.5.1944** so Nemci v Brkinih požgali osem vasi in pobili 69 ljudi.

➤ **30.5.1991** se je pisno v imenu LDS na predsednika Milana Kučana obrnil Jožef Školč in predlagal zaprtje učnih centrov TO v Pekrah in na Igu.

➤ **31.5.1988** je slovenska SDV aretirala Janeza Janšo, varnostna služba JLA pa podčastnika Ivana Borštnerja. Kasneje so ju skupaj z Davidom Tasićem izročili sodnim organom JLA.

➤ **1.6.1804** se je rodil ruski skladatelj Mihail Ivanovič Glinka, leta 1926 ameriška filmska zvezda Marilyn Monroe in leta 1884 v Radovljici slovenski arhitekt Ivan Vurnik.

➤ **1.6.1907** je Dramatično društvo v Trstu ustanovilo slovensko gledališče.

POGLED NAZAJ (OD 26. 5. DO 2. 6.)

Isadora Duncan

Ameriška plesalka Isadora Duncan, ki je s svojimi nastopi in pedagoškimi metodami pripomogla, da se je balet osvobodil konservativnih omejitev, ter napovedala razvoj sodobnega izraznega plesa, se je rodila **26. maja 1877**. Kot ena prvih umetnic je interpretativni ples povzdignila do statusa kreativne umetnosti.

Isadorino nadarjenost so občudovali že v zgodnji mladosti, vendar so njene revolucionarne zamisli o plesu v Ameriki slabo sprejemali, zato se je pri enainvajsetih letih preselila v Evropo. Kmalu je kot fenomen mladega dekleta, ki pleše bosonogo in v skromnih oblačilih kot gozdna vila, osvojila gledališča po vsej Evropi, Ameriki in svetu. Kljub temu ji finančno ni šlo najbolje, dokler ni spoznala bogatega dediča in podpornika umetnosti Parisa Singerja. Z njegovo pomočjo je v Franciji, Nemčiji, Rusiji in ZDA ustanavljala plesne šole, v katerih je otroke učila plesa, da bi ti lahko učili druge.

Karavanški predor

Cestnoprometnim tokovom so bile na evropski cestni diagonali Karavanke zadnja večja ovira. Cestno povezavo med Slovenijo in Avstrijo karavanški predor v bližini železniškega predora med Hrušico in Področjo so prebili **28. maja 1989**.

Na podlagi projektov dolge predorske cevi (na slovenski strani 3.450 m, na avstrijski 4.414 m) so se leta 1979 začela dela pred predorom, ki pa so bila 1982 zaradi finančnih težav ustavljena. Dela so se nadaljevala od januarja 1986 in avgusta je bila narejena prva vrtina v pobočje Rožce.

Predor je gradilo podjetje Slovenija ceste Tehnika v sodelovanju z avstrijsko firmo Polensky-Zöllner. Kljub težavam zaradi vdorov vode, velikih pritiskov zemlje, nevarnosti metanskih eksplozij in podorov hribine, zaradi katerih je bilo delo občasno ustavljeno, je bil predor prebit skoraj 3 mesece pred rokom.

Tovariši so bili proti

Na Kongresnem trgu v Ljubljani so Demosovne stranke **31. maja 1991** organizirale veliko zborovanje, s katerim so ljudje obsodili ravnanje JLA ob poskusu zavzetja učnega centra TO v Pekrah. Šlo je za protest proti delovanju JLA, ker je prišlo do prve smrtne žrtve, ko je transporter 25. maja povozil Josefa Šimčika.

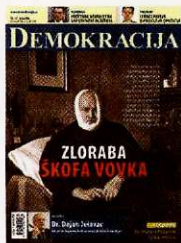
Zanimiv je razvoj dogodkov pred tem. 28. maja se je Janez Janša pogovarjal z Jožetom Pučnikom in Milanom Kučanom, ki sta idejo o zborovanju političnih strank na Kongresnem trgu v Ljubljani podprla. Janša je zapisal: »Tudi Kučan je sprejel moj argument, da je boljše organizirati nekaj mitingov in tako izraziti enotnost kot pa takšen vtis potem, ko bo prepozno, ustvarjati z orožjem.«

Takratne opozicijske stranke združena lista, LDS in Socialistična stranka Slovenije pravih argumentov, zakaj so udeležbo odpovedale, niso predstavile. Ciril Ribičič je dejal: »Mi pač ocenjujemo, da nobeno zborovanje ne more biti nadomestilo za delovanje skupščine.« Jožef Školč je dejal, da si z zborovanjem Janša in Bavčar želita kupiti odpustke za napake, narejene s pekrskimi dogodki. Vse skupaj je prišlo tako daleč, da se je na stran tistih, ki so bili za zborovanje, postavil celo Milan Kučan. Školču je rekel, naj se nekoliko 'ohladi' ...

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 17/72

Zločinskost »kočevskega« procesa (2)

Med novo objavljenimi knjigami je izšla knjiga »komunistične kulture« Kočevski proces v letu 1943, katere avtor je tamkajšnji rojak Ive A. Stanič. Na vsebino knjige se je v Demokraciji št. 17/24. 4. 2008 s kratkim pojasnilom oglašil kapetan JVVd Uroš Šušteršič pod naslovom »Zločinskost kočevskega procesa«. Hkrati nas seznanja, da bodo kočevski proces kmalu preučila mednarodna sodišča, ko bodo objavila resnico, na katero prizadevajo svoji čakamo že dolgih 65 let. Oglašam se tudi sama, edina še živeča sorodnica, sestra obtoženca na procesu Marjana Bačnika – oba sva bila rojena v Mariboru.

Kaj je bil kočevski proces in komu so sodili? Obtoženci so bili borci – prostovoljci redne kraljeve jugoslovanske vojske (v nadaljevanju JVVd), ki so prvi ob napadu Nemčije 6. aprila 1941 branili svojo domovino Jugoslavijo in že ob 4. uri zjutraj vrgli v zrak oba mosta čez Dravo, ki sta povezovala levi in desni breg Maribora. S tem so nemškimi tankovskimi enotami onemogočili nadaljnji pohod v notranjost Slovenije (Josipa Broza tedaj nihče ni poznal!). Borci JVVd so se kot levi bojevali za svoj rodni Maribor, na pomoč so jim prihiteli srbski rodoljubi – četniki, ki nimajo nobene zveze z današnjimi Šešljevimi »koljaši«, vendar so se morali zaradi nemške premoči umakniti.

In kdo so bili borci JVVd v Sloveniji? To so bili pokončni Slovenci, ki niso nikoli prisegli ne Hitlerju ne Stalinu! Večinoma so bili študentje ljubljanske univerze (medicinci, pravniki, gradbinci, strojniki in marljivi dijaki iz delavskih družin, mariborske realke, pokončni delavci in štajerski okoliški kmetje ter srbski vojaki iz tistega plemenitega rodu Srbov, ki je dolga štiri leta vojne daljal topel dom slovenskim družinam iz Maribora in okolice, ki jih je tja izgnal gestapo). Borci JVVd so se čez minska polja in zeleno Pohorje umaknili proti Ljubljanski pokrajini in tako prišli obnemogli, zaprašeni, žejni in lačni v Ljubljano pod novega okupatorja – Mussolinijevo Italijo. Pričakala jih je peščica Ljubljančanov (potuhnjenih komunističnih funkcionarjev), ki so se iz njih norčevali, jih zasmehovali, psovali in kot »štajerske idiote« zabitih buč pošiljali nazaj v Hitlerjev rajh.

Kaj pa ste vi, »rdeči baroni«, počeli ves ta čas v Ljubljani? Posedali ste in špekulirali, kako bi poštene nekomunistične Ljubljančane preselili z lažno parolo PIF (Protiimperialistična fronta) po nalogu svetovno znanega komunističnega prevaranta, delomrznega, ruskega agenta, plačanca Hrvata Josipa Broza, nosilca tako zelo boleče in krvave bratomorne vojne naše okupirane domovine. Njegove in Kardeljeve sanje ljubljanskih komunističnih »veljakov«, da bi Ljubljanska pokrajina postala »ruska republika«, so se razblinile 22. junija 1941, ko je prijateljska Nemčija napadla Rusijo! »Rdeči heroji« so hoteli v skrivališča dolinskih in notranjskih gozdov, od koder so poveljevali in ukazovali peščici ljudi, nosilcem komunističnega VOS! Njihovim zahtevam v Dolomitski izjavi se je upr nekomiunistični slovenski živelj, najprej prvi izurjeni štajerski borci JVVd, ki so ognjeni krst prestali že 6. aprila 1941 v Mariboru. Sledile so čistke VOS po ljubljanskih ulicah, in to vse do 8. septembra 1943, ko je Italija kapitulirala.

Nekaj borcev JVVd je bilo že pred kapitulacijo Italije v slovenskih gozdovih, kjer so z vodstvom komunističnih partizanov sklenili sporazum o nenapadanju, ki pa ga je komunistično vodstvo takoj

prelomilo. Ti štajerski borci iz aprila 1941 so se kot odlični strelci pod vodstvom vojaško izobraženega kadra s povelji v slovenskem jeziku utaborili v vasi Grčarice. Partizanske brigade s komandantom Perom Popivodo (stalinist) so jih nenehno napadale. Borci JVVd, ki so ognjeni krst že prestali v Mariboru, so bili prisiljeni v samoobrambi odbijati napade. Napadalcem namen ni uspel, zato je komandant Pero Popivoda dal iz Kočevja pripeljati italijanske topove z nekaj italijanskimi oficirji, ki so znali ravnati z njimi. Tako so izključno z italijansko pomočjo in italijanskimi topovi Grčarice z vojsko JVVd padle! Takrat so pobesneli komunisti pokazali svojo komunistično kulturo. Začele so se krute represalije, od nečloveškega pretepanja, brcanja, pljuvanja, preklinjanja do trganja vojaških oznak borcem (priznanim tudi v tujini), prepovedane s haaško konvencijo. Nespoštovanje haaških določil sodi med vojne zločine. Vojaški odredi JVVd v Grčaricah so bili deležni vsega hudega in so bili do 2. 11. 1943 vsi pomorjeni. Njihovi grobovi so bili do rojstva Slovenije zamolčani, strogo zastraženi, nam, svojcem, nedosegljivi po Kučanovem nalogu. Tudi seznama pobitih, ki ga je imel v svoji pisarni zaklenjenega pokojni dr. Ferenc, dijak veržeske gimnazije, niti nam, prosečim svojcem, ni smel pokazati, ker se je bal maščevalne Kučanove prepovedi (vse to mi je dr. Ferenc osebno zaupal).

Med najhujšo represalijo nad ujetniki iz Grčaric pa sodi komunistično maščevanje ljubljanske elite – KOČEVSKI PROCES, ki je potekal od 9. do 11. oktobra 1943 v kočevski kinodvorani, in to samo v nočnem času. Med z žico zvezanimi borci JVVd, ki so jih peš pripeljali iz kočevskega grajskega zapora, so izbrali 26 bor-

cev, obtožencev tega zloglasnega procesa, o katerem so pisali tudi v tujini. Obtoženi so bili veleizdajci! Od šestindvajsetih so jih usmrtili šestnajst še isti dan po razsodbi v Mozlju pri Kočevju, štiri so obsodili na prisilno delo v komunističnem taborišču na Travnici gori (939 m nad Sodražico), kjer je bilo 1. novembra 1943 končano trpljenje vseh – pobili so jih kot klavno živino, med njimi mojega edinega brata Marjana, študenta 4. letnika strojne fakultete, znanega lahkoatletskega prvaka in po letu 1941 do julija 1943 uspešnega nogometaša na Plečnikovem stadionu (njegova generacija se ga še vedno z obžalovanjem spominja). Nad sojenjem in posledicami procesa so se najbolj zgražali trpeči slovenski Primorci, ki so v »Primorskem rodoljubu« št. 8 VI/2003, glasilo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR, zapisali: »Kočevski proces ali Lutkovno gledališče! Žalost je odjeknila tudi med pregnanci v Srbiji, ki se je že leto poprej ovila v črnino, ko je gestapo pobil ves razred dijakov mariborske realke. Kočevski proces ni predstavljal najvišje stopnje pravosodja v medvojni okupirani Evropi, temveč navadno sodno farso, generalko za vse montirane politične procese po letu 1945.

Sprašujem dvoličnega hujskača Kučana, ki še vedno podpihuje sovraštvo Slovencev in jih deli med »vase« in »naše«, ali bi kot predsednik RS živel tako briljantno, kot je, če ne bi bilo generala Maistra s soborci (med njima sta bila tudi moj oče Jože in njegov brat Jaka), ki so osvobodili severno mejo Slovenije skupaj z njegovim rodnim Prekmurjem. Zato je prav, da bodo kočevski velepartijski proces v letu 1943 preučili zgodovinarji – strokovnjaki pri INZ in na podlagi udbovskih arhivov ugotovili pravo resnico. Tega dela se je med prvimi lotila ►

► zgodovinarska dr. Jera Vodušek Starič in v dosjeu ing. Mačkovšek št. 7 na strani 121 zasledila, kdo je glavni krivec tega krivičnega procesa in bratomorne vojne v Sloveniji. Vodenje države RS zaupamo danes novoizvoljenemu predsedniku, svetovljanu dr. Danilu Türku in predsedniku vlade Janezu Janši, ki je v letu 1988 veliko prestal pred vojaškim sodiščem in se danes odločno bojuje proti vsem tatinskim bogatašem v korist obubožanih državljanov. Vsi poštene državljanji se bomo potrudili, da bomo pokazali vsaj voljo do bratskega in mirnega sožitja. Podprli bomo prizadevanja tistih, ki delajo v dobro nas vseh. Je leto 1988 res pozabljeno? Mar si predsednik vlade, s tem ko preganja tatove države, ki so bili prej »nosilci« delavskega razreda, zdaj pa so kar nenadoma postali velekapitalisti, res zasluži, da se vsa gnojnica zliwa nanj? Zaupajmo, da bosta s predsednikom države vselej našla skupni »da« in složno vodila državo. Še nerazčiščeno preteklost bo raziskala zgodovina, kajti brez te ni prihodnosti. Revija Mladina je 20. 10. 2003 v št. 42 na strani 6 sklenila prispevek o kraljevi vojski oz. slovenskih četnikih v Grčaricah: »... na poznejšem Kočevskem procesu je bilo šestnajst plavogardistov obsojenih na smrt. Te in še nekatere likvidacije plavogardistov so bile šele veliko pozneje ocenjene kot nezakonite!«

Svojci, ki smo z izgubo najdražjih pokopali tudi del svojega srca, prosimo mednarodno sodišče, da na podlagi dela zgodovinarjev pri INZ odgovori:

JE UBIJANJE LASTNIH LJUDI ČAST ALI SRAMOTA ZA SLOVENCE?

Jozica Titan Bačnik, Ljubljana

št. 19/7

Župan dviga cene (1)

Odločno zavračam navedbe gospe Darje Bučar, objavljene

RADIO

96,4 MHz

Slovenske gorice

Ta pravi!

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

8. maja 2008 v Demokraciji v prispevku z naslovom Župan dviga cene.

Razlog za povečanje cen programov v vrtcih na območju mestne občine Ljubljana je bil že velikokrat pojasnjen: ob pripravi in predstavitvi gradiva za sejo mestnega sveta MOL v januarju 2008 kot tudi v javnih razpravah v vseh naslednjih mesecih. Kljub veliki medijski odzivnosti se zdi nemogoče, da so razlogi ostali nepojasneni ali nerazumljeni. Vendar jih bomo kljub temu še enkrat navedli:

- z notranjo racionalizacijo v vrtcih smo v drugi polovici še zadržali cene na istem nivoju, kar v tem letu ni bilo več mogoče;

- v tem obdobju smo ugotovili visoko povečanje plač in drugih osebnih prejemkov v vrtcih, od zadnje uskladitve cen za 8,6 odstotka (za 2.275 zaposlenih v vrtcih),

- zabeležen je bil splošen dvig cen januar–december 2007: 5,6 odstotka (inflacija).

Zlasti pa je povečanje cen posledica doslednega upoštevanja določil pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih, ki ga je izdalo ministrstvo za šolstvo in šport, po katerem je šest let potekalo prehodno obdobje postopnega povečevanja cen v vrtcih (za 10 odstotkov vsako leto). S 1. 1. 2008 je nehalo veljati prehodno obdobje po 22. členu pravilnika o metodologiji in posledično se morajo na območju celotne Slovenije cene v vrtcih uskladiti s stroški.

V povprečju smo v MOL povečali cene v vrtcih za 5,4 odstotka v prvem in 14,6 odstotka v drugem starostnem obdobju, pri tem pa še naprej zagotavljamo doseženo kakovost in zelo ugodno pov-

prečno število otrok v oddelkih (16,1 otroka). Delovni čas vrtcev bomo jeseni podaljšali za pol ure. Veljavne cene programov so porenjene in so za prvo starostno obdobje 474 evrov, za drugega pa 335 evrov, vendar te cene ne plača nihče, saj je to samo merilo za zagotavljanje potrebnih sredstev za vrtce in osnova za plačila drugih občin. Ob upoštevanju visokih mestnih popustov najvišje plačilo v 8. plačilnem razredu znaša 295,6 evra, kar pomeni, za povprečno 3-člansko družino s skupnim mesečnim dohodkom (iz leta 2006) v višini nad 4.002 evra največ 7,4-odstotno obremenitev bruto mesečnih družinskih dohodkov za celodnevni program v trajanju do 9 ur dnevno z vključenimi 3 do 4 obroki hrane. To najvišjo ceno plača le 5 odstotkov staršev, medtem ko v povprečju starši plačajo 100,60 evra, približno 300 otrok pa je oproščenih plačila vrtca ter zanje v celoti vso oskrbo in program plača mestna občina Ljubljana. Za več kot 30 odstotkov otrok plačujejo starši največ 110,80 evra; zanje velja, da je družina v letu 2006 zaslužila mesečno do 1.637 evrov. V primeru socialnih stisk, izgube zaposlitve ipd. pa staršem plačilo vrtca še dodatno znižamo.

Navajamo nekaj primerov cen vrtcev v drugih občinah (vse primerjave so za 8. plačilni razred): v občini Ig je primerljivo najvišje plačilo staršev 344 evrov, v Kranju 305 evrov, v Novi Gorici 361, v Celju 295, Slovenskih Konjicah 324, Grosupljem 360, Novem mestu 323 in v Dolu pri Ljubljani 333 evrov; samo v Mariboru je plačilo nižje, in sicer 260 evrov. Iz tega je povsem razvidno, da so cene v vrtcih v Ljubljani za naj-

manj enak javni program med najnižjimi v državi.

Z dodatnimi mestnimi popusti za starše in rezervacijo ohranjanja dolgoletno povprečje kritja stroškov staršev v višini 23-24 odstotkov, medtem ko bi samo upoštevanje pravilnika MŠŠ prineslo povprečno plačilo staršev v višini 36 odstotkov cene programa. Z vsemi ukrepi smo dosegli 82,5-odstotno vključenost otrok v vrtce (prostorska in censka fleksibilnost), kar MOL postavlja na prvo mesto v državi.

Marija Fabčič, načelnica

Oddelka za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport MU MOL

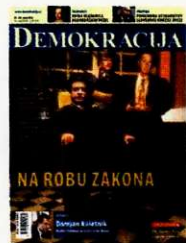
št. 20/71

Instrumentalizacija »pisma« (3)

Odgovoru Iva Žajdele na prispevek Spomenke Hribar v Demokraciji 15. maja ni kaj dodati. Pomniti pa želim naslednje: Od poznavalke političnih razmer, kot se v javnosti S. H. vehementno kaže, pričakujem, da bo svoje napadalne in obtožujoče teznje preusmerila v raziskovanje manj znane oziroma zamolčane preteklosti. Partizanskega junaštva, osvobajanja, njihove dobrosrčnosti, domoljubnosti ... imamo že polna ušesa. Od S. H. torej pričakujem, da bo vendarle preštela žrtve na eni in drugi strani bojnega poligona, preštela zaprte revolucionarje in civiliste, poiskala vzroke za vsiljeno kolaboracijo

verujoče slovenske populacije in prostovoljno kolaboracijo na partizanski strani ter ocenila škodo v narodu in storjeno gorje posameznikom na tem in onem bregu. Šele potem bo mogoče oceniti in določiti končnega zmagovalca. (Prav gotovo pa ne more biti zmagovalec tisti, ki je svojemu narodu z načrtnim in zločinskim odstranjevanjem življenj zadal več gorja kot branilec na drugi strani.) In končno, šele potem se lahko zgodi, da bo imel slovenski narod razlog, da prisluhne tej nekoč znameniti dami.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

št. 20/74

Preoster (1)

Spoštovani gospod urednik, povsem normalno je, da gre piscu objavljene vsebine na moj račun na živce, da sem kritičen do ravnanja predvsem tam omenjenih koalicijskih strank pa tudi vlade, če hočete, ker je res, čeprav z insinuacijo, da bi kritike ne smelo biti, ker je tudi naša stranka v vladi! Vzroki za tako moje ravnanje našega časopisa ne zanimajo, očitno niso pomembni in me vaš časopis po njih ne sprašuje! Najbrž v strahu, da bi naštel olajševalne okoliščine! Druga pa je pesem glede vašega zapisa v zadnjih dveh stavkih, ki je ne samo nesramen, pač pa tudi lažen! Od začetka leta 2001 namreč ne delam več v zdravstveni dejavnosti, zato je kakršen koli odnos do pacientov v Zdravstvenem domu Trebnje v tem času izmišljen, nemogoč in žaljiv. Za čas mojega preteklega dela v zdravstvu pa trdim, da je bil moj odnos tak, kot mora biti, in ne vem, da bi kdaj kogar koli užalil na način, kot se namiguje! Lahko bi se zgodilo v kakšni šali, v realnem odnosu do bolnika pa ne! Tega mi ne more očitati nihče! Zaradi tega bi smel pričakovati opravičilo, ker je zapis z očitno lažjo napadel mojo čast in dobro ime.

P. S.: Nikoli nisem kazal odklonilnega odnosa do vaše revije in verjamem, da želi biti v svojem poslanstvu še naprej pravična do stvari in bralcev, med katerimi sem tudi sam.

Mag. Franc Žnidaršič

Tajkunizacija in nacionalni interes

Slovensko državo in njeno gospodarstvo pretresajo tajkunske zgodbe. Vsi, ki nas ni zapustil spomin, smo vse od nastanka države Slovenije opozarjali, kam nas bo pripeljalo lastninjenje tako imenovane družbenega premoženja.

Veliko večino tega premoženja si je prisvojila peščica »rdečih baronov«. Seveda so imeli svoje botre, sami pa so zasedali vidne položaje v gospodarstvu. Tako so razpolagali z vsemi podatki, vladajoča elita jim je prilagodila zakonodajo in krog je sklenjen. Vse je zakonito: država je postala domovina revežev in tajkunov. Tudi nenehno poudarjanje, kaj naj bi bil NACIONALNI INTERES, je bila dobro naštudirana fraza in zamegljevanje kraje stoletja. Pomenljivo je tudi, da je nekdanji predsednik Kučan ustanovil Forum 21. Tudi najbolj zaslepljeni državljani lahko ugotovijo cilj tega famoznega foruma. Nista samo Bavčar in Šrot, imamo celo verigo novonastalih kapitalistov. Vse Drnovškove in Ropova vlada so mirno prilagajale zakonodajo, da je vse to omogočala. Centralna banka ni niti mignila s prstom, ko so tajkuni najemali posojila in zastavljali podjetja, v katerih so bili direktorji. Tako so siromašili podjetja, izkoriščali delavce, ki morajo delati za borne mezde oziroma imajo plače, podobne tistim v komunizmu. Vsako delavsko negotovanje so zavrnil z obrazložitvijo, da se v zasebni sektor ne smemo vmešavati. Tudi sindikati so tiho podpirali tajkunizacijo. Seveda, saj so to njihovi nekdanji člani ZK. Sindikati, še posebej svobodni, imajo iste partijske voditelje. Sedanja vlada mora narediti red. Razkrinkati mora vse tiste tajkune oziroma rdeče kapitaliste, ki so obogateli na račun »družbenega« oziroma državnega premoženja, in ugotoviti, ka-

Resnica in podmene!

Marija Vodišek

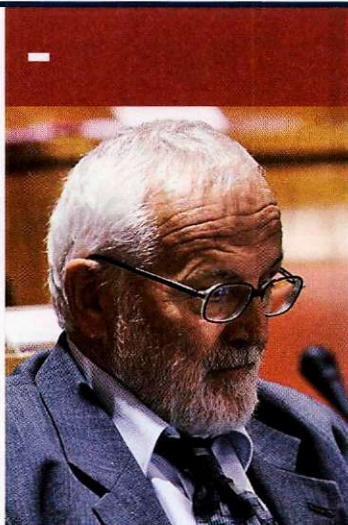
Odkritosrčnost vzbudi sovraštvo, uslužnost pa prijatelje! Glavno vodilo opozicijskih »parlamentarnih preiskovalnih komisij«, ki že predolgo vneto iščejo bodisi nepravilnosti, bodisi protizakonitost delovanja vlade in koalicijskih strank, so doslej le domneve oz. podmene. Vseeno je, ali je to komisija, ki raziskuje domnevno »dogovarjanje« med Janezom Janšo in Ivom Sanaderjem, ali Cviklova komisija, ki hoče dokazati korupcijo sedanje vlade pri pogodbah za nakupe ali naročila. Ponavlja se ista zgodba kot v letih našega uspešnega osamosvajanja in domnevnih »trgovine« z orožjem, kar že desetletje raziskuje profesor matematike in poslanec SD Rudolf (Rudi) Moge. Takrat je za Slovenijo veljal embargo in vse, kar je bilo »orožarskega« v korist slovenske osamosvojitve, je moralo ostati skrito takrat in še danes. Seveda vsi člani teh komisij vedo, kaj je lahko javno, kaj pa tajno, vendar so zaradi znanih ukazov in lastnega uveljavljanja pripravljeni storiti prekrške, če ne kar protizakonitosti. So kot pijavke, ki sesajo kri vretenčarjev in predstavnikov človeškega rodu. Sesajo toliko časa, dokler, napihnjene in site krvi, same ne odpadejo. Takih človeških pijavk kar mrgoli v naši lepi domovini, celo med nekaterimi vladnimi nekdanjimi ali še aktivnimi »funkcionarji« se najdejo. Slednji so vedno pripravljeni krivdo naprtiti svojim sodelavcem, najraje pa seveda premierju. To pa je glavni cilj teh komisij – umazati vrh te vlade. Kako se bo na vse napade »raziskovalnih« komisij odzval samovšečni minister za obrambo Karl Erjavec? Če bo pripravljen sodelovati z omenjeno komisijo, bo Cvikl svoje puščice takoj usmeril v drugega krivca, kajti on cilja više od Erjavca. Glavno je sejati dvom in sum, od tega vedno kaj ostane, resnica jih ne zanima. Dokaz o tem je tudi pričanje in dodatno pojasnilo Damjana Dolinarja, uslužbenca na ministrstvu za obrambo, pred Cviklovo komisijo o tem, kdo je odgovoren za razliko, ki naj bi bila nastala med Rotisovo ponudbo in pozneje podpisano pogodbo. Cviklovi komisiji Dolinarjevo pričanje ni bilo pogodu in ga je hotela kar preslišati. Dolinarja poznam kot poštenjaka. Poslanec Zaresa Matej Lahovnik je v Dnevniku na nacionalni TV 18. maja 2008 trdil, da je Janez Janša OSEBNO prodal Mercator Pivovarni Laško. Takih in podobnih približnih izjav je vse polno na sejah DZ, ker pač poslanec lahko govori, kar hoče. Ko so 19. maja razpravljali o predlaganih pokrajinah v Sloveniji, je vsevedni poslanec SNS Zmago Jelinčič trdil, da niti Francija nima toliko pokrajin. No, resnici na ljubo moram zapisati, da ima Francija 78 upravnih enot, skladnih s pokrajinami, in še 6 v francoskih čezmorskih posesti. Govorjenje poslanca LDS Jožefa Školca o isti temi pa je bilo en sam čvek brez repa in glave. Mar naj državljani res verjamejo vse, kar je absurdno? Nimajo dokazov, zato ponavljajo eno in isto v upanju, da bodo ljudje le nasedli. Kdor ima tako »visoke in čiste« cilje kot združena opozicija, se ne more ukvarjati z malenkostmi.

kšne so plače njihovih delavcev. Dvigniti mora prag revščine, Slovenija mora biti za vse državljane prijazna. Nacionalni dohodek naj se prerezporedi, razslojevanje naj

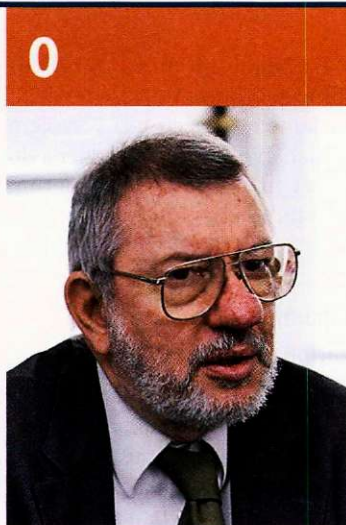
se konča. To mora biti glavna naloga te vlade v drugem mandatu. Zato mora na volitvah zmagati in dokončati svoje začeto delo.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Politični semafor

Se izgovarja Dr. Jože Mencinger poskuša v komentarju v Mladini olupšati svojo vlogo pri slovenski certifikatski privatizaciji, ki je pripeljala do tega, da so nekateri po nizkih cenah prišli do velikega števila certifikatov in s tem do lastništva v različnih podjetjih. Nekdanji minister za gospodarstvo v Demosovi vladi je namreč ob dodelitvi certifikatom ljudem razlagal, da so to ničvredni papirji. Veliko ljudi ga je žal poslušalo. Ekonomist pa tak!

Ovaja Ljubljanski mestni svetnik Miha Jazbinšek (Zeleni) je kazensko ovadil ministrico za delo Marjeto Cotman in ljubljanskega župana Zorana Jankovića zaradi suma zlorabe položaja in nevsnega dela v službi. Očita jima zlorabo javnih sredstev in protipravno ravnanje z osnovnimi sredstvi Doma starejših občanov Ljubljana Šiška. Jazbinšek tako ne bo znan samo po stanovanjskem zakonu, ampak tudi po vlaganju kazanskih ovadb.

Opozarja Edini namen zahteve, naj komisija, ki preiskuje pretekle nakupe vojaške opreme, zasliši tudi nekdanjega obrambnega ministra in sedanjega predsednika vlade Janeza Janšo, je, da do končnega poročila sploh ne pride, meni predsednik komisije Zvonko Černač (SDS). Po njegovo si opozicija ne želi, da se postopek pripelje do konca. Zahtevo po dodatnih zaslišanjih sta podala člana komisije Aurelio Juri (SD) in Tone Anderlič (LDS).

Znanstvenica leta

V Narodni galeriji so prejšnji teden izbrali znanstvenico leta. To je letos postala dr. Leja Dolenc Grošelj, ki vodi laboratorij spanja na Inštitutu za klinično nevrofiziologijo Kliničnega centra v Ljubljani. Dolenc Grošljeva je svetovno uveljavljena strokovnjakinja, ki je prva zaslužna za to, da se moteče in obremenjujoče motnje spanja resneje obravnavajo. Hkrati je avtorica številnih publikacij na temo motenj spanja, sodelovala pa je tudi pri pripravi najnovejših evropskih smernic za zdravljenje narkolepsije. Po imenovanju za znanstvenico leta je poudarila, da so bili pred več kot desetimi leti na inštitutu zaposleni sami moški. Sedaj je tam nekoliko več žensk, ki pa še vedno delajo večinoma v moških kolektivih. Ti so po besedah Dolenc Grošljeve v primerjavi s preteklimi leti spremenili svoje mišljenje o ženskah znanstvenicah. Poleg Dolenc Grošljeve so se za naziv znanstvenica

leta potegovali dr. Brigita Drnovšek Olup, dr. Marjana Novič, doc. dr. Metka Kuhar, Maša Goršič, dr. Kaliopa Dimitrovska Andrews, dr. Andreja Gomboc, dr. Borka Jerman Blažič, dr. Martina Bavec in dr. Mirta Koželj.

Na prireditvi je bila tudi ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Mojca Kucler Dolinar. Med drugim je dejala, da znanstvenice v življenju sprejemajo tudi odgovorne naloge kot žene in matere. Te vloge po besedah ministrice zahtevajo posameznico v celoti, »zato danes gredo pamet, uspešnost in ženstvenost z roko v roki«. Treba pa je znati najti ravnotežje med zasebnim in poklicnim življenjem. Članice EU si že 30 let prizadevajo odpraviti spolno diskriminacijo na vseh področjih, je dejala Kucler Dolinarjeva. V času slovenskega predsedovanja EU je Slovenija na področju raziskav kot eno od prioritet postavila ženske v znanosti. M. B.

DEJSTVA

Informativni program TV Slovenija

Vsak dan je slika nepregledne množice dogodkov v Sloveniji in po svetu. Naša naloga je iz te množice izbrati relevantne in prave, izluščiti preverjena dejstva, jih opremiti s sliko ter iz njih narediti novice. Novice, na podlagi katerih si lahko hitro ustvarite svojo sliko o dogajanju doma in po svetu. Zavedamo se svoje odgovornosti.

VSI POMEMBNI DOGODKI SLEHERNEGA DNE.

doma, v svetu informacij.

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

Kako močno si želite biti povezani?

**NEPORABLJENO
PRENESEMO
NAPREJ!**

Paket 11
POVEZANI
za nezahtevne

Paket 33
POVEZANI
za dinamične

Paket 55
POVEZANI
za napredne

Mesečna naročnina	11 € vključuje	33 € vključuje	55 € vključuje
Klici in videoklici v Mobitelovo omrežje	111 minut	333 minut	1000 minut
Klici v druga mobilna omrežja		33 minut	100 minut
Klici v stacionarna omrežja		33 minut	100 minut
SMS sporočila	11 sporočil	33 sporočil	55 sporočil
MMS sporočila	11 sporočil	33 sporočil	55 sporočil
GPRS/UMTS podatki		1 GB	5 GB

Neporabljeno količino tekočega meseca vam prenesemo v naslednji mesec!

Brezplačen pregled neporabljenih količin prek mobilnega Planeta v sklopu **Moj Mobitel/Monitor**.

Cenik pogovorov in storitev nad vključeno količino ter pogoji uporabe paketov Povezani, so v celoti objavljeni na www.mobitel.si. Za dodatne informacije pokličite brezplačno telefonsko številko za Mobitelove uporabnike 041 700 700 ali obiščite najbližji Mobitelov prodajni center. Cene vključujejo DDV.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*